

Efter voldtægten
- en kvalitativ undersøgelse af voldtægtsramtes oplevelse af hjælp efter voldtægten

After the rape
- an interpretative phenomenological study of help in the experience of
rape survivors

Specialeafhandling
Kandidatuddannelsen i psykologi
Af Puk Illemann Rasmussen
04.10.1993
Ved vejleder Maria Hardeberg Bach
Institut for Psykologi
Syddansk Universitet
August 2020

Antal tegn: 191.797

Normalsider: 79,9

Abstract

The present thesis is based on qualitative interviews with three women who were raped by an acquaintance. Each of the women received psychological help after the rape, however none reported it to the police. The thesis explores the experiences and understandings of help after surviving rape. The analysis is based on the Interpretative Phenomenological Analysis and asks questions in terms of how help is defined, how the women perceive help as well as how and why they sought it. The study found that social support from informal sources such as friends was especially important. This social support aided the women in acknowledging that they were survivors of rape, and guided them towards formal help such as mental health professionals. The study also found that a part of seeking and receiving help was the women taking personal responsibility in aiding themselves. Additionally the study established that the women opted not to report rape to the police, partially because they did not see reporting as personally beneficial. On the contrary, they were wary of potential consequences such as exhaustion, suspicion or fear of not being taken seriously. However if the goal was to help others by preventing future rape, all women in the study agreed that reporting rape to the police would have been beneficial. The present thesis provides insights into the phenomenon of seeking and receiving help through the experiences of rape survivors. The women defined help in terms of informal social support, personal responsibility as well as formal support by mental health professionals. The present thesis highlights potential obstacles, such as why many women raped by acquaintances choose not to report it to the police. It calls attention to a possible need for more information and education in defining what constitutes rape and consent. Additionally the thesis identifies a need for information regarding possibilities for formal help as a rape survivor. Further possible implications and suggestions for future research are discussed.

Indholdsfortegnelse

INDHOLDSFORTEGNELSE.....	3
1. INTRODUKTION.....	5
1.1. BAGGRUND.....	6
1.1.1. <i>Hvad er en voldtægt?</i>	6
1.1.2. <i>Hjælp efter voldtægten</i>	8
1.1.3. <i>Litteratursøgning</i>	13
1.2. PROBLEMFORMLERING.....	14
1.2.1. <i>Begrebsafklaring</i>	16
1.2.2. <i>Problemafgrænsning</i>	19
1.3. LÆSEVEJLEDNING.....	20
2. METODE.....	20
2.1. DET VIDENSKABSTEORETISKE UD GANGSPUNKT.....	20
2.1.1. <i>Fænomenologi</i>	21
2.1.2. <i>Hermeneutik</i>	23
2.1.3. <i>Idiografisk videnskab</i>	24
2.1.4. <i>IPA</i>	25
2.1.5. <i>Forforståelse og egen position</i>	27
2.2. DESIGN.....	28
2.2.1. <i>Det semistrukturerede interview</i>	28
2.2.2. <i>Interviewguide</i>	29
2.2.3. <i>Pilotinterviews</i>	32
2.3. INDSAMLING AF EMPIRI.....	34
2.3.1. <i>Udvælgelseskriterier og udvælgelsesproces</i>	34
2.3.2. <i>Rekruttering af interviewdeltagere</i>	36
2.3.3. <i>De tre deltagere</i>	38
2.3.4. <i>Interviewet</i>	41
2.4. ETISKE OVERVEJELSER.....	42
2.4.1. <i>Forberedelse</i>	42
2.4.2. <i>Informeret samtykke</i>	43
2.4.3. <i>Fortrolighed og anonymitet</i>	44
2.5. ANALYSESTRATEGI.....	45
2.5.1. <i>Transskription</i>	45
2.5.2. <i>Fremgangsmåde i analysen</i>	46
3. ANALYSE.....	52
3.1. PÅRØRENDESTØTTE.....	54
3.1.1. <i>Pårørende som katalysator for erkendelse</i>	55
3.1.2. <i>Pårørende som centrale i at søge hjælp</i>	60

3.2. OVERVEJELSE OM ANMELDELSE.....	62
3.2.1. Frygt for nye voldtægter.....	63
3.2.2. Kontaktvoldtægt som svær at anmelde.....	66
3.2.3. Psykiske ressourcer.....	70
3.2.4. Frygt for mistænkeliggørelse.....	73
3.3. ANSVAR FOR AT HJÆLPE SIG SELV.....	79
3.3.1. Undgåelse af vedvarende psykiske efterreaktioner.....	80
3.3.2. Uretfærdighed i ansvaret for eget helbred.....	84
4. DISKUSSION.....	86
4.1. DEL 1.....	86
4.1.1. Pårørendestøtte.....	86
4.1.2. Overvejelser om anmeldelse.....	89
4.1.3. Ansvar for at hjælpe sig selv.....	94
4.2. DEL 2.....	97
4.2.1. Styrker og begrænsninger.....	97
4.2.2. Implikationer for praksis.....	98
4.2.3. Forslag til fremtidig forskning.....	99
5. KONKLUSION.....	101
6. LITTERATURLISTE.....	103
BILAG 1: SAMTYKKEERKLÆRING.....	112
BILAG 2: INVITATIONER TIL INTERVIEWS.....	114
BILAG 3: INTERVIEWGUIDE.....	115
BILAG 4: EKSEMPEL PÅ TRANSSKRIFTION.....	119
BILAG 5: TRANSSKRIFTIONSNØGLE.....	120

1. Introduktion

Voldtægt udgør til stadighed et problem i Danmark. Omkring 5100 kvinder udsættes hvert år for såkaldt tvangssamleje, eller forsøg herpå (Pedersen et al., 2017). Knap hver fjerde af disse, bliver anmeldt til politiet, hvilket er betydeligt sjældnere end anden kriminalitet (Pedersen et al., 2017). Grundet den lave anmeldelsestilbøjelighed udkom udspillet 'Respekt for Voldtægts ofre' i 2016, hvor man søgte at ændre retningslinjer for anmeldelse af voldtægt i politiet og ligeledes udsendte en anmeldelseskampagne, der havde til formål at få flere til at anmelde voldtægt (Justitsministeriet, 2016). Politiets tryghedsundersøgelse foretaget i 2019 viser dog at 47% af de voldtægtsramte var utilfredse med politiets håndtering af deres sag og 22% oplevede ikke, at politiet tog anmeldelsen seriøst (Rigspolitiet, 2020). I en artikel i Berlingske fra 2019 ses det, at man på Center for Seksuelle Overgreb på Rigshospitalet i 2018 fik næsten dobbelt så mange henvendelser fra voldtægtsramte der ønskede hjælp som i 2012 (Bachmann, 2019). En afdelingssygeplejerske fra centret fortæller i Berlingske, hvordan hun tænker at flere henvender sig til centret i kølvandet på kampagner såsom #metoo, der har gjort det mindre tabubelagt at søge hjælp efter voldtægten (Bachmann, 2019). Centret oplyser at dog ligeledes, at andelen af de der henvender sig og samtidig ønsker at anmelde voldtægten er faldene (Bachmann, 2019). Afdelingssygeplejersken fra centret vurderer at dette blandt andet kan være med udgangspunkt i, at kvinderne der henvender sig er blevet bevidste om, at der i sådanne sager sjældent falder dom (Bachmann, 2019). Det vurderes deraf, at de voldtægtsramte hellere vil bruge tid på hjælp til at komme videre efter voldtægten, end en anmeldelse, der alligevel ikke ender med dom (Bachmann, 2019). Således blev der i 2017 indgivet 890 anmeldelser, rejst sigtelse i 535 tilfælde og 94 blev kendt skyldige (Amnesty International, 2019).

Nærværende undersøgelse er skrevet med baggrund i min egen interesse for, og undren over, voldtægtsramtes forståelse af hjælp efter voldtægten. En undren, der opstod i

overvejelser om, hvorfor mange voldtægtsramte ikke anmelder voldtægten. Denne undren bredte sig ud og kom til at omhandle et spørgsmål om hvordan voldtægtsramte forstår hjælp efter voldtægten, set med deres øjne. For hvis ikke man anmelder, anser man det så ikke som hjælp? Og hvad forstår man så egentlig som hjælp? Hvad skal der til for at få hjælp? Sådanne spørgsmål lagde grund for nærværende speciale. Det er således en kvalitativ, fortolkende, fænomenologisk undersøgelse af hvordan kvinder forstår hjælp efter en voldtægten og hvordan de oplever processen i at søge hjælp. I de følgende afsnit vil jeg redegøre for studiets baggrund, årsag og problemformulering.

1.1. Baggrund

1.1.1. Hvad er en voldtægt?

I mine indledende undersøgelser til nærværende speciale blev det tydeligt for mig, hvor forskelligt voldtægt kan defineres. Jeg vil derfor i det følgende forsøge at præsentere de forskellige forståelser, og dette vil således danne grundlag for undersøgelsens definition af voldtægt.

I Danmark ses det helt tilbage i Landskabslovene fra år 1200 indskrevet, at det ikke er tilladt at en mand har samleje med en kvinde mod hendes vilje (Heinskou, 2010; Rasmussen, 1981). Her fremgik det af loven, at såfremt en kvinde var blevet taget med vold mod sine vilje og derved taget til såkaldt spotkone, også kaldet frille, skulle gerningsmanden gøres fredløs (Heinskou, 2010; Rasmussen, 1981). I Danmark har vi også i dag en lovmæssig definition af forbud mod voldtægt i straffeloven. En voldtægt defineres jævnfør Straffelovens § 216 som følger:

”For voldtægt straffes med fængsel indtil 8 år den, der

- 1) tiltvinger sig samleje ved vold eller trussel om vold eller*
- 2) skaffer sig samleje ved anden ulovlig tvang, jf. § 260, eller med en person,*

der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.” (Justitsministeriet, 2019)

I øjeblikket diskuteres netop ovenstående definition med henblik på en ny voldtægtsbestemmelse (Center for Seksuelle Overgreb, 2020). Dette med baggrund i et ønske om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse (Justitsministeriet, 2020).

Voldtægt kan netop også defineres som fravær af frivillighed, herunder altså fraværet af valg (Rozée, 1993). Rozée (1993) tilføjer dog også en dimension af hvilken type af voldtægt der i samfundet ses som mere eller mindre accepteret. Her har Lyngby (2009), inspireret af Rozée (1993), fremsat eksemplet på den mere normativt 'accepterede voldtægt', der besværliggør procedurer i retssystemet, således at det findes svært at dømme gerningsmanden. Dette kan eksempelvis omhandle situationer hvor der normativt set vil forekomme sex, herunder eksempelvis inden for parforhold (Lyngby, 2009). Her vil den 'ikke-accepterede voldtægt' være en, hvor det er tydeligt for samfundet, at det ikke er inden for normerne (Lyngby, 2009). Dette kan eksempelvis være en kvinde, der overfaldes og voldtages af en ukendt mand på gaden, mens hun kæmper imod (Lyngby, 2009).

Voldtægt kan ligeledes deles op i typer af voldtægt. Her eksempelvis relateret til hvorvidt den voldtægtsramte kender voldtægtsmanden og hvilken type af relation de har (Heinskou et al., 2017).

Der forekommer i Danmark flest voldtægter af kvinder (Helweg-Larsen & Frederiksen, 2008), men det er dog til diskussion hvor mange der hvert år bliver voldtaget. Et studie finder således, at 0,4 % af kvinder har været udsat for såkaldt tvangssamleje eller forsøg herpå inden for det seneste år (Pedersen et al., 2017). En anden rapport fra 2017 estimerer derimod, at ca. 3 % af kvinder i Danmark er blevet udsat for seksuelt overgreb inden for det seneste år (Deen et al., 2018). Der er dermed stor forskel på, hvor udbredt en hændelse det synes at være i forskellige studier. Dette er dog ikke begrænset til at være en

udfordring i Danmark. Fisher (2009) peger på, at dette også er en problematik i eksempelvis USA. Antallet af såkaldt fuldbyrdede voldtægtsramte er i nogle studier 10,4 gange mindre, end det er i andre studier (Fisher, 2009). En af forklaringerne på de divergerende tal menes at omhandle den store diversitet i måden at definere og formulere voldtægt på for deltagerne, hvorfor dette må overvejes og beskrives nøje i en given undersøgelse (Fisher, 2009). En sådan definition kan for nærværende undersøgelse findes i afsnittet 'Voldtægt'.

En anden dimension af voldtægt er de langvarige psykologiske konsekvenser, som denne kan have for den enkelte. Konsekvenserne kan komme til udtryk på mange måder. I en rapport fra Rigshospitalets Center for Seksuelle Overgreb (herefter: CSO) har man forsøgt at indkapsle nogle af de efterreaktioner, som voldtægtsramte giver udtryk for i de terapeutiske forløb. Over 50 % af de, der mellem 2017 og 2019 har deltaget i psykologsamtaler angiver, at de har oplevet vagtsomhed, genoplevelse af voldtægten, skyldfølelse, søvnproblemer, skamfølelse og koncentrationsvanskeligheder. Heraf har 47,7 % tillige oplevet angst. Ovenstående er kun et udsnit, men belyser dog nogle af psykologiske konsekvenser voldtægt kan have.

1.1.2. Hjælp efter voldtægten

Da nærværende speciale blandt andet blev til i en undren over, hvilken forståelse voldtægtsramte har af hjælp, vil jeg i dette afsnit forsøge at tydeliggøre centrale hjælpemuligheder tilgængelige for voldtægtsramte efter voldtægten. Jeg vil ydermere søge at belyse hvordan disse opfattes. Det skal her understreges, at litteratur hvis undersøgelsesområde ikke indbefatter Danmark må ses på med visse forbehold, da formelle hjælpesystemer i relation til voldtægtsramte ikke kan sammenlignes en-til-en.

Det formelle hjælpesystem for voldtægtsramte i Danmark består blandt andet af 9 centre for voldtægts ofre (Center for Voldtægts ofre, 2019b), en tilskudsordning til privat psykologbehandling (Almen Praksis Region Hovedstaden, 2020) samt anmeldelse til politiet

(Rigspolitiet, s.d.-a). Jeg har ligeledes valgt at undersøge uformel hjælp, herunder pårørende, og hvordan de kan være relevante for den voldtægtsramte. Disse former for hjælp søger jeg at belyse i nærværende afsnit.

1.1.2.1 Anmeldelse af voldtægten.

En del af den formaliserede hjælp efter voldtægten tager udgangspunkt i anmeldelse af den kriminelle handling, som en voldtægt er. Der har ifølge Center for Seksuelle Overgreb (2020) siden 2016 været støt stigende fokus på håndteringen af voldtægts ofre i retsvæsenet, samt konsekvenserne af dette. Dette blandt andet med baggrund i førnævnte udspil 'Respekt for voldtægts ofre', der søgte at klarlægge årsagen til den lave anmeldelsestilbøjelighed og på baggrund af dette blandt andet forbedre håndteringen af sager om voldtægt (Justitsministeriet, 2016). Med udspillet igangsattes initiativer som bedre uddannelse af anklagemyndighed og politi, centraliserede retningslinjer for modtagelse og behandling af anmeldelser, samt en anmeldelseskampagne, der havde til formål at opfordre voldtægtsramte til at anmelde voldtægten til politiet (Justitsministeriet, 2016).

Anmeldelsestilbøjeligheden er beskrevet flere steder i dansk litteratur. I Justitsministeriets rapport om anmeldelsestilbøjeligheden blandt ofre for seksuelle overgreb fra 2017 har man behandlet data indsamlet på CSO på Rigshospitalet fra 2006-2013 (Øland, 2017). I rapporten er anmeldelsestilbøjeligheden på 69 % (Øland, 2017), altså markant højere end offerundersøgelserne, der viser en anmeldelsestilbøjelighed på ca. 25 % (Pedersen et al., 2017). I CSOs statusrapport fra 2020, der omhandler data fra Rigshospitalet fra 2017-2019, er anmeldelsesprocenten faldet til 50,3 % (Center for Seksuelle Overgreb, 2020), dette mod de 69 % i årene 2006-2013 (Øland, 2017). Der er således færre der i forbindelse med henvendelse til CSO anmelder voldtægten, sammenlignet med tidligere år.

Udenlandske studier peger på, at der i beslutningen om hvorvidt man anmelder er visse overvejelser der gør sig gældende, herunder hvorvidt der i forbindelse med

voldtægten er blevet anvendt fysisk vold, da netop disse former for voldtægt i højere grad anmeldes (Bachman, 1993, 1998). Derudover synes der i dansk litteratur også at være større sandsynlighed for anmeldelse, såfremt man ikke på forhånd kender voldtægtsmanden (Center for Seksuelle Overgreb, 2020). I et studie af Rust (2005) interviewedes 26 voldtægtsramte, der havde modtaget psykologisk hjælp hos CSO på Rigshospitalet, men ikke valgte at anmelde. Her angav flest, at årsagen til at de undlod at anmelde var, at voldtægtsmanden var en nær bekendt, herunder tidligere kæreste, ven, studiekammerat, nabo eller familie (Rust, 2005). I et interviewbaseret studie af Lyngby (2009) om barrierer for at søge hjælp efter voldtægt, var den mest almindelige årsag til ikke at anmelde derimod at de voldtægtsramte forventede at det ville blive ubehageligt. I statusrapporten fra Rigshospitalet fra 2020 har man ligeledes opgjort hvilke årsager, der i årene 2017-2019 var til ikke at anmelde voldtægten, dette ved akutte henvendelser (Center for Seksuelle Overgreb, 2020). Akutte henvendelser defineres som henvendelser, der er sket inden for den første måned efter voldtægten og er gældende for personer fra 16 år og opefter. De fire oftest angivne årsager er som følger; oplevelse af egen skyld (35,2 %), usikker på hændelsesforløb (33,2 %), frygt for sociale konsekvenser (21,8 %), og ønsket om at glemme det hele (20,8 %). I offerundersøgelserne (Pedersen et al., 2017) hvor udvalget var repræsentativt udvalgte kvinder, var de tre mest angivne årsager til ikke at anmelde et, i studiet såkaldt, tvangssamleje som følger: Syntes ikke, at der var grund til det/mente ikke, det var noget kriminelt (25 %), troede ikke det ville hjælpe eller havde ikke lyst (23 %), det var en kæreste, partner, ven eller kunne gå ud over børnene (15 %). Således angav næsten en fjerdedel, at det ikke ville hjælpe, eller at de ikke havde lyst. Deraf er der altså mulighed for, at man som voldtægtsramt ikke anser en anmeldelse som værende hjælp. I et udenlandsk studie ses der desuden signifikant sammenhæng mellem ikke at anmelde, og ikke i udgangspunktet at erkende, at det har været voldtægt, eller være bekymret for det strafferetlige system, såsom hvorvidt politiet ville

behandle vedkommende dårligt (Cohn et al., 2013). Erkendelse og det at forstå det strafferetlige system som hjælpsomt synes derved relevant for, hvorvidt man som voldtægtsramt vælger at anmelde voldtægten.

1.1.2.2. Social støtte.

Et ældre udenlandsk studie tyder på, at brugen af formelle hjælpesystemer for voldsofre, såsom centre for voldtægts ofre eller politiet, er associeret med en høj grad af social støtte (Norris et al., 1990). Således kan graden af uformel hjælp altså øge sandsynligheden for, at den voldtægtsramte modtager formel hjælp (Norris et al., 1990). Det tyder altså på, at social støtte, herunder pårørende, kan være relevante i forhold til at søge hjælp hos det formelle hjælpesystem. Et andet studie undersøgte, hvordan pårørende havde reageret på at få fortalt om en voldtægt, og her havde næsten tre ud af fire opfordret den voldtægtsramte til at rapportere voldtægten hos politiet eller andre autoriteter (Paul et al., 2013).

Et studie peger på, at voldtægtsramte i høj grad evaluerer hvad der er sket, i sammenhæng med pårørende (Browne, 1991). I lighed med dette viser et andet studie, at næsten tre fjerdedele af den første samtale om at have været udsat for voldtægt, efter hændelsen, sker med pårørende (Ahrens et al., 2007). Mere end en tredjedel af disse samtaler var ikke indledt af de voldtægtsramte, men i stedet de pårørende (Ahrens et al., 2007). De voldtægtsramte fortalte, at den største årsag til at dele voldtægten med pårørende var, at de ønskede emotionel støtte (Ahrens et al., 2007). Pårørende synes således i udenlandsk litteratur at være centrale. Dette både i relation til at forstå hvad de voldtægtsramte har været udsat for, at hjælpe de voldtægtsramte med emotionel støtte og i relation til at søge videre hjælp derfra.

I relation til danske studier involverende pårørende beskriver Center for Seksuelle Overgreb (2020) på Rigshospitalet i deres statusrapport fra 2017 til 2019 et projekt, hvor en gruppe voldtægtsramte gennemførte et samtaleforløb, hvor de fik tildelt op til 20

samtaler frem for de tidligere fem. Projektet omhandlede senfølger hos voksne udsat for seksuelle overgreb og tog altså udgangspunkt i ikke-akutte henvendelser, hvor der ikke længere var mulighed for økonomisk støtte til psykologhjælp gennem den såkaldte Tilskudsordning (Almen Praksis Region Hovedstaden, 2020; Center for Seksuelle Overgreb, 2020). Her sås det at den ene halvdel af de voldtægtsramte angav, at begrundelsen for henvendelse til centeret var, at de var blevet opfordret af venner, familie eller en professionel til at søge hjælp (Center for Seksuelle Overgreb, 2020). Således har pårørende også her vist sig at have en væsentlig relevans i at opfordre voldtægtsramte til at søge hjælp. Lyngby (2009) har som tidligere nævnt undersøgt hvilke barrierer voldtægtsramte oplever i forhold til at søge offentlig hjælp, dette både sundhedsprofessionel hjælp eller hjælp i form af anmeldelse. Undersøgelsen tyder på, at opmærksomhed, anerkendelse og handlekraftighed fra netop de voldtægtsramtes pårørende kan gøre en forskel i forhold til om de voldtægtsramte får hjælp (Lyngby, 2009).

1.1.2.3 Sundhedsfaglige hjælpemuligheder.

I Danmark er der forskellige muligheder for hjælp efter en voldtægt. Man har eksempelvis mulighed for at ringe til Offerrådgivningen og blive vejledt af en rådgiver i relation til, hvad man kan gøre efter voldtægten (OfferRådgivningen Danmark, s.d.). Senest 12 måneder efter voldtægten kan voldtægtsramte blive henvist ved hjælp af 'Tilskudsordningen', og kan således få tilskud til 12 samtaler hos en psykolog (Almen Praksis Region Hovedstaden, 2020). Voldtægtsramte har ligeledes mulighed for at kontakte et af de ni centre for voldtægts ofre, som er beliggende forskellige steder i landet (Center for Voldtægts ofre, 2019b), hvor det er muligt at modtage medicinsk behandling, råd og vejledning, psykologbehandling, både såkaldt akut og ikke-akut (Center for Seksuelle Overgreb, 2020). Dog er hjælpetilbuddene varierende fra center til center og navnene på centrene varierer ligeledes. Jeg har i nærværende undersøgelse fravalgt at lave en

udtømmende opgørelse af psykologtilbuddene til voldtægtsramte hos de forskellige centre, da jeg finder det uden for specialets omfang. I det følgende speciale benyttes forkortelsen 'CfV' synonymt med ethvert center for voldtægts ofre, medmindre andet er angivet.

I relation til hjælpetilbud såsom CfV udforskede Lyngby (2009), som tidligere nævnt, barrierer relateret til at søge hjælp i det offentlige eller såkaldt formelle hjælpesystem. Centrale barrierer for at søge hjælp ses her i høj grad relateret til at de voldtægtsramte oplevede manglende ressourcer lige efter voldtægten, og derfor fandt det uoverskueligt at orientere sig i det offentlige system umiddelbart efter hændelsen (Lyngby, 2009). Yderligere var flere ikke oprindeligt opmærksomme på, at det havde været udsat for voldtægt, og flere fortalte ligeledes, at de fandt det ubehageligt at tænke på sig selv som offer (Lyngby, 2009). Derved kan det at søge hjælp efter voldtægten altså være præget af udfordringer.

I de to foregående afsnit har jeg forsøgt at belyse relevant litteratur vedrørende voldtægt og hjælp efter voldtægten. I næste afsnit vil jeg beskrive, hvorledes jeg har fremsøgt litteraturen.

1.1.3. Litteratursøgning

Jeg har ved søgning efter dansk litteratur primært taget udgangspunkt i forskellige institutioner på området. Her blandt andet via det videnscenter om voldtægt som Center for Voldtægts ofre ved Aarhus Universitetshospital og CSO ved Rigshospitalet danner. Jeg har således tilgået deres publikationer på hjemmesiden voldtaegt.dk (Center for Voldtægts ofre, 2019a). Derudover har jeg fundet litteratur ved hjælp af CSO på Rigshospitalets side for viden, rapporter og publikationer (Center for Seksuelle Overgreb, s.d.). Jeg har endvidere taget udgangspunkt i rapporter udarbejdet af Justitsministeriets forskningskontor (Justitsministeriet, s.d.). Til sidst har jeg taget udgangspunkt i publikationer fra Det Kriminalpræventive Råd på deres side om voldtægt (Mannov, s.d.). Jeg har desuden foretaget en kædesøgning gennem kilder fundet ud fra førnævnte hjemmesider, institutioner

og videnscentre. I relation til udenlandsk litteratur har jeg igennem den bibliografiske database PsycINFO lavet to søgninger. Disse to søgninger var dog for begrænsede, da jeg kun fik fire resultater og jeg har derfor i højere grad vendt mig mod en mere uformel søgning, herunder kædesøgning ved fremsøgning af både dansk litteratur og udenlandsk litteratur.

På baggrund af undersøgelsens introduktionsafsnit synes der i den danske litteratur at forekomme en mulighed for at udvide forståelsen af, hvordan voldtægtsramte forstår hjælp efter voldtægten. På trods af relevant litteratur oplever jeg at mangle en mere samlet forståelse af hvilken hjælp, der forstås som relevant for de voldtægtsramte i Danmark og hvorfor. Dette også i relation til mere uformel hjælp, såsom pårørende. Jeg ønsker i nærværende speciale at gå mere kvalitativt til værks, i forhold til overvejelser om anmeldelse, end andre nyere danske studier (Center for Seksuelle Overgreb, 2020; Pedersen et al., 2017; Øland, 2017), og håber med dette at tilvejebringe en mere uddybende forståelse af emnet. Ydermere ønsker jeg altså ligeledes at forstå, hvilke andre forståelser voldtægtsramte kan have af hjælp udover muligheden for anmeldelse. Overordnet set ønsker jeg altså at bidrage til et mere samlet billede af, hvordan voldtægtsramte forstår hjælp efter voldtægten. Med baggrund i tilgangen fortolkende fænomenologisk analyse (eng: Interpretative Phenomenological Analysis) (herefter: IPA) ønsker jeg således at undersøge det, de voldtægtsramte forstår som hjælp efter voldtægten, og de overvejelser de gør sig i processen at søge den. En mere detaljeret beskrivelse af undersøgelsens design og videnskabsteoretiske udgangspunkt beskrives nærmere i afsnittet 'Metode'.

1.2. Problemformulering

I nærværende undersøgelse ønsker jeg at undersøge, hvordan voldtægtsramte kvinder oplever og forstår hjælp efter voldtægten. Jeg ønsker at dykke ned i deres oplevelser efter voldtægten med udgangspunkt i at belyse deres forståelse af hjælp og deres overvejelser om processen ved at søge og modtage denne. Her bevæger jeg mig inden for elementer som

deres umiddelbare reaktioner efter voldtægten, det at fortælle andre om voldtægten, deres forståelse af behandling og deres overvejelser om anmeldelse. Problemformuleringen i nærværende undersøgelse er således følgende:

Hvordan forstår kvinder hjælp efter en voldtægt, og hvordan oplever de processen i at søge hjælp?

For at belyse ovenstående problemformulering vil jeg med hjælp af tre interviews undersøge hvordan voldtægtsramte kvinder, der har været udsat for en kontaktvoldtægt, forstår hjælp. Dette med fokus på oplevelser og overvejelser i relation til mulig relevant hjælp efter voldtægt herunder pårørende, behandling og anmeldelse. For at muliggøre belysning af anden relevant hjælp og overvejelser i relation til dette, vil jeg ligeledes spørge ind til tiden efter voldtægten. Her ligeledes hvad der kunne have hjælpsomt i tiden efter. Til at uddybe analysens fund vil jeg ydermere i diskussionen benytte mig af empiri relevant for disse og herefter diskutere, hvorledes undersøgelsens fund kan have relevans for praksis og fremtidig forskning.

I forbindelse med udarbejdelsen af undersøgelsen, har jeg opstillet fire forskningsspørgsmål:

1. Hvordan oplever voldtægtsramte perioden efter voldtægten?
2. Hvordan har deltagernes oplevelse af at fortælle pårørende om voldtægten været?
3. Hvilken forståelse har de voldtægtsramte haft af hjælp efter voldtægten?
4. Hvilken forståelse har de voldtægtsramte af hvorfor de valgte ikke at anmelde voldtægten?

Disse fire spørgsmål danner grobund for min interviewguide, og er således relateret til hver deres tema i min interviewguide (bilag 3).

1.2.1. Begrebsafklaring

Jeg har i nærværende speciale gjort mig mange overvejelser om terminologien, der omringer voldtægt og dens indebærende konnotationer og betydninger. Jeg vil derfor benytte dette afsnit til at forklare min valgte terminologi og de implikationer, som den i min optik medfører.

1.2.1.1. Voldtægtsramt.

Jeg har i nærværende speciale benyttet betegnelsen voldtægtsramt. I litteraturen bruges forskellige termer til at definere personer, der har været udsat for voldtægt. Blandt andet anvendes ord som voldtægtsoverlever, voldtægtsramte og voldtægts ofre (Campbell & Adams, 2009; Gupta, 2014; Lyngby, 2009; Rust, 2005). Begrebet voldtægtsoverlever fravælges i nærværende speciale, idet begrebet overlever i udgangspunktet kan synes at konnotere til, at man skal have opfattet situationen som livsfarlig, hvilket ikke nødvendigvis er tilfældet (Øland, 2017). Derudover er terminologien voldtægtsoverlever udskældt, blandt andet fordi betoningen af agens i begrebet 'overlever' kan hentyde til, at personen der blev udsat for voldtægt, kunne have gjort en forskel i selve voldtægtsituationen (Walby et al., 2015). Begrebet voldtægtsoffer kan på den anden side fjerne agens fra de, der har været udsat for en voldtægt, hvilket jeg ikke ønsker (Walby et al., 2015). I et dansk studie påtalte flere interviewpersoner desuden, at de ikke brød sig om at tænke på sig selv som ofre (Lyngby, 2009). På baggrund af nærværende afsnits litteratur valgte jeg derfor, før jeg rekrutterede deltagere, at disse skulle omtales som voldtægtsramte. Dette, da det i udgangspunktet hverken tilfører potentielt problematisk agens eller fratager personen agens. Det understreger samtidig, at personen ikke nødvendigvis anser sig selv for at være et offer.

1.2.1.2. Voldtægt.

Som tidligere præsenteret kan voldtægt defineres på flere måder. Alene ordet voldtægt bruges i flere tilfælde næsten synonymt med begreber som seksuel vold, et seksuelt

overgreb eller en seksuel krænkelse (Heinskou et al., 2017; Walby et al., 2015). Disse ord synes at have forskellige, om end lignende betydninger. Et seksuelt overgreb inkluderer i et studie voldtægt, herunder forskellige former for ufrivillig penetration, og i et andet studie ligeledes beføling (Deen et al., 2018; Walby & Allen, 2004). Seksuel vold bruges også som et paraplybegreb for både seksuelle overgreb, voldtægt og andre seksuelle krænkelse (Fisher, 2009). En seksuel krænkelse kan eksempelvis defineres som det at have været udsat for blotteri eller nedsættende seksuelle tilråb på gaden (Heinskou et al., 2017). I nærværende studie benyttes ordet voldtægt. Dette både for ikke at komme til at underkende de oplevelser, deltagerne har haft, da begreberne seksuelt overgreb eller seksuel krænkelse kan forekomme mindskende eller anderledes i forhold til den oplevelse, deltagerne har været udsat for. Ydermere benyttes ordet voldtægt med baggrund i, at Straffeloven ikke definerer seksuel vold, seksuelt overgreb eller en seksuel krænkelse som en egentlig selvstændig paragraf, og deraf forbrydelse, hvorimod begrebet voldtægt straffes jævnfør § 216 (Justitsministeriet, 2019). Til sidst tager nærværende undersøgelse udgangspunkt i deltagernes eget sprogbrug. På interviewtidspunktet definerede deltagerne det, de havde været udsat for som en voldtægt.

Voldtægt defineres i nærværende speciale ud fra manglen på frivilligt valg i seksuelle situationer (Lyngby, 2009; Rozée, 1993). Jeg har derved fravalgt definitionen på voldtægt i Straffeloven, da det i visse situationer kan forekomme for snævert, at der skal være tale om vold, trussel om vold eller anden ulovlig tvang. Desuden har det i nærværende speciale ikke været relevant at tydeliggøre, hvorvidt der skulle være tale om vaginal-, anal- eller oralpenetration. Ej heller hvorvidt det har inkluderet hændelser, hvor personer er blevet tvunget til at onanere på sig selv eller gerningsmanden. I relation til problemformuleringen finder jeg ikke dette relevant, da jeg ikke er interesseret i præcis hvad skete under voldtægten. Da deltagerne ydermere henvendte sig på baggrund af mit ønske om at interviewe voldtægtsramte (bilag 2) og også i interviewet har defineret hændelsen som

voldtægt, ser jeg ingen grund til at spørge ind til, hvad der præcis skete under voldtægten. Dette har jeg også tydeliggjort for deltagerne jævnfør interviewguiden (bilag 3). Se derudover afsnittet 'Ethiske overvejelser' for yderligere uddybning af fravalget af detaljerede beskrivelser af selve voldtægten. Idet jeg i undersøgelsen ikke sætter spørgsmålstejn ved deltagernes oplevelse af voldtægt, sætter jeg heller ikke spørgsmålstejn ved, hvorvidt de er blevet voldtaget eller af hvem. Derfor benævnes de, i dette tilfælde mænd, som deltagerne fortæller voldtog dem, i nærværende undersøgelse under betegnelsen 'voldtægtsmænd'.

1.2.1.3. Kontakt- og partnervoldtægt.

I nærværende speciale skelner jeg mellem overfaldsvoldtægt på den ene side og kontakt- eller partnervoldtægt på den anden. Førstnævnte defineres som værende mangel af kendskab til voldtægtsmanden (Heinskou et al., 2017). Her defineres sidstnævnte som værende relateret til grader af kendskab til voldtægtsmanden.

Partnervoldtægt defineres som en handling, der begås af en tidligere eller nuværende kæreste, ægtefælle eller partner (Heinskou et al., 2017). Kontaktvoldtægten defineres derimod som en handling, der begås af andre relationer, men netop ikke i egenskab af at være nuværende eller tidligere kæreste, ægtefælle eller partner (Heinskou et al., 2017; Pedersen et al., 2017). I nærværende speciale undersøges oplevelser hos kvinder, der har været udsat for kontakt- eller partnervoldtægt. Da jeg er interesseret i voldtægter, hvor parterne har en forudgående relation, og det således ikke er relevant om voldtægtsmanden var bekendt eller kæreste, sammenlægges begreberne kontakt- og partnervoldtægter. Derved vil begge typer voldtægt i denne afrapportering således betegnes som kontaktvoldtægter. Når der fremadrettet i undersøgelsens blot henvises til 'voldtægt' og 'voldtægter' med videre, er det derved også denne definition af kontaktvoldtægter, der skal forstås, medmindre andet er angivet.

1.2.2. Problemafgrænsning

Min besvarelse af undersøgelsens problemformulering tager udgangspunkt i interviews med tre kvindelige deltagere. Jeg har i undersøgelsen fravalgt at beskæftige mig med mænd, da der statistisk set er flere kvinder der udsættes for voldtægt (Helweg-Larsen & Frederiksen, 2008; Pedersen et al., 2017). At jeg i undersøgelsen har valgt at undersøge kontaktvoldtægter skyldes, at de på den ene side er de hyppigst forekommende voldtægter, (Pedersen et al., 2017) og på den anden side fordi noget tyder på, at det er dem, der i højest grad ikke bliver anmeldt (Øland, 2017). Jeg beskæftiger mig altså ikke med overfaldsvoldtægter. Dette med baggrund i en forståelse af, at jo bedre man kender personen jo mindre sandsynligt er det, at voldtægten anmeldes (Pedersen et al., 2017; Rust, 2005). Derudover synes litteraturen at kalde på, at der ved kontaktvoldtægter er mange komplicerende faktorer der gør sig gældende i forhold til hjælp efterfølgende (Lyngby, 2009; Rust, 2005). Komplicerende eksempelvis i relation til hensynet til andre, der befinder sig i samme sociale cirkler eller bebrejdelser fra andre, herunder pårørende (Rust, 2005). Dette kan desuden ligeledes være af hensyn til det menneskelige svigt der kan opleves, eksempelvis i det sociale netværk eller i familien, såfremt disse udviser mistro eller manglende støtte efter voldtægten (Rust, 2005). Det kan altså tyde på, at kontaktvoldtægter adskiller sig fra overfaldsvoldtægter i den efterfølgende proces og derved i forhold til hjælpen efter voldtægt, og netop dette ønsker jeg at undersøge. I min undersøgelse vil jeg ydermere fokusere på kvinder, der har fået psykologisk behandling, men har fravalgt at anmelde voldtægten. Dette både med udgangspunkt i at undersøge hvordan de har forstået og gjort sig overvejelser om pårørende, behandling og andet som værende hjælp, men også med baggrund i en undren over de overvejelser, de har gjort sig i fravalget af hjælp fra retssystemet i form af anmeldelse af voldtægterne. Min intention i nærværende undersøgelse er dog at komme bag om de mere kvantitativt baserede svar i de nyere undersøgelser og se på de nærmere overvejelser. Jeg

ønsker således at få et mere dybdegående indblik i de voldtægtsramtes overvejelser omkring anmeldelse og deres øvrige forståelse af hjælp. Det skal dog nævnes, at fokus for nærværende undersøgelse har ændret sig undervejs, idet jeg i udgangspunktet satte meget fokus på hjælp som værende anmeldelse, og deraf fravalget af anmeldelse. Dette bærer såvel interviewguide som især rekruttering af deltagere præg af, hvilket uddybes nærmere i de dertilhørende afsnit.

1.3. Læsevejledning

I undersøgelsens afsnit 2 vil jeg beskrive de metodiske overvejelser, jeg har gjort mig i relation til undersøgelsens udformning og kvalitet. Her præsenteres først undersøgelsens videnskabsteoretiske udgangspunkt. Herefter vil jeg gennemgå det kvalitative design, det empiriske arbejde, de etiske overvejelser og til sidst analysestrategi.

Undersøgelsens afsnit 3 gennemgår analysen. Her vil undersøgelsens centrale temaer blive præsenteret og forklaret. Første del af afsnit 4 vil bestå i at diskutere analysens temaer. Her inddrager jeg empiri for i højere grad at kunne belyse analysens fund ud fra forskellige perspektiver. Anden del af afsnit 4 består i at diskutere specialets implikationer og styrker og begrænsninger ved dette. Undersøgelsens afsnit 5 består i en afsluttende konklusion af specialets undersøgelse.

2. Metode

I nærværende metodeafsnit vil jeg forklare hvordan jeg har valgt at tilgå emnet. Jeg vil således forsøge at tydeliggøre de overvejelser og refleksioner, jeg har gjort mig i udarbejdelsen af nærværende speciale.

2.1. Det videnskabsteoretiske udgangspunkt

I nærværende undersøgelse belyser jeg de voldtægtsramtes oplevelser med udgangspunkt i tilgangen Fortolkende Fænomenologisk Analyse (eng: Interpretative Phenomenological Analysis; herefter: IPA) som beskrevet i Smith et al. (2012). Jeg vil i nærværende afsnit om mit videnskabsteoretiske udgangspunkt redegøre for hvorfor. IPA er

en nyere udviklet tilgang inden for kvalitative undersøgelser (Smith et al., 2012). Tilgangen er udviklet med udgangspunkt i psykologien, men har spredt sig til forskellige discipliner inden for human- social- og sundhedsvidenskaber (Smith et al., 2012). Den har et videnskabsteoretiske fundament, der tager udgangspunkt i forskellige aspekter ved fænomenologien, hermeneutikken samt idiografisk videnskab (eng: idiography) (Smith et al., 2012). De relevante aspekter, i relation til min undersøgelse, vil beskrives i de nedenstående afsnit. For at tydeliggøre de logikker det medfører for min undersøgelse, vil jeg i det følgende præcisere de førnævnte videnskabsteoretiske positioner med udgangspunkt i Smith et al. (2012) samt supplere med Gilje (2017), Kvale og Brinkmann (2009), Zahavi og Grünbaum (2011) og Zahavi (2003). Herefter følger afsnittet 'IPA', der i et afsnit for sig selv vil være en opsummering af, hvordan jeg benytter mig af de aspekter, jeg har beskrevet, i samspil med IPA. Til sidst vil jeg, på baggrund af aspekter fra fænomenologien og hermeneutikken, beskrive min egen forforståelse og position i afsnittet 'Forforståelse og egen position'.

2.1.1. Fænomenologi

Fænomenologien fik sit første egentlige gennembrud da den tyske filosof Edmund Husserl (1859-1938) udgav sit første hovedværk 'Logiske Undersøgelser' (tysk: Logische Untersuchungen) i år 1900-1901 (Zahavi & Grünbaum, 2011). Fænomenologi betyder i udgangspunktet videnskab om fænomenerne (Zahavi, 2003). I fænomenologien er det interessant at undersøge, hvordan genstande eller fænomener optræder, og ikke mindst den måde de optræder forskelligt på (Zahavi, 2003). For Husserl var videnskaben vigtig, men sekundær til den personlige erfaring, der således ikke kunne skilles ad fra videnskaben (Zahavi, 2003). Den fænomenologiske undersøgelse af verden måtte være på præmisserne af det levede, (Smith et al., 2012) og oplevelserne måtte findes i det, man inden for fænomenologien kalder 'livsverdenen' (Zahavi, 2003). Livsverdenen er den verden vi lever i, tager for givet og er udgangspunkt for den førvidenskabelige erfaringsverden, som vi ikke

stiller spørgsmålstejn ved (Zahavi, 2003). Det er altså her, at vi oplever de levede erfaringer. Ifølge Husserl er livsverdenen udgangspunkt for den verden vi undersøger, og inden for fænomenologien søger vi deraf at finde frem til den oplevede mening, som forskellige mennesker har levet (Zahavi, 2003). Husserl var med fænomenologien interesseret i at finde essensen af det levede og den oplevede mening, og af den opfattelse at det kun kan gøres gennem førstepersonsperspektivet (Smith et al., 2012). Her har IPA dog kun en ambition om at forsøge at indfange specifikke oplevelser som oplevet for specifikke mennesker, og således ikke essensen af fænomenet (Smith et al., 2012). Ligeledes indgår der i fænomenologien et ansvar for at søge at sætte parentes om egen forforståelse (Smith et al., 2012). Forstået på den måde, at det her er relevant at have indsigt i og løbende undersøge egen forforståelse (Zahavi, 2003). Dette blandt andet ved at afholde sig fra at forstå noget som selvfølgelig, således at deltagernes oplevelser blandt andet ikke minimeres eller gøres selvfølgelige, men i stedet repræsenterer de unikke oplevelser, som netop de har haft (Zahavi, 2003). Nærværende opgave tager dog udgangspunkt i aspekter ved hermeneutikken, hvor forforståelse er en uundgåelig del af fortolkningen (Smith et al., 2012). Mere om dette i afsnittet 'Hermeneutik'. For at tydeliggøre hvordan jeg i undersøgelsen søger at positionere mig inden for visse aspekter af fænomenologien, vil jeg i det følgende forsøge at forklare, hvordan jeg forholder mig til den i nærværende opgave. Deltagernes levede oplevelse af at være i verden kan ikke fuldstændig indfanges eller absorberes i nærværende speciale, men det skal dog ikke ses som at jeg ignorerer eller overser dette. Når jeg i dette speciale omtaler 'oplevelser', er det min forståelse, at oplevelser er en levet proces. Det jeg vil få at vide og forsøge at forstå, handler altså om de unikke perspektiver og meninger de tre kvinder forsøger at udtrykke, samt personens forhold til den omkringliggende verden. Her er det relevant at understrege, at man ifølge Smith, Flowers og Larkin (2012) ikke kan forstå andre menneskers forhold til verden uden at være fortolkende og fokusere på deres forsøg på at få mening ud af deres oplevelser

og de ting, der er sket for dem. Da fænomenologien beskæftiger sig med at søge efter mening, en mening der i udgangspunkt kan være mere eller mindre skjult, er det for mig nødvendigt at søgningen efter mening bliver gjort ved fortolkning af tekst, her interviews, hvorfor fænomenologien og hermeneutikken kan hænge sammen. Derfor vil jeg i følgende afsnit beskrive hermeneutikken.

2.1.2. Hermeneutik

Hermeneutik tager ikke afstand til fortolkninger, men er i stedet netop læren om fortolkning (Gilje, 2017). Hvor hermeneutikken i mange hundrede år var et regelsæt, der skulle sørge for rigtig fortolkning af tekster inden for eksempelvis teologi, blev hermeneutikken med Wilhem Dilthey for første gang til metodelære for blandt andet samfundsvidenskaber (Gilje, 2017). I dag har hermeneutikken indtaget en central plads i human- og samfundsvidenskabelig forskning (Gilje, 2017). Den hermeneutiske cirkel står centralt i nærværende studie. Den hermeneutiske cirkel omhandler det dynamiske forhold mellem delene og helheden, dette på flere forskellige niveauer (Smith et al., 2012). Delene og helheden kan både have at gøre med det enkelte ord i sætningen, det enkelte uddrag fra en større tekst, interviewet i forskningsprojektet eller, som særligt centralt i dette speciale, den enkelte episode fra det hele liv (Smith et al., 2012). Netop den hermeneutiske cirkel er en brugbar måde at tænke metode i nærværende speciale, da jeg i analyseprocessen bevæger mig frem og tilbage gennem forskellige måder at tænke over empirien (Kvale & Brinkmann, 2009; Smith et al., 2012). Således har jeg altså først forstået interviewet som helhed, sidenhen fortolket interviewets forskellige dele, og ud fra disse dele igen forstået helheden på en ny måde, dette i en kontinuerlig og fortløbende cirkel (Kvale & Brinkmann, 2009). Mere om dette i afsnittet 'Fremgangsmåde i analysen'. Det dynamiske forhold mellem delene og helheden understreges i nærværende speciale blandt andet ved, at fokus for specialet har ændret sig i takt med fortolkningsprocessen i analysen. Denne undersøgelse har derved

løbende skiftet sit fokus i takt med, at interviewene er blevet afholdt, transskriberet og analyseret.

En af pointerne inden for hermeneutikken er, at vores fortolkning er grundlagt på vores forforståelse (Smith et al., 2012). Derved kan vi ikke fortolke vores empiri uden at fortolke oven på noget, dette værende tidligere oplevelser, antagelser om verdenen eller endog forudfattede meninger (Smith et al., 2012). Derfor er det nødvendigt, at man som en del af sin fortolkning husker at være opmærksom på sin egen forforståelse, herunder egne forudsætninger og egen kontekst (Gilje, 2017). Man må løbende evaluere og i en mere cyklisk proces komme tilbage til forforståelsen løbende i fortolkningsprocessen (Smith et al., 2012). Det er altså vigtigt at være klar over sin partiskhed således, at teksten kan præsentere sig selv i al sin anderledeshed, og derved også sin egen sandhed, hvad der kan gå imod ens egen før-mening (Smith et al., 2012). Min egen partiskhed kan således være opstået i tidligere arbejde med voldtægt, i såvel forskningsøjemed som ved egne projekter og praktik, hvorfor jeg i afsnittet "Forforståelse og egen position" forsøger at blive klar over og uddybe denne. Trods opmærksomhed på forforståelse eller partiskhed vil man aldrig kunne frembringe og fortolke uden at ens egen forforståelse har indflydelse på dette, og man må i stedet have et mål om lade fænomenet stå frem så tydeligt som muligt (Smith et al., 2012). Dette blandt andet ved at sørge for, at empirien studeres indgående og på omhyggelig vis. Mere om dette i afsnittet 'Fremgangsmåde i analysen'.

2.1.3. Idiografisk videnskab

Den tredje store indflydelse på IPA er den idiografiske videnskab, der handler om det specifikke (Smith et al., 2012). I IPA opererer det specifikke på to niveauer. Her ses på det ene niveau fornemmelsen for detalje og derved dybden af en IPA-analyse. Dette har jeg valgt at have fokus på i undersøgelsens analyse, ved eksempelvis at analysere hvert interview for sig først, da fortolkningen dermed bliver mere grundig og systematisk. På det

andet niveau er det i IPA vigtigt at forstå hvordan specifikke fænomener, i denne undersøgelse oplevelser, er blevet forstået fra perspektivet af de, der har oplevet det, i en specifik kontekst. Deraf har IPA som regel velvalgte og små udvalg af deltagere. Dette er videreført i nærværende speciale, hvor der kun er tre deltagere, men hvor disse deltagere er nøje udvalgt og blandt andet alle har oplevet en specifik type voldtægt og fået hjælp efterfølgende. Se afsnittet 'Udvælgelseskriterier og udvælgelsesproces' for mere om dette. Selvom den idiografiske videnskab har øje for det specifikke, tages der ifølge Smith et al. (2012) ikke afstand fra generalisering, men da generaliseringerne udvikles i det specifikke, skal generaliseringer udvikles mere forsigtigt. En forsigtig udvikling af generaliseringer ses derfor også i såvel diskussion som konklusion i nærværende speciale.

2.1.4. IPA

IPA er interesseret i den detaljerede undersøgelse af levede oplevelser og at foretage denne undersøgelse således at man på størst mulig vis får adgang til oplevelserne udtrykt på egne vilkår, dette blandt andet med udgangspunkt i aspekter af fænomenologien (Smith et al., 2012). Det gør sig gældende for nærværende undersøgelse, hvor jeg er interesseret i at belyse den menneskeligt levede oplevelse i relation forståelse af hjælp efter voldtægten. Dette på en måde hvor forståelsen af disse oplevelser så vidt muligt kan fremtræde tydeligt ud fra de voldtægtsramtes egne kontekster. Det har jeg således forsøgt at gøre plads til i interviewet hvilket blandt andet forklares nærmere i afsnittene 'Det semistrukturerede interview' samt 'Interviewguide'. I nærværende speciale gennemgår jeg dog ligeledes en fortolkende proces med udgangspunkt i hermeneutikken og idiografisk videnskab (Smith et al., 2012). Idiografisk videnskab på den vis, at ønsket er at situere deltagerne i deres specifikke kontekster, udforske deres personlige perspektiver og starte med en detaljeret udforskning af hver eneste deltagers beretning (Smith et al., 2012). Jeg har derfor, ud fra grundprincipperne i IPA, valgt at analysere hver af deltagernes interview ét ad

gangen, dette for netop at gøre plads til hver enkelt af deltagernes beretning, før jeg går videre til at sammenligne og forstå beretningerne i relation til hinanden (Smith et al., 2012). Den fortolkende proces er, jævnført hermeneutikken, en vedvarende proces igennem analysen og igen igennem diskussionen (Smith et al., 2012).

Nærværende undersøgelse tager altså udgangspunkt i ønsket om at belyse kvinders oplevelser med at søge hjælp efter voldtægten, hvor jeg ønsker at finde frem til de oplevede betydningsfulde elementer hos de voldtægtsramte. Derved forsøger jeg at få et indblik i oplevelser omkring hjælp efter voldtægt med udgangspunkt i de tre kvinders førstepersonsperspektiver. Disse kvinder har på egen krop oplevet konsekvenserne af voldtægt, og har valgt at dele deres oplevelser, forståelser og overvejelser af hjælp med mig. Det er deres oplevede erfaringer, der er omdrejningspunktet for hvordan jeg vil belyse den præsenterede problemstilling. Undersøgelsens empiriske udgangspunkt er de tre kvinder Mette, Anne og Sofie og deres forståelser og overvejelser i relation til hjælp efter deres oplevede voldtægter. Jeg vil gerne understrege, at jeg er fuldt bevidst om, at jeg ikke kan videregive disse erfaringer én til én. Ej heller kan jeg give en forklaring på, hvorfor de har truffet de valg, de har, eller haft de reaktioner, de har. Jeg har altså ikke til hensigt at forklare hverken deres oplevelser eller følelser, da disse er deres og ikke mine. Det jeg i stedet har forsøgt med denne undersøgelse, er at få en forståelse af hvad disse tre kvinder oplevede og oplever i relation til at håndtere den voldtægt, de har været udsat for, og de konsekvenser det har haft for dem. Det er derfor de elementer, de har valgt at dele med mig og min forståelse af disse, der belyser specialets problemstilling. Jeg er også bevidst om, at jeg med mig i undersøgelsen har haft egne erfaringer og oplevelser, som både har været med til at forme interessen og synliggjort nogle elementer frem for andre. Da jeg er opmærksom på, at jeg ikke kan undgå at fortolke på baggrund af egen forforståelse, kan denne altså ikke undgå at forme specialets fund. Både i relation til undersøgelsen generelt og i relation til kontakten

med disse kvinder. I det følgende vil jeg derfor forsøge at belyse min forforståelse og position.

2.1.5. Forforståelse og egen position

I udviklingen af idéen til nærværende speciale gjorde jeg det klart, at jeg måtte udforske min forforståelse i relation til begrebet voldtægt. Da jeg er kvinde, er jeg en del af den gruppe, der oftest bliver udsat for voldtægt. Derfor var risikoen for, at jeg ville identificere mig med deltagerne således også større, fordi disse netop er kvinder. Af samme årsag har jeg blandt andet været påpasselig i forhold til at fortabe mig i deres historier. Derudover har jeg i årenes løb indsamlet mange fortællinger om voldtægt gennem såvel litteratur som venner og bekendte, og er således også pårørende til voldtægtsramte. Jeg har desuden kortvarigt været i praktik i Rigspolitiet og arbejdet på uddannelse i at afhøre voldtægtsramte. Jeg har arbejdet i et frivilligt internship hvor formålet var at transskribere interviews i relation til omfanget og karakteren af sårbarhedsfaktorer blandt voldtægtsramte. Desuden har jeg skrevet flere opgaver om såvel voldtægt som voldtægtsforbrydere (Rasmussen, 2018, 2019). En fuldkommen udredning af egen forforståelse synes umulig, og jeg har derfor løbende forsøgt at spørge mig selv hvorfor jeg tror, tænker og mener det jeg gør. Jeg er deri blevet klar over, at jeg oplever en stor andel sympati for voldtægtsramte. Netop denne sympati har jeg løbende været opmærksom på, for at kunne se nuanceret på de fortællinger de voldtægtsramte ville dele med mig. Dette blandt andet fordi det at være for følelsesmæssigt investeret i deres fortællinger ville kunne komme til udtryk i potentielt upassende emotionel respons under interviewsne, eller have betydning i måden hvorpå jeg fortolkede interviewsne efterfølgende. Som nævnt i Kvale og Brinkmann (2009) er forskerens uafhængighed relevant at arbejde med netop fordi tilknytning til gruppen man arbejder med, kan få forskeren til at lægge vægt på nogle resultater frem for andre. I et forsøg på at imødekomme dette, er jeg, jævnført den hermeneutiske cirkel, løbende gået frem og

tilbage i transskriptionerne. Dette for at blive bevidst om min forforståelse og på den måde, ved hjælp tilbundsgående analyse, alligevel forsøge at lade kvindernes oplevelser stå frem som de er. Jeg har desuden løbende i såvel metode- som analyseprocessen sparret med en erfaringsgruppe om egen forforståelse. Jeg har derudover brugt en større mængde tid på at formulere spørgsmål til interviewguiden fra forskellige vinkler, både empiriske, ved hjælp af forskningsartikler samt ved hjælp af personlige refleksioner og udefrakommende sparring. Dette således at jeg på den ene side havde et udgangspunkt for spørgsmål, men på den anden side muliggjorde at de voldtægtsramtes oplevelser kunne fremstå så tydeligt som muligt. Jeg brugte derudover tid på at gennemgå forskellige øvelser, herunder skriveøvelser, samt udførte pilotinterviews i et forsøg på at sikre, at min personlige forforståelse ikke skulle blokere for deltagerens oplevelser i interviewsne. Mere om dette under afsnittet om 'Forberedelse'.

2.2. Design

2.2.1. Det semistrukturerede interview

I nærværende speciale valgte jeg at benytte mig af det semistrukturerede interview. Dette på baggrund af, at jeg i nærværende undersøgelse indsamler beskrivelser af deltagerens livsverden, herunder de oplevelser deltagerne havde efter voldtægt. Jeg har således valgt en interviewform, hvor målet er at tilegne sig beskrivelser af deltagerens livsverden (Kvale & Brinkmann, 2009). Ydermere ønskede jeg efterfølgende at fortolke førnævnte beskrivelser således, at betydningen af de beskrevne fænomener kunne stå tydeligere frem. Dette nævnes som en central del af formålet i det semistrukturerede interview (Kvale & Brinkmann, 2009). Fremgangsmåden for fortolkningen beskrives i afsnittet 'Fremgangsmåde i analysen'. Jeg har ligeledes benyttet mig af det semistrukturerede interview, da det på baggrund af dets format muliggjorde et større spillerum for både mig og deltagerne (Brinkmann, 2014). For mig som forsker, idet det tillod opfølgende spørgsmål og for deltageren, fordi det gav plads til at vedkommende havde en større rolle i retningen på

interviewet. Jeg ønskede i højest mulig grad at kunne stille opfølgende spørgsmål i relation til de tanker og detaljer, som deltagerne fandt relevante for således at bevæge mig så tæt på deres oplevelser som muligt. Dette muliggjorde således også indsamling og fremkaldelse af detaljerede og dybdegående fortællinger, samt tanker og følelser fra dem jeg interviewede, således på linje med anbefalinger inden for IPA (Smith et al., 2012). Jeg ønskede desuden at lade deltagerne kontrollere dele af interviewet for at sørge for, at de følte sig komfortable i interviewsituationen. Dette jævnført anbefaling et studie af Campbell et al. (2009) omhandlende god interviewpraksis ved interviews af voldtægtsramte. Ydermere ønskede jeg samtidig at bevæge mig inden for de temaer, jeg vurderede kunne være interessante at undersøge og åbne op for, i relation til nærværende problemformulering, hvorfor jeg fravalgte at tage udgangspunkt i det ustrukturerede interview (Brinkmann, 2014).

2.2.2. Interviewguide

I udarbejdelsen af interviewguiden (bilag 3) gennemgik jeg først forskellige afsnit med deltageren inden lydoptagelsens start. Disse tre afsnit var introduktion og formål, samtykke samt et lille afsnit om lydoptagelsen. Disse afsnit blev på den ene side inddraget for at sørge for at deltageren og jeg sammen kunne gennemgå samtykkeerklæringen, men ligeledes for at sikre fælles forståelse, herunder særligt i relation til tryghed omkring interviewsituationen. Jeg inddrog blandt andet, at deltageren altid måtte fravige et spørgsmål, stille spørgsmål til emnet samt, at der ikke var noget vedkommende skulle svare på. Jeg fandt det desuden vigtigt at gøre klart, at jeg i interviewet ikke ville spørge ind til selve voldtægtsepisoden, og pointerede det derfor også indledende. Dette på den ene side for at undgå potentiel nervøsitet hos deltageren over at skulle dele ubehagelige detaljer, og på den anden side fordi jeg ville undgå at deltageren opfattede de manglende spørgsmål til voldtægten som en undgåelse af noget ubehageligt, forbudt eller andet, der potentiel ville kunne føre til skyld, skam eller stigmatisering hos deltageren. Foregående, som en del af

anbefalinger i Campbell et al. (2009), med henblik på at passe mest muligt på deltageren. Jeg gennemgik ovenstående før lydoptageren blev tændt ud fra en tanke om, at deltageren skulle føle sig tryk ved at stille spørgsmål til afsnittene.

Interviewguiden blev som tidligere nævnt også konstrueret på baggrund af de artikler, jeg havde fremsøgt i forbindelse med specialet. Heri var det tydeligt, at særligt fire hovedtemaer syntes vigtige at gå i dybden med i relation til tiden efter en voldtægt; opfattelsen af voldtægten umiddelbart efter, at dele sin oplevelse, at søge hjælp og anmeldelse. Derudover indsatte jeg fem andre temaer, der syntes relevante, derved opdelt interviewguiden i ni forskellige temaer. Disse temaer indbefattede demografiske spørgsmål, baggrund om voldtægten, motivation for at deltage, tiden lige efter voldtægten, at dele sin oplevelse, at søge hjælp, overvejelser om anmeldelse, tanker om fortiden og spørgsmål af afsluttende karakter.

Først sås det demografiske tema hvor jeg dels ønskede at spørge til deltagerens aldersgruppe, og dels ønskede at sørge for, at deltageren følte sig komfortabel ved at tale med mig, før jeg spurgte ind til emner vedrørende voldtægten.

Herefter fulgte et tema om motivation for at deltage i interviewet, dette for at jeg kunne få en dybere forståelse af deltagerens tanker om og håb for selve interviewet. Dette med baggrund i et studie af Campbell og Adams (2009) hvor netop motivation for at deltage i interviews som voldtægtsramt synes relevant. Bagefter spurgte jeg ind til baggrund, herunder hvornår voldtægten foregik samt hvem voldtægtsmanden var for deltageren, for at få et overblik i henhold til eventuelle opfølgende spørgsmål senere hen.

Det næste tema var tiden efter voldtægten, dette for at få en forståelse af, hvordan deltageren opfattede hændelsen, hvilke overvejelser vedkommende gjorde sig og hvordan vedkommende oplevede sin egen reaktion. Dette også for at få et overblik over

hvordan deltageren forstod det, der var sket, samt hvilke følelser og refleksioner, som var udgangspunktet på pågældende tidspunkt (Ahrens et al., 2007; Browne, 1991).

Umiddelbart efter dette spurgte jeg ind til det at dele sin oplevelse med fokus på pårørende. Dette for at få klarlagt hvilke tanker, overvejelser, handlinger og følelser der var med i at fortælle om, og opleve andre reagere på voldtægten (Ahrens et al., 2007; Paul et al., 2013; Ullman & Filipas, 2001).

Efterfølgende spurgte jeg ind til det at søge hjælp efter voldtægten hvor fokus især blev på psykologisk behandling. Hvad der gjorde deltageren søgte behandling, hvor lang tid der gik og hvordan deltageren oplevede det (Lyngby, 2009; Ullman & Filipas, 2001).

Anmeldelse var næste tema. Som tidligere nævnt var netop anmeldelse fokus for min undren fra start, og også derfor har netop dette tema også fået plads i interviewguiden. Da samtlige deltagere fravalgte at anmelde, var jeg nysgerrig på, hvilke overvejelser der potentielt lå bag denne beslutning. Jeg spurgte ind til tanker, forestillinger og overvejelser om det at anmelde, samt hvordan de tænkte om det at andre valgte at anmelde og til sidst attituder i relation til politiet. Disse spørgsmål satte jeg fokus på, i ønsket om at belyse hvilke forståelser der potentielt kunne pege i retning af at afholde sig fra at anmelde (Cohn et al., 2013; Lyngby, 2009; Rust, 2005; Ullman & Filipas, 2001; Øland, 2017).

Næstsidst spurgte jeg ind til tanker om fortiden, om de i tiden efterfølgende havde tænkt over at gøre noget andet, eller kunne være blevet hjulpet på anden måde. Dette ud fra en tanke om, at der her potentielt kunne dukke nogle holdninger, ønsker eller idéer op, der kunne have svært ved at finde plads i resten af interviewet.

Afsluttende valgte jeg at stille spørgsmål, der på den ene side var med baggrund i at blive klogere på deres oplevelse af interviewsituationen, og på den anden side for at søge at sikre, at de ikke havde lidt overlast ved denne (Campbell et al., 2009). Jeg forsikrede dem igen om, at de til enhver tid måtte kontakte mig med spørgsmål eller tanker om noget, som de

eventuelt gerne ville have fjernet fra de efterfølgende transskriptioner (Kvale & Brinkmann, 2009). Ingen af deltagerne kontaktede mig dog efterfølgende med henblik på at få fjernet noget fra transskriptionerne. En deltager sendte efter endt interview en mail og tilføjede yderligere en vinkel på hendes oplevelse af tiden efter voldtægten, der dog ikke fremgår af nærværende speciales analyse.

2.2.3. Pilotinterviews

Jeg valgte før interviewsne at foretage to pilotinterviews for at afprøve mit interview, da voldtægt er et potentielt sårbart emne hvorfor jeg ville forberede mig bedst muligt. I Howitt (2019) anbefales det, at man før et interview afprøver dette på deltagere, der i nogen omfang minder om dem, man ønsker at interviewe til selve undersøgelsen. Dette forsøgte jeg, og lavede derfor først et interview med en psykologistuderende, der havde erfaring vedrørende voldtægtsramtes problematikker fra studiet, og derefter et andet interview med en person, der har oplevet flere bekendtes problematikker og reaktioner efter en voldtægt. Ingen af personerne havde selv været udsat for voldtægt, men forsøgte i interviewet at simulere, at de havde. Dette valgte jeg med intention om at forsøge at undgå potentiel skadesvirkning ved at lave pilotinterviews med voldtægtsramte. Jeg valgte således at lave pilotinterviews med inspiration fra Campbell et al. (2009), hvor det anbefales at konstruere rollespil med fokus på at forbedre interviewprocessen for deltageren. Jeg ønskede ligeledes, i lighed med anbefalinger i Campbell et al. (2009), at øve mig i at give den voldtægtsramte kontrol over interviewprocessen, dette blandt andet ved at øge egen familiaritet med interviewspørgsmålene. Dette også for i højere grad at kunne skabe en tryk ramme for interviewet. Herudover øvede jeg mig i at vise varme og medfølelse, og sørge for at bruge meget tid på at lytte, således at kvinderne følte sig godt tilpas og havde mulighed for at fortælle frit om voldtægten (Campbell & Adams, 2009). Derfor øvede jeg mig også i ikke at afbryde eller forsøge at kontrollere for meget af interviewet, for derved i stedet at lade

interviewdeltagerne selv tage valg og kontrollere dele af samtalen. Derudover var det i pilotinterviewsne mit mål at forberede fraser og formulering af spørgsmål samt at monitorere egne følelser, fornemmelser og indskydelser (Kvale & Brinkmann, 2009). Jeg forsøgte derfor også at holde mig fra fraser der kunne implicere, at jeg forstod præcis hvad deltagerne talte om såsom ”det forstår jeg godt”, så jeg ikke kom til at overtage deres oplevelser. Jeg forberedte mig ligeledes på at forstå de forskellige mulige reaktioner, der kan opstå i løbet af et sådant interview, og i højere grad forstå de mulige vidtrækkende konsekvenser, som voldtægten kan have haft for deltagerens liv. Jeg fandt det desuden særligt vigtigt at øve starten af interviewet, herunder samtykkeprocessen, således at denne blev så behagelig og rolig som muligt, og jævnfør Campbell et al. (2009) kunne danne grobund for tryghed i resten af interviewet. I de to pilotinterviews oplevede jeg, at trods det at ingen af deltagerne selv havde oplevet voldtægt, alligevel at blive påvirket af deres fortællinger. Jeg ændrede ligeledes på formuleringerne i nogle af spørgsmålene. Derudover indsatte jeg i starten af interviewguiden spørgsmålet: ”Må jeg høre lidt om hvad du laver til hverdag?” Dette i ønsket om, at deltageren så at sige kunne tale sig varm og forhåbentlig mere tilpas. I pilotinterviewsne oplevede jeg desuden en grundlæggende alvorsfølelse af, hvor vigtig forberedelsen var. Dette blandt andet på baggrund af, at jeg havde svært ved at stille især det første spørgsmål, der centrerede sig om voldtægten: ”Vil du fortælle mig lidt om hvornår du var udsat for voldtægten og hvor gammel du var?” Derfor brugte jeg længere tid på at gentage netop dette spørgsmål, for at finde en naturlighed i måden at spørge på.

Nærværende afsnit beskriver en stor del af den måde, hvorpå jeg forberedte mig til interviewsne. Denne forberedelse var særligt værdifuld, og jeg oplevede således i interviewsne, at interviewguiden var velkendt samt en følelse af at være komfortabel med at stille de spørgsmål, jeg gjorde.

2.3. Indsamling af empiri

I nærværende afsnit beskrives det, hvorledes jeg indsamlede empiri til nærværende undersøgelse. Herunder først hvilke udvælgelseskriterier jeg havde, og hvordan udvælgelsesprocessen foregik. Herefter rekruttering af deltagere og til sidst yderligere information om de tre deltagere, undersøgelsen er lavet på baggrund af.

2.3.1. *Udvælgelseskriterier og udvælgelsesproces*

I det følgende beskrives de syv udvælgelseskriterier, jeg rekrutterede deltagere ud fra i nærværende undersøgelse. To af kriterierne blev dog inkluderet undervejs og to blev udvidet. Kriterierne vil beskrives i det følgende.

Kriterierne i nærværende undersøgelse blev, i henhold til IPA, opstillet på baggrund af et ønske om en vis homogenitet i undersøgelsen (Smith et al., 2012). Dette for at sørge for, at det overordnede spørgsmål var relevant for samtlige deltagere, og altså ikke med et ønske om at behandle deres oplevelser eller perspektiver som ens.

Det første kriterie jeg opstillede var, at jeg ønskede at tale med kvinder, fordi kvinder er den gruppe, der i størst grad udsættes for voldtægter. Således øges både muligheden for at rekruttere deltagere til undersøgelsen og potentielt andelen af forskning på området.

Et andet kriterie var, at jeg gerne ville tale med kvinder, der ikke havde anmeldt voldtægten. Dette med baggrund i den førnævnte undren over, at man som kvinde er opmærksom på at have været udsat for voldtægt, men ikke ønsker at anmelde det.

Et tredje kriterie var, at jeg ønskede, at voldtægten helst skulle være sket efter 2013. Dette på den ene side fordi jeg ønskede, at kvinderne havde mulighed for at huske de overvejelser og refleksioner, de gjorde sig i perioden umiddelbart efter voldtægten. På den anden side fordi jeg vurderede, at der kunne være sket nogle ændringer i attituden omkring voldtægt i samfundet i de seneste år, som kunne være relevant for specialet. Derfor søgte jeg

personer, der mere eller mindre for nyligt havde været udsat for voldtægt. Dette kriterium blev dog på et tidspunkt udvidet til at være inden for ti år, frem for syv, da en enkelt deltager netop var sprunget fra, hvorfor jeg på det tidspunkt manglede en deltager. Jeg håbede derved, at jeg med et udvidet kriterie ville åbne for, at flere kunne henvende sig.

Et fjerde kriterie var, at deltagerne ville indvillige i en uforpligtende forsamtale før interviewet. Dette med ønsket om at kunne spørge lidt ind til blandt andet deltagerens kontekst og tanker om interviewet. Med forsamtalen ville jeg desuden, så vidt muligt sørge for, at både deltageren og jeg følte os trygge i at gå videre til det egentlige interview.

Et femte kriterium blev inkluderet i løbet af rekrutteringsprocessen. Dette var, at jeg ønskede, at personen havde modtaget professionel behandling efter voldtægten. Dette blev et kriterie efter, at jeg havde afsøgt muligheder hos bekendtes bekendte. Her sprang en deltager fra, et par uger efter forsamtalen, med udgangspunkt i at hun ikke havde fået behandling, men ville opsøge dette nu, da vedkommende oplevede at forsamtalen havde fremkaldt ubehagelige følelser omkring voldtægten. Herefter forhørte jeg mig om behandling i forsamtalen, da jeg så vidt muligt ønskede at sikre mig, at vedkommende havde bearbejdet voldtægten så meget som muligt, i ønsket om at undgå at fremkalde ubehagelige ubearbejdede oplevelser under interviewet.

Et sjette kriterium var oprindeligt, at interviewet kunne foregå i Hovedstadsområdet eller på Sjælland. Dette blev dog senere udvidet til også at gælde Fyn. Dette kriterium var relateret til bekvemmelighedsårsager såsom rejsetid og økonomi. Dog var yderligere placering samt tidspunkt op til deltagerne, dette for at give deltagerne ro og tryghed i at kunne styre den del af processen.

Et syvende kriterie blev, i forbindelse med opslaget i Facebook-gruppen for voldtægts ofre og deres pårørende, at man skulle være mindst 15 da voldtægten fandt sted, dog gerne ældre. Dette på baggrund af henvendelser fra personer i denne Facebookgruppe,

der var blevet voldtaget som børn, hvilket jeg ikke havde forudset. Da mit fokus i specialet var på voksne kvinder frem for børn, blev dette altså et eksplicit kriterie.

Da det ikke er af relevans for undersøgelsen, hvordan voldtægten foregik, er dette ikke defineret som et kriterie. Jeg vurderede desuden, at det ikke var nødvendigt at specificere, at jeg gerne ville tale med personer, der havde været udsat for en kontaktvoldtægt, da flere studier viser, at kontaktvoldtægter i videst udstrækning er dem der ikke anmeldes, og ligeledes dem der forekommer hyppigst (Heinskou et al., 2017; Rust, 2005; Øland, 2017). I lighed med mine forventninger havde ingen af de, der meldte sig, været udsat for en overfaldsvoldtægt.

2.3.2. Rekruttering af interviewdeltagere

I det følgende afsnit vil jeg forklare, hvorledes jeg rekrutterede interviewdeltagerne i nærværende speciale. Her vil jeg reflektere over overvejelserne i relation til at melde sig som deltager i et interview om noget så følsomt som voldtægt. Herefter vil jeg desuden beskæftige mig med hvor mange, samt i hvilke fora jeg har søgt samt fundet deltagerne. De deltagere jeg har interviewet, præsenteres efterfølgende i afsnittet 'De tre deltagere'.

Da analyseprocessen i tilgangen IPA både er dybdegående og tidskrævende, har jeg valgt at basere undersøgelsen på tre deltagere, hvilket i Smith et al. (2012) ligeledes vurderes passende. Deltagerne er udvalgt på baggrund af, at de giver adgang til perspektiver i relation til hjælp efter voldtægten. De repræsenterer således i højere grad et perspektiv end en population (Smith et al., 2012). Idet jeg ønskede at undersøge oplevelser, overvejelser og forståelser hos voldtægtsramte, havde jeg brug deltagere, der havde oplevet en voldtægt, og således kunne give mig deres perspektiv på tiden efter denne. Det skal dog understreges, at jeg grundet mit indledende fokus på hjælp i form af anmeldelse, og undren over fravalget af dette, også rekrutterede på baggrund af denne undren. Invitationerne kan ses i bilag 2. Dette

kan altså have påvirket det fokus, som deltagerne gik ind til interviewet med. Jeg søgte efter deltagere tre steder. Først hos bekendtes bekendte. Dernæst i en lukket Facebook-gruppe for voldtægts ofre og deres pårørende, og til sidst i en lukket Facebook-gruppe for psykologistuderende. Jeg fandt én deltager hvert sted.

Jeg har ved opslagene på de respektive Facebook-grupper reflekteret over fremstillingen af mig selv. Jeg ønskede at tilføje tekst til mit opslag, som kunne understrege, at jeg som interviewer er såvel forstående som medfølelse og ligeledes har erfaring relateret til emnet. Dette med viden om, at man som voldtægtsramt kan risikere at opleve stigmatisering, skyld og skam samt negative sociale reaktioner når man fortæller om hændelsen (Campbell et al., 2009). Derfor valgte jeg i opslaget i gruppen for voldtægts ofre og deres pårørende at fortælle, at jeg selv er pårørende til en voldtægtsramt. Dette med ønsket om, at jeg således ville fremstå med en vis forståelse for emnet. I begge Facebook-grupper valgte jeg desuden at fortælle, at jeg er psykologistuderende på sidste semester for at potentielle deltagere kunne få forståelsen af, at jeg har træning i egenskaber som forståelse og medfølelse.

Jeg startede altså rekrutteringen med at afsøge muligheder hos bekendtes bekendte. Dette i forhåbningen om, at bekendte som gatekeepere ville åbne muligheden for at rekruttere deltagere der også i højere grad var trygge ved at blive interviewet. Tanken var, at disse personer om muligt ville føle sig mere trygge i at berette om deres personlige oplevelser til en, der havde en relation til en de kendte. På denne måde fandt jeg to deltagere, hvoraf den ene som tidligere nævnt sprang fra efter forsamlingen.

Jeg valgte ligeledes at lave et længere opslag i en lukket Facebook-gruppe for voldtægts ofre og deres pårørende. Denne gruppe valgte jeg på baggrund af en formodning om, at der var en større koncentration af voldtægtsramte, og at disse grundet medlemskabet i gruppen kunne være åbne for at tale om voldtægten. Derudover håbede jeg, at medlemmerne

af gruppen, på baggrund af åbenheden om voldtægten, måske også havde modtaget behandling. Dette fordi, at andre på Facebook potentielt kan se navnet på de grupper, man er medlem af på Facebook. I gruppen for voldtægtsofre og deres pårørende fandt jeg en enkelt deltager.

Som det sidste i min rekrutteringsproces lavede jeg et længere opslag i en lukket Facebook-gruppe for psykologistuderende. Dette både fordi jeg fandt det relativt simpelt og tilgængeligt at tilgå denne gruppe, samt fordi mit håb var, at disse psykologistuderende havde bekendte, der havde fortalt dem om deres voldtægtsepisode grundet deres faglighed, eller blot deres relation. Her fandt jeg en deltager.

I løbet af rekrutteringen af deltagere til specialet fik jeg henvendelser fra personer, der ikke passede til udvælgelseskriterierne. Jeg var derfor i processen desværre nødt til at afvise flere med henvisning til udvælgelseskriterierne.

De tre endeligt udvalgte deltagere præsenteres i næste afsnit.

2.3.3. De tre deltagere

De tre deltagere var alle kvinder, der alle havde været udsat for en eller flere kontaktvoldtægter. Alle tre kvinder havde delt voldtægten med pårørende og modtaget professionel behandling efter voldtægten, men fravalgt at anmelde voldtægten hos politiet. Samtlige voldtægter var sket efter år 2015. Deltagerne befandt sig på interviewtidspunktet aldersmæssigt mellem 20 og 35 år, der er altså tale om relativt unge kvinder. Dette korresponderer overvægten af denne aldersgruppe i statistik vedrørende voldtægtsramtes alder på tidspunktet for voldtægten, hvor mere end tre fjerdedele var højst 35 år på tidspunktet for voldtægten (Pedersen et al., 2017). Deltagerne kom desuden fra forskellige landsdele, henholdsvis Fyn, Sjælland og Hovedstadsområdet.

Fordi jeg ikke forinden nærværende speciale havde interviewet voldtægtsramte kvinder, fandt jeg det relevant at tage udgangspunkt i et studie, der havde undersøgt hvorfor

man som voldtægtsramt melder sig til interviews, og hvad der kan være særligt relevant for denne gruppe. Derfor tager jeg i det følgende udgangspunkt i Campbell og Adams (2009). Studiet beskriver, hvordan der oftest er fire centrale årsager for deltagelse: At hjælpe andre voldtægtsramte, at hjælpe dem selv, at støtte forskning og at få finansiel kompensation. Da jeg i forbindelse med de tre interviews ikke tilbød finansiel kompensation, er de tre andre centrale årsager altså dem, der er relevante her.

Som nævnt afholdte jeg forsamtaler med alle tre kvinder. Dette både for at få en fornemmelse af personen, vedkommendes kontekst, de overordnede linjer i perioden efter voldtægten, herunder behandling, og for at skabe tryghed. Men også fordi, at jeg netop var interesseret i deres motivation for at deltage i mit speciale. Dette også for at kunne forventningsafstemme således at deltageren og jeg havde et godt udgangspunkt for interviewet.

To af deltagerne angav allerede i forsamlingen, at de havde lyst til at deltage i interviewet, blandt andet for måske at kunne hjælpe andre voldtægtsramte, samt at støtte forskning i voldtægt såfremt specialet blev udgivet. Alle deltagerne angav dog disse årsager i interviewsne. Jeg klargjorde her, at det ikke var sikkert, at specialet ville blive udgivet, for ikke at sætte forventninger op, som jeg ikke kunne indfri. Jeg oplevede, at deltagerne i ønsket om at støtte op om andre voldtægtsramte samt om forskning også havde en lyst til at blive hørt, og forbedre måden hvorpå voldtægtsramte oplever tiden efter voldtægten fremadrettet.

En af deltagerne fortalte desuden i interviewet, at vedkommende ligeledes tænkte, at det kunne hjælpe hende selv at åbne op for og reflektere over overvejelserne omkring tiden efter voldtægten. Det fortalte mig således også, at denne deltager måske havde nogle tanker, som hun ønskede at bearbejde, hvorfor jeg ønskede at passe mere på end ellers med at komme til at blive terapeutisk i min rolle som interviewer.

De tre deltagere fik hver tildelt et alias, og kan således ikke identificeres på baggrund af deres navne, dette af hensyn til ønsket om fortrolighed. Andre navne, områder med videre blev desuden også ændret i transskriptionen af hensyn til anonymisering. Hver af deltagerne har desuden fået tildelt sin egen farve, der går igen i analysedelen. I det følgende præsenteres de tre deltagere kort.

Sofie: Sofie er mellem 25 og 30 år. Hun er til daglig studerende. Voldtægten skete i 2018, og blev begået af hendes daværende kæreste. Nogle måneder efter voldtægten op søgte hun behandling hos en privatpraktiserende psykolog. Hendes motivation for deltagelse er blandt andet at sætte fokus på overvejelserne om anmeldelse efter voldtægten, og hvorfor voldtægter ikke anmeldes. Endvidere oplevede hun efter voldtægten at mangle brugbar information herunder om hvilke muligheder hun havde. Hendes motivation for deltagelse består yderligere i et ønske om at hjælpe andre, netop ved at sætte fokus på voldtægt.

Mette: Mette er mellem 20 og 25 år gammel. Hun arbejder til daglig som hjælper inden for sundhedsvæsenet. Mette blev udsat for to voldtægter i 2017. Den ene relation var en bekendt, og den anden en mand, hun havde mødt samme aften. Mettes motivation for at deltage i nærværende speciale er at udbrede viden om voldtægt. Dette således, at andre kan læse eller spejle sig i hendes fortælling og finde ro i ikke at være alene. Deltagelsen i specialet er endvidere med baggrund i at reflektere yderligere over nogle af de ting, som hun har været udsat for.

Anne: Anne er mellem 30 og 35 år gammel. Anne arbejder i et motionscenter. Voldtægten skete i 2017 og blev begået af en ven, der dannede par med Annes veninde. Anne beskriver, at hendes motiv for at deltage i specialet er, at hun ønsker forskning i voldtægt. Hun ønsker mindre tabu omkring voldtægter som helhed, og at det fremadrettet bliver tydeligt hvor forskelligartede voldtægter kan være. Hun beskriver i relation til dette, hvordan

hun ikke oprindeligt opfattede voldtægten som værende en voldtægt, blandt andet med baggrund i, at hun ikke umiddelbart følte sig livstruet. Endvidere er hendes deltagelse i specialet også med baggrund i at udbrede viden om voldtægt, dette til fordel for andre.

2.3.4. Interviewet

I det følgende beskrives de overordnede træk ved hver af de tre interviews. Interviewsne blev afholdt på Fyn, i region Sjælland samt i region Hovedstaden. Af hensyn til deltagerne er interviewet foretaget i deres eget hjem, dette i et ønske om, at de følte sig tilpasse i situationen, og at interviewet foregik på deres præmisser. Interviewsne varede henholdsvis 1 time og 12 minutter, 2 timer og 27 minutter samt 1 time og 7 minutter.

At et interview var markant længere end de to andre skyldtes, at deltageren i høj grad selv tog styring i at fortælle, hvortil jeg havde flere opfølgende spørgsmål, jeg fandt relevant at få uddybet. Da jeg ydermere ville være sikker på, at jeg havde afdækket det, jeg gerne ville igennem i interviewet, kom deltageren ligeledes til at gentage sig selv. Yderligere vurderede jeg det vigtigere, at hun følte hun fik talt ud, end at jeg afsluttede interviewet grundet interviewets længde.

Jævnført ovenstående oplevede jeg altså stor forskel i hvor meget deltagerne selv fortalte uden indledende spørgsmål. Dog oplevede jeg samtlige deltagere som værende meget åbne i relation til deres oplevelser. Dette enten fra starten af interviewet eller i løbet af dette. Jeg fandt det derfor fornuftigt, at jeg havde valgt at indlede med demografiske spørgsmål og spørgsmål om motivation til at deltage, således at deltagerne havde mulighed for at tale sig varme og for at få følelsen af, at interviewet var et trygt sted at dele deres oplevelser, inden jeg stillede spørgsmål om voldtægten.

Før hvert interviews start valgte jeg at sørge for på forhånd at undersøge nærtliggende steder at søge hjælp, såfremt en af deltagerne i refleksionerne om tiden efter voldtægten, skulle få det psykisk dårligt. Dette blev dog ikke relevant. Samtlige deltagere

fortalte desuden i slutningen af interviewet, at det havde været fint at tale om deres oplevelser. En af dem understregede også, at det var lettere end vedkommende havde forventet.

2.4. Etiske overvejelser

I nærværende afsnit vil jeg belyse nogle af de etiske og fortrolighedsmæssige overvejelser, jeg har gjort mig i relation til undersøgelsen. Grundet undersøgelsens emne har disse overvejelser fyldt meget. Fokus for afsnittet er de elementer, der relaterer sig til selve interviewsne samt den efterfølgende behandling af disse.

2.4.1. Forberedelse

I anerkendelse af at voldtægtsramtes oplevelser er et voldsomt emne at fortælle om som deltager, vil jeg i følgende afsnit forsøge at redegøre for, hvorledes jeg forberedte mig på at kunne udføre disse på etisk forsvarlig vis.

Med en bevidst interesse for at forberede mig til nærværende speciale valgte jeg i efterårssemestret 2019 at undersøge kvinders konstruktion af fænomenet voldtægt i en metodeopgave (Rasmussen, 2019). Jeg interviewede til dette tre kvinder jeg kendte. Jeg valgte at interviewe bekendte i anerkendelse af, at jeg fandt det nemmere at tage fat i svære emner, med nogen jeg kendte på forhånd. Det gav mig mulighed for at afprøve min evne til at omtale og spørge ind til voldtægt i et interview. De tre kvinder var ikke selv voldtægtsramte, men var dog bekendte eller pårørende til nogen, der havde været udsat for voldtægt hvorfor min forhåbning var, at de på forhånd havde reflekteret over fænomenet voldtægt. Jeg interviewede dem på den ene side for at spore mig ind på hvordan voldtægt som fænomen kan forstås, herunder hvilke potentielle normer og diskurser der ligger i dette. På den anden side for at få en fornemmelse af hvad man kan eller skal være opmærksom på, når man interviewer med fokus på så følsomt et emne. Her fandt jeg blandt andet, at det var markant sværere at interviewe om voldtægt, end jeg havde forudset. Jeg oplevede i interviewsne at

forsøge at undgå de spørgsmål, der fra deltagerens side kunne opleves nærgående eller svære. Af samme årsag var jeg i nærværende speciale også opmærksom på blandt andet at foretage pilotinterviews samt på forhånd forholde mig til hvilke forhold, jeg under de tre interviews kunne være nervøs for.

I forbindelse med nærværende speciale satte jeg mig således for at undersøge hvordan jeg bedst muligt kunne spørge ind til voldtægt, da det, som tidligere nævnt, kan være ubehageligt at tale om. Her fandt jeg blandt andet inspiration i Campbell et al. (2009), der beskriver hvad der kan være relevant at forholde sig til, og måder at øve sig i at blive bedst mulig til at interviewe mennesker, der har været udsat for voldtægt. I henhold til blandt andet anbefalinger herfra vil jeg i nedenstående forsøge at beskrive, hvorledes jeg forberedte mig.

Fra undersøgelsens start brugte jeg tid på at bevidstgøre mig i min egen forforståelse af, hvem jeg så som værende voldtægtsramte, og hvorledes de har reageret efter voldtægten. Herudover brugte jeg tid på at tale med bekendte om deres oplevelse af efterreaktioner efter voldtægt, for i højere grad at forstå forskelligheden i rehabiliteringsprocessen og indvirkning på eget liv. Jeg måtte i interviewsne desuden være opmærksom på, at der ville være grænser for, hvad jeg ville kunne forstå idet jeg ikke selv har oplevet en voldtægt. Jeg skulle således være respektfuld overfor forskellen mellem personlig og tillært viden. Derfor brugte jeg i pilotinterviewsne, som tidligere beskrevet, tid på at øve mig i at undgå at indikere at jeg forstod præcis hvad de talte om, men i stedet indikere forståelse af deres ræsonnement (Kvale & Brinkmann, 2009). Overordnet var mit fokus således at sikre, at kvinderne oplevede at føle sig godt tilpas i interviewsituationen.

2.4.2. Informeret samtykke

Jeg udleverede før interviewsne et kombineret informationsbrev og samtykkeerklæring, der kan ses i bilag 1. På baggrund af blandt andet anbefalinger i Kvale og Brinkmann (2009) samt lovgivning i Databeskyttelsesloven (Justitsministeriet, 2018) inddrog

jeg informationer om undertegnede, information om hvad interviewet skulle bruges til, hvad studiet handlede om samt hvad undersøgelsen ønskede at bidrage med. I dette indgik også en linje om en mulig senere offentliggørelse af specialet eller eventuelle relaterede videnskabelige artikler (Justitsministeriet, 2018). Derudover indgik der et afsnit om hvad personen fik ud af det, et afsnit om fortrolighed og et afsnit om adgang til egen data (Justitsministeriet, 2018). Under egen data gav jeg ligeledes mulighed for, at deltagerne kunne se transskriptionen i den fulde længde efter færdiggørelsen af denne. Jeg understregede desuden, at de altid ville kunne trække deres samtykke tilbage, såfremt de ikke længere havde lyst til at deltage i specialet (Justitsministeriet, 2018). Ingen af deltagerne har efter interviewet valgt at trække deres samtykke tilbage. Samtykkeerklæringen var derved jævnfør Databeskyttelsesloven både specifik, baseret på frivillighed, utvetydig og ligeledes informativ, således at deltageren var klar over sine rettigheder (Justitsministeriet, 2018).

2.4.3. Fortrolighed og anonymitet

I nærværende undersøgelse behandles såvel almindelige som følsomme personoplysninger. Af samme årsag har jeg før specialets start undersøgt, hvorvidt specialet burde anmeldes til videnskabetisk komité (National Videnskabetisk Komité, 2020). Jeg har ikke fundet dette relevant. I nærværende afsnit beskrives det i stedet, hvorledes jeg har behandlet empirien under størst mulig hensyn til anonymisering, dette også kaldet pseudonymisering. Pseudonymisering da det ikke er muligt at garantere fuld anonymitet, selvom jeg i videst mulig udstrækning har forsøgt netop dette. Nærværende afsnit tager således udgangspunkt i dele af Databeskyttelsesforordningen (EU, 2016), Databeskyttelsesloven (Justitsministeriet, 2018) samt relevante afsnit vedrørende forskningsetik i Kvale og Brinkmann (2009).

Som tidligere nævnt valgte jeg, af hensyn til størst mulig anonymitet og fortrolighed, at ændre deltagernes navne samt de personer, områder og andre specifikke steder deltagerne nævner i interviewet.

Som en del af den indledende forsamtale gennemgik jeg blandt andet fortrolighed. Her understregede jeg, at deltagerne skulle være opmærksomme på, at der ikke kunne sikres anonymitet i et omfang hvor de ikke selv, eller de der potentielt havde henvist mig til dem, ville kunne genkende dem. Jeg fortalte dog, at jeg ville forsøge at sløre deres identitet så meget som muligt inden for det kvalitative studies rammer (Kvale & Brinkmann, 2009). I relation til etiske retningslinjer om fortrolighed og begrænsning af adgang til data (Kvale & Brinkmann, 2009) samt Databeskyttelseslovens krav om sikkerhed (Justitsministeriet, 2018) valgte jeg at optage lyden på en diktafon uden adgang til internet, hvilket jeg senere overførte til en krypteret disk, hvorfra jeg aflyttede og transskriberede interviewet. Dette således, at hverken lydoptagelser eller transskriptioner ville være tilgængelige for andre end undertegnede. Transskriptionerne ligger således udelukkende i sin fulde form på førnævnte disk. Jeg gjorde dem desuden opmærksom på, at lydoptagelserne samt transskriptionerne slettes efter endt bedømmelse af nærværende speciale.

2.5. Analysestrategi

I nærværende afsnit beskrives først hvorledes jeg valgte at transskribere, og efterfølgende måden hvorpå jeg valgte at tilgå og analysere undersøgelsens empiri.

2.5.1. Transskription

Selve transskriptionerne blev nedskrevet relativt ordret, dette med enkelte tegn for lydord, lyde, ophold, små pauser og længere pauser. Således blev ikke alle nonverbale udtryk nedskrevet ej heller den helt specifikke længde af pauserne. Dette med udgangspunkt i ønsket om i højere grad at forsøge at forstå meningen med det, som deltagerne fortalte, frem for et meget sprogligt eller grammatisk rettet fokus (Smith et al., 2012). De fulde

transskriptioner er af hensyn til størst mulig anonymisering ikke vedlagt i nærværende speciale, da dette ved eventuel offentliggørelse kunne betyde mulig genkendelse.

Transskriptionerne kan dog udleveres ved henvendelse i relation til bedømmelse. Et eksempel fra en af de tre transskriptioner kan ses i bilag 4.

Pauser, lydord, anonymiserede ord og sætninger samt forklaring af potentielle lyde blev altså angivet i transskriptionen, og forklaret ved forskellige tegn. I relation til størst mulig anonymisering blev steder, byer, landsdele, uddannelse og arbejdspladser som tidligere nævnt ændret. Ligeledes blev få sætninger fjernet. Jeg valgte at medtage halve ord, samt gentagelser og 'øh' i transskriptionerne. En uddybet transskriptionsnøgle kan desuden ses i bilag 5.

2.5.2. Fremgangsmåde i analysen

Grundet mit overordnede spørgsmål samt mit videnskabsteoretiske udgangspunkt søgte jeg i analyseprocessen at lade deltagerens oplevelser, forståelser og overvejelser stå frem så tydeligt som muligt. Jeg har således i analyseprocessen i høj grad taget udgangspunkt i tilgangen IPA, der anbefaler at analysere på et relativt dybdegående og fortolkende niveau (Smith et al., 2012). I det følgende vil jeg gennemgå, hvorledes jeg analyserede min empiri ved hjælp af de anbefalede seks trin i tilgangen IPA (Smith et al., 2012).

Ved første trin gennemlæste jeg det valgte interview. Dette akkompagneret af lydfilen fra den pågældende transskription. Jeg gjorde dette i ønsket om at gøre deltageren til fokus for analysen. Dette ved at få en forståelse af den overordnede interviewstruktur, der således muliggjorde en sammenbinding af deltagerens fortælling. Jeg oplevede på den måde at få tydeliggjort deltagerens generelle forklaringer såvel som de mere specifikke dele af selve oplevelsen.

Ved det andet trin påbegyndte jeg såkaldt begyndende eller udforskende notering (eng: exploratory commenting). Dette med fokus på tre forskellige typer kommentarer. Jeg nedskrev deskriptive kommentarer, der fokuserede på konteksten af det som deltageren sagde og selve emnet samt den umiddelbare mening, dette så tæt som muligt på deltagerens egne ord. Den deskriptive notering blev nedskrevet uden kursiv eller understregning. Jeg nedskrev lingvistiske kommentarer, hvor jeg kiggede på, og forsøgte at udforske det der blev sagt, samt tænke det ind i den kontekst, som deltagerne beskrev. Den lingvistiske notering blev skrevet i kursiv. Herfra bevægede jeg mig ud i en mere abstrakt og konceptuel notering, hvor jeg i højere grad var fortolkende og således begyndte at indskrive mere konceptuelle kommentarer. Her forsøgte jeg altså at undersøge og identificere flere abstrakte koncepter, der kunne yde hjælp til at forstå de mønstre af mening, der blev udtrykt i løbet af interviewet. Den konceptuelle notering blev skrevet med understregning.

Et eksempel på den begyndende notering fra Mettes interview ses i nedenstående figur 1.

Figur 1

Eksempel på begyndende notering

<p>D: <u>Øhm</u> lige efter der tænkte jeg jo ikke rigtig over det, sådan, eller sådan, der, der var det lettere at undgå, jeg begyndte først at tænke meget over det, da det var sådan det begyndte sådan at snige sig op på mig i form af angst ... jeg kan huske, jeg tror faktisk det øjeblik det går op for mig at ...</p>	<p>Umiddelbar efterreaktion at undgå, oplever efter noget tid angst - <i>det begyndte at snige sig op på mig, det lyder næsten som om det kommer uventet, bagfra, i ly af mørket, lidt som voldtægterne – oplever efterreaktioner ved fortrængning</i></p>
---	--

Figur 1 viser et eksempel på begyndende notering. Til venstre ses transskriptionen, til højre ses den begyndende notering. Som tidligere beskrevet er de konceptuelle noteringer med understregning, de lingvistiske er i kursiv og de deskriptive som normalt

Ved tredje trin, efter den begyndende notering af interviewet, udviklede jeg temaer på baggrund af især noteringerne fra ovenstående fase. Her gennemgik jeg hele

interviewet igen, med temaer til venstre, transskriptionen i midten og kommentarerne til højre. I udviklingen af temaerne var målet at indfange den vigtige del af teksten, dette dog med den samlede tekst i mente. I netop dette var den hermeneutiske cirkel og fortænkende proces tydelig, da jeg forsøgte at indfange centrale dele af teksten, men med helheden i mente (Smith et al., 2012). Deraf er det vigtigt at understrege, at de fremkomne temaer ikke udelukkende reflekterede deltagerens originale ord, men ligeledes min fortolkning af disse. Et eksempel på denne fase af analysen fra Annes interview ses i nedenstående figur.

Figur 2

Eksempel på udvikling af temaer

Prioritering af kræfter til mentalt helbred frem for anmeldelse	så har det jo, altså, ja ... og det var, altså det var vig-, den del var ligesom vigtigere for mig end det og ... og slæbe ham i retten, og man kan så sige at det der så sker, det fik jeg aldrig forklaret, eller fortalt, øhm, jeg ringer så, efter jeg har snakket med [pårørende], så går der ikke så lang tid, så	Vigtigere at komme sig mentalt end at ' <u>slæbe ham i retten</u> ' – <u>eget helbred først før</u> ' <u>retfærdighed</u> ' – <u>klar prioritering af coping-kræfter</u>
---	---	--

Figur 2 viser et eksempel på udvikling af temaer. Til venstre ses det fremkomne tema, i midten den originale transskription og til højre den begyndende notering

Efter udviklingen af temaer gik jeg videre til fjerde trin, hvor jeg forsøgte at finde sammenhæng mellem disse temaer inden for interviewet. Overordnet set skulle dette trin altså bruges til at sammenlægge temaerne og producere en struktur, der muliggjorde at se de dele af transskriptionen, der hang sammen, i ønsket om at lade deltagerens centrale oplevelser stå frem. Ved sammenlægningen af temaerne lavede jeg såkaldte overtemaer, altså temaer der kunne beskrive flere temaer under ét. På daværende tidspunkt var temaerne indskrevet kronologisk og ikke på baggrund af sammenhæng, hvorfor målet her altså var at kortlægge hvordan temaerne passede sammen. Temaerne blev derfor opsat i punktform for at give mig et samlet overblik over disse. Et eksempel på et udsnit af listen over temaer fra Annes interview ses i nedenstående figur.

Figur 3

Eksempel på liste af temaer

5. Efterfølgende choktilstand
6. Ambivalens i erkendelsesprocessen -var det voldtægt?
7. Forskel i hvad man bør og gør ift. hjælpesystem
8. Fortsatte som vanligt umiddelbart efter – boblen af undgåelse
9. Forsøgte at forskyde voldtægten
10. Pårørende som katalysator for erkendelse
11. Egen skyld i manglende beviser
12. Voldtægt var ikke en mulighed, kognitivt
13. Voldtægt som svært definerbart
14. Pårørende som katalysator for erkendelse – og tilhørende sammenbrud
15. Pårørende som vejviser i det formelle hjælpesystem

Figur 3 ovenfor viser et eksempel på en liste af temaer fra et interview

I processen søgte jeg temaer der kunne synes lignende. I udvælgelsen og sammenlægningen havde jeg desuden fokus på helheden, her det overordnede spørgsmål. Dette hjalp mig eksempelvis til at fravælge temaer, hvilket syntes nødvendigt, da jeg efter opsætning af temaerne fra det første interview fandt, at jeg havde mere end 200 temaer. Derudover eliminerede jeg temaer, der relaterede sig til meget personfølsomme detaljer, enten fra selve voldtægten, såsom hvordan denne blev begået, samt andre detaljer, der ville besværliggøre en tilnærmelsesvis anonymisering af deltagerne. Efter længerevarende analyse af de eksisterende temaer skabtes overordnede temaer. Disse overordnede temaer var både eksisterende samt nye temaer, der blev formuleret for at sammenlægge flere temaer under det samme overtema. Efter valg af overtemaer organiseredes en tabel med et antal overtemaer, hvorunder de temaer der hørte til hvert af disse blev indsat. Ved siden af temaet indsattes den tilhørende bid af transskriptionen, der således ikke længere fremstod kronologisk. Et eksempel på dette kan ses i nedenstående figur.

Figur 4

Eksempel på overtema og underliggende tema

Hvordan påvirker udefrakommende på hjælp?	
Pårørende som vejviser i det formelle hjælpesystem	” ... og så kommer Janni ind til mig og så har hun fundet en pjece omkring voldtægts ofre ... og så (hoster) og så siger hun, jeg ved ikke helt hvordan at man egentlig skal gøre, men jeg synes måske du skal ringe til dem her i morgen ... og så ringede, eller så læste jeg pjecen ... og jeg tror hun sendte den til mig på Facebook for jeg læste den på min telefon, og i den der stod der at jeg skulle tage kontakt til min læge, så jeg ringer til min læge næste morgen, sådan, i

Figur 4 viser et udsnit af en tabel hvor et overtema fra et givent interview ses øverst og et tilhørende tema ses til venstre nedenfor. Det tilhørende stykke af transskription ses til højre.

Ved femte trin gik jeg videre til de næste to interviews og foretog samme analysetrin som i ovenstående. Jeg arbejdede således ikke med interviewsne simultant, men et ad gangen. Dette for i højere grad at kunne sikre, at analysen af nærværende deltagers interview skete på egne termer, så denne deltagers oplevelser og forståelser kunne fremstå så klart som muligt. Jeg blev dog uundgåeligt influeret af, hvad jeg allerede havde fundet, og jeg brugte derfor megen tid på at forsøge at tillade, at også nye temaer kunne fremkomme med det nye interview. Dette eksempelvis ved at både læse og gennemlytte det nærværende interview før begyndende notering som beskrevet i det første trin.

Efter jeg havde analyseret hvert af de tre interviews hver for sig, gik jeg videre til det sjette trin, hvori jeg forsøgte at se efter mønstre i temaer og overtemaer på tværs af interviewsne. I denne proces oplevede jeg, hvordan et tema hos en deltager hjalp med at belyse et andet, og således udvide det tema, der var tale om. Dette resulterede i, at samtlige overtemaer blev ændret, og der opstod således nye, der kunne rumme de tre deltageres

oplevelser. Det har dog ligeledes betydet, at nogle temaer er blevet set som værende mere vigtige end andre, fordi de på en eller anden vis har korresponderet med de andres temaer. Således kunne et tema synes meget relevant i et interview og mindre i et andet, men alligevel finde plads i analysen. Dette trin tydeliggjorde dog også visse forskelle i deltagernes vinkler på et givent tema, hvilket ligeledes kan ses i analysen. Et enkelt tema er dog kun belyst med udgangspunkt i to af deltagernes oplevelser, da den sidste deltager ikke fortalte om lignende oplevelser, men jeg alligevel fandt temaet relevant. De endelige overtemaer opsattes til sidst i en samlet tabel. Dette muliggjorde således et overblik over de endelige overtemaer, der i høj grad ligger til grund for undersøgelsens analyse. Et udsnit kan ses i nedenstående figur. De forskellige deltagere er her markeret med hver deres farve. Sofie er rød, Anna er blå og Mette er grøn. Dette gør sig ligeledes gældende i analysen.

Figur 5

Eksempel på processen i at finde mønstre mellem temaer i de tre interviews

Pårørende som katalysator for behandling	" Jeg tænkte over det et stykke tid øhm ... og min veninde, øh, veninde nummer to (ler) hun havde prikket til mig en del gange, hun havde boet på krisecenter, øh, og, havde igennem der, fået kontakt til en psykolog, øh og hun blev ved med at sende mig hans e-mailadresse og hans telefonnummer og sige kontakt ham fordi, det bliver bedre det kan godt blive bedre ..."
Pårørende som katalysator for erkendelse	" ... det var jo Janni der siger til mig at det lyder vildt meget som om, at du er blevet voldtaget ... og det var faktisk først der at det ligesom ... går op for mig okay det er faktisk det der er sket ..."
Gradvis åbning for eget følelsesliv og erkendelse – pårørende	" ... og så, tror jeg ligesom jeg tænkte lidt mere over det der sådan lige så stille, i den mængde jeg kunne tolerere, tror jeg, af gangen, det hjalp også meget at snakke med min [pårørende] Line ikke"

Figur 5 viser et udsnit af den sidste tabel i analyseprocessen hvor jeg har fundet mønstre på tværs af de tre deltagers interviews

Dog oplevede jeg efter opsættelsen af de endelige overtemaer, at jeg udviklede og ændrede på overtemaerne i selve nedskrivelsen af analysen. Dette fordi, at jeg i selve skriveprocessen fandt nogle nye og bedre sammenhænge mellem allerede eksisterende temaer. Jeg fortsatte således analysen efter det sjette trin. Dette nævnes dog ligeledes som en mulighed i Smith et al. (2012) der vurderer, at man i skriveprocessen ofte vil opleve at analysen og argumentet bag løbende udvikles i takt med yderligere fordybelse i materialet.

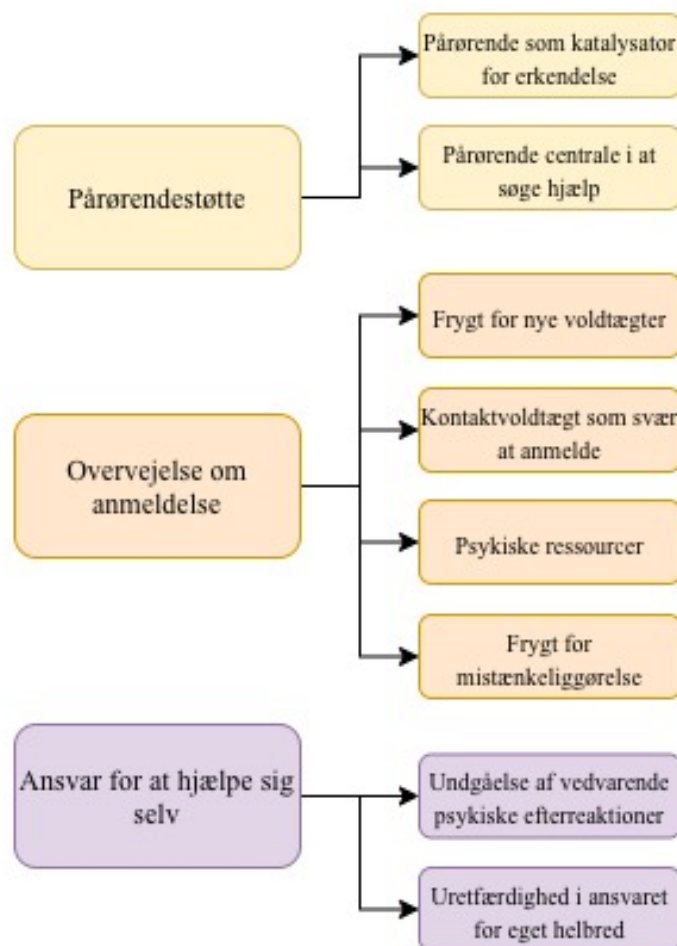
Analyseprocessen har, som vist i nærværende afsnit, været en længerevarende proces. Dette med udgangspunkt i, og ønske om, at lade deltagernes oplevelser, forståelser og overvejelser træde så tydeligt frem som muligt i sammenhæng med hinanden. I næste afsnit ses de endelige overtemaer og temaer, jeg har fundet centrale for undersøgelsens overordnede spørgsmål.

3. Analyse

Nærværende afsnit er undersøgelsens analyse. Her søger jeg at belyse de tre voldtægtsramte kvinders oplevelse og forståelse af hjælp, samt processen i at søge den efter voldtægten. Som præsenteret i forrige afsnit har jeg i udarbejdelsen fundet forskellige temaer og overtemaer, og disse vil danne grundlag udformningen af analysen. Jeg fandt i analyseprocessen tre emner særligt centrale, der vil udgøre mine overtemaer, henholdsvis 'Pårørendestøtte', 'Overvejelse om anmeldelse' og 'Ansvar for at hjælpe sig selv'. Hvert overtema har nogle underliggende temaer, der belyser forskellige vinkler på de tilhørende overtemaer. Opsætning af analyseinddeling kan ses i nedenstående figur 6.

Figur 6

Analysens inddeling af overtemaer og temaer

Figur 6 viser en oversigt over nærværende analyses overtemaer og temaer, i den rækkefølge de forefindes i analysen

Inden den endelige analyse bliver præsenteret, vil jeg kort præsentere ideen bag den endelige ramme og kronologien i overtemaernes opsætningen.

Det første tema der præsenteres er overtemaet 'Pårørendestøtte'. Jeg søger her at belyse, at det for de tre deltagere har været i kontakten med mennesker i deres sociale netværk, at de har forstået hændelsen som en voldtægt. Det er således også her, at jeg har fundet, at deres oplevelser med hjælp efter voldtægten kan siges at være startet rent kronologisk, dette i erkendelsesøjeblikket. Derfor ses dette tema først, da de resterende

overtemaer i højere grad belyser overvejelser og tanker om hjælp efter, at deltagerne havde erkendt, at de havde været udsat for en voldtægt.

Herefter følger overtemaet 'Overvejelser om anmeldelse', der belyser de overvejelser kvinderne gjorde sig efter erkendelsen af, at de havde været udsat for en voldtægt og derved noget kriminelt. Overvejelser der blandt andet tog udgangspunkt i, hvorvidt og hvordan en anmeldelse ville være hjælpsom efter voldtægten. Derudover danner overvejelserne omkring anmeldelse grobund for overtemaet 'Ansvar for at hjælpe sig selv'.

Deltagerne fravalgte alle at indgive anmeldelse mod dem, der voldtog dem, og voldtægtsmændene oplevede således ikke konsekvenser af voldtægten. Derimod oplevede kvinderne selv et stort ansvar for håndtering af konsekvenserne, herunder de psykiske efterreaktioner. Overtemaet belyser således deltagernes oplevelse af selvansvar for at bearbejde de efterreaktioner overgrebet har resulteret i, uden juridisk eller økonomisk at kunne stille andre til ansvar.

Læsbarheden har i nærværende analyseafsnit været relevant for mig. Derfor har jeg af hensyn til dette valgt, at samtlige citater er indrykket og i kursiv på samme vis, som havde de alle været over 40 ord. Derudover er citaterne for overskuelighedens skyld farvekodet. Således er Sofies citater røde, Annes citater er blå og Mettes citater er grønne. Citaterne er desuden nedskrevet således, at de i størst mulig grad er læsbare, og jeg har derfor fjernet indikationer for længere pauser og indsat kommaer samt enkelte forklarende ord omgivet af '[]'. Enkelte ord også angivet i '[]' hvis jeg i stedet for det oprindelige, har indsat et anonymiserende ord. Lyde, såsom latter, er ydermere beskrevet i '()'. Jeg har ligeledes i indikeret ved '[...]' såfremt citatet er taget ud af en sætning, eller der er fjernet noget.

3.1. Pårørendestøtte

Fælles for de tre deltagere er, at de under interviewsne alle italesatte støtte fra pårørende, som en central del af hjælpen i tiden efter voldtægten. I nærværende overtema

tages der fat på de temaer, hvor de pårørende har været særligt relevante for deltagerne. Jeg vil her belyse, på hvilken måde pårørende og støtte herfra har en central betydning. Jeg ser samtidig en klar opdeling mellem de måder, hvorpå de pårørende har betydning. Dette på den ene side i relation til erkendelsen af voldtægt og på den anden side i forhold til søgning af hjælp efterfølgende. Adskillelsen af disse to temaer illustrerer også, at 'tiden' efterfølgende er en bred størrelse, og dækker alt fra dagen efter til flere måneder eller år senere. Det første tema 'Pårørende som katalysator for erkendelse af voldtægt' vil belyse deltagernes forståelser af, hvordan de pårørende har hjulpet ved at være med til at bevidstgøre dem om voldtægten. Det andet tema 'Pårørende som centrale i at søge hjælp' belyser deltagernes oplevelse af, hvordan pårørende der har skubbet på, har medført at de søgte professionel hjælp i form af psykoterapi hos psykologer.

3.1.1. Pårørende som katalysator for erkendelse

Deltagerne har i de tre interviews fortalt om oplevelser, hvor de pårørende har været centrale for erkendelsen af voldtægten, også så centrale, at de reelt set har ageret som katalysator for erkendelse af voldtægten. At jeg formulerer det sådan skyldes, at samtlige kvinder på hver deres måde oprindeligt var i tvivl om, hvad de havde været udsat for, trods ingen af dem var i tvivl om, at det var en ubehagelig oplevelse. Da erkendelsen af voldtægten har været central i at søge hjælp efterfølgende, ses nærværende afsnit særligt relevant.

I erkendelsen af voldtægten har det for hver af deltagerne været en nær bekendt, der har været af afgørende betydning. Sofie fortæller i det følgende, hvordan hun først begyndte at overveje muligheden for, at hun var blevet voldtaget, da hun delte hændelsen med en veninde:

"[...] men jeg vidste overhovedet ikke det var det der var sket jeg vidste bare, at der var sket noget som jeg ikke kunne være i, i mig selv [...] det var faktisk først

da jeg fortalte en veninde om hvad det var der var sket og hun fortalte mig, hvad hun mente, der var sket [...]” (37-40)

For Sofie var det altså en følelse af klart ubehag, som hun oplevede efter voldtægten, men ikke med en erkendelse af, at det var en voldtægt hun havde været udsat for. Noget tilsvarende gjorde sig gældende hos Anne. Anne erkendte det i situationen ej heller som en voldtægt (97-98). Anne fortæller i følgende citat hvordan hendes erkendelsesproces startede på baggrund af en venindes reaktion på Annes fortælling:

”[...] det var jo Janni der siger til mig at det lyder vildt meget som om, at du er blevet voldtaget og det var faktisk først der at det ligesom går op for mig okay det er faktisk det der er sket [...]” (125-127)

Mette oplever, at hendes langsomme erkendelse af voldtægten netop var med baggrund i, at der gik lang tid, før hun delte episoden:

”[...] jeg tror måske at det at det tog så lang tid for mig for at indse vidner måske også lidt om at jeg egentlig ikke snakkede med nogen om det, eller sådan at det ikke blev overvejet [...]” (715-716)

Samtidig udtrykker Mette et ønske om, at nogen havde spurgt ind til hende. Hun giver udtryk for, at hun i perioden efter manglede nogen der var opmærksom på hende, og at hun måske havde opnået erkendelsen tidligere, hvis dette var tilfældet.

” [...] men hvis nogen havde udfordret mig til at snakke mere om det eller hvis min veninde [...] som var der under perioden, hvis hun havde sagt [...]var det okay det der skete, så havde jeg måske også [...] overvejet det før [...]” (719-721)

Ovenstående citat skal ses i lyset af to ting. Først, at Mette blev voldtaget to gange inden for en kort periode (32), og først begyndte at bearbejde den første oplevelse, i forlængelse af den anden (107-108). Dernæst, at sidste voldtægt skete en aften hvor Mette var

i byen med en veninde (44). Mettes oprindelige incitament til at mødes med den mand, som senere på aftenen voldtog hende, var venindens datingerfaringer, som for Mette virkede inspirerende og ufarlige (41-43).

Citaterne fra de tre kvinder tyder altså på, at de pårørende har en central rolle i at foreslå, at der kan være tale om en voldtægt. Jeg finder dog en uddybelse af de tre kvinders oplevelser med erkendelsen af voldtægten relevant. Dels fordi jeg finder det relevant at nuancere deltagerens oplevelse af, hvordan det har været at fortælle om voldtægten og starte erkendelsesprocessen. Dels for yderligere at forstå, hvor vigtige de pårørende har været i erkendelsen af voldtægten. Vigtigheden af de pårørende i erkendelsesprocessen tydeliggøres i nedenstående citat, hvor Sofie beskriver perioden lige efter voldtægten:

"[...] på det her tidspunkt var jeg godt klar over det var ikke okay det havde han gjort, øh, han havde overskredet nogen grænser, men jeg havde ikke lige tænkt at det var voldtægt, altså det ville jeg stadig ikke rigtig anerkende på det tidspunkt, men, jeg vidste godt at det var forkert [...]" (463-466)

Ovenstående viser derved også, at Sofies tanker ikke nødvendigvis sidestiller den ubehagelige og grænseoverskridende oplevelse med voldtægt. Samtidig siger hun i citatet yderligere, at det var hende selv, der ikke havde lyst til at anerkende ligheden. Hun begrundet blandt andet dette med, at hun ikke ønskede at blive identificeret som et offer (117-122).

En anden interessant pointe er, at såvel Sofie som Mette ikke af sig selv har delt hændelsen med den pårørende. De er i stedet begge blevet spurgt ind til deres psykiske helbred, på baggrund af efterreaktionerne af voldtægterne. Det har altså ikke oprindeligt været de to deltageres umiddelbare ønske at fortælle om voldtægten. I stedet er deres deling af hændelsen blevet fremprovokeret af omsorgsfulde og bekymrede pårørende. Dette fortæller Mette om i nedenstående citat:

”[...] jeg tror min [påførende] ligesom fik mig til at snakke om det, også fordi at min angst blev værre og det også gik op for mig, at måske er det meget fint og få snakket om det, selvom jeg ikke har lyst til at snakke om det (ler) altså sådan til en tilpas grad skal man ligesom presses, for mig i hvert fald [...]” (434-437)

I Mettes fortælling, om den påførendes funktion i erkendelsen, italesætter hun hvordan fremprovokeringen faktisk var en nødvendighed for hendes proces, fordi hun selv havde så stor modstand mod det. Sofie oplevede på lignende vis en bekymret påførende presse på. Her fortæller hun om den veninde, som var startskuddet til erkendelsesprocessens begyndelse:

”[...] hun kender mig rigtig godt så hun kunne godt mærke at der var noget, og så spurgte hun så ind til [...] hvad der var sket [...] og så fortalte jeg hende så, hvad jeg havde oplevet og så sagde hun så til mig, jamen han har jo voldtaget dig, det er jo ikke okay [...]” (68-72)

Fælles for Mette og Sofie er altså den afgørende funktion af en nær relation, der lidt insisterende spørger ind til generelt velbefindende. De påførendes betydning for erkendelsesprocessen fortsætter umiddelbart også efter, at erkendelsen er startet. Dette kan ses i følgende citatet, hvor Mette beskriver hendes oplevelse med at tale med hendes venner om hændelserne:

”[...] jeg er bare glad fordi alle mine venner har reageret rigtig fint på det ... og har været støttende og sådan noget, så det, det har været fedt og få bekræftet, alt det der er sket, for mig [...]” (677-679)

Mettes oplevelse med sine venner illustrerer, at de både har haft en støttende funktion, men ligeledes en bekræftende funktion. På denne måde får hendes påførende en central funktion i både at anerkende og bekræfte hende i, at hun har været udsat for voldtægt.

For både Sofie og Anne ses en grad af ambivalens i at tale med pårørende om deres oplevelser, der hænger sammen med det faktum, at erkendelsesprocessen blev sat i gang.

Ambivalensen for Sofie illustreres i følgende citat:

”[...] det var faktisk rart og fortælle hende det, da jeg så gjorde det, [...] men da hun så begyndte at fortælle mig hvad det var der var sket, så ville jeg faktisk ikke rigtig høre på det, det synes jeg ikke var rart” (106-108)

Som det fremgår ovenfor var det for Sofie en positiv oplevelse at dele hændelsen, men samtidig ikke behageligt at blive konfronteret med at have været udsat for voldtægt. Sofie fortæller ligeledes i interviewet, at der efter den første samtale om voldtægten gik flere måneder før hun åbnede op og talte om hændelsen igen (113, 125-126). Såvel Mette som Sofie havde altså en oplevelse af behagelige elementer i at dele voldtægtsepisoden med pårørende, men for Sofie havde også en vis ambivalens og ubehag. Noget tilsvarende gør sig gældende for Anne, der i det følgende fortæller om både det behagelige og ubehagelige ved at fortælle om voldtægten.

”Det var så rart at sige det til Janni, [...] jeg siger det til Janni og så siger Janni, det lyder som om at du er blevet voldtaget, og så græder jeg [...] det var en svær samtale [...]” (722-725)

Afsnittet har søgt at belyse, hvordan pårørende for alle tre kvinder har haft en vigtig funktion i erkendelsen af, at de har været udsat for en voldtægt. Det har, som vist i ovenstående citater, ikke nødvendigvis været behageligt, men alligevel synes der bag citaterne også at udtrykkes, at de pårørendes indsigt har været positiv. Dette ved, at de har været en del af at støtte og hjælpe de voldtægtsramte efter voldtægten. Yderligere om de pårørendes rolle i hjælpeprocessen belyses i nedenstående tema.

3.1.2. Pårørende som centrale i at søge hjælp

Nærværende afsnit sætter fokus på, hvordan pårørende har været centrale i at hjælpe deltagerne videre til professionel hjælp. De tre deltagere har hver især nævnt, hvordan de har sat stor pris på den psykologiske behandling de har modtaget. Såvel Anne (1159-1160) som Sofie (264-266) og Mette (679-682) beskriver på forskellige måder, hvordan det for dem har været hjælpsomt at indgå i psykologisk behandling. Sofie beskriver den ligefrem som uundværlig, og det bedste hun nogensinde har gjort (264-266). Jeg anser derved temaet om hvorledes de har fundet frem til professionel hjælp som centralt for, hvordan deltagerne har oplevet hjælp efter voldtægten. For at belyse processen, hvori de pårørende var bidragende til at kvinderne opsøgte hjælp, finder jeg det relevant at se på hvordan dette fandt sted. I nedstående citat beskriver Sofie en insisterende og hjælpsom veninde, der indtrængende forsøgte at overbevise hende om, at hun ville få det bedre hvis hun søgte hjælp:

”Jeg tænkte over det et stykke tid og min veninde [...] havde prikket til mig en del gange, hun havde [...] kontakt til en psykolog, øh og hun blev ved med at sende mig hans e-mailadresse og hans telefonnummer og sige kontakt ham fordi det bliver bedre, det kan godt blive bedre [...]” (239-242)

For Sofie var den pårørende central for, at hun opsøgte psykologhjælp. Dette både ved venindens budskab om, at det vil have effekt at se en psykolog og venindens vedholdende opfordring. Sofie oplevede dog, at der var flere pårørende, der bad hende søge psykologhjælp (179-183). Hun beskriver i det følgende, hvordan det vedvarende pres var fra to af hendes venner, der endeligt får hende til at søge hjælp og starte i et forløb hos en psykolog:

”[...] og det var så en kombination af at, hun blev ved med at prikke til mig og at han sagde, altså du smider jo dit liv i toilettet, muligvis, at jeg tænkte, jeg gør det jo for jeres skyld så, det er ikke for min skyld jeg gør det” (242-245)

Citatet viser også, hvordan det for Sofie ikke i udgangspunkt er for sin egen skyld, at hun søger hjælp, men for hendes pårørende. Hun beskriver efterfølgende hvordan hun tænkte, at de to venner, på den måde ville kunne få ro i sindet ved at vide, at hun var startet til psykolog (247-248). På den måde søger Sofie i udgangspunktet hjælp ved en kombinationen af vedholdende pårørende, samt for at berolige netop disse. For Anne var det ligeledes en pårørende, der vejledte hende i, hvor hun skulle henvende sig for at få hjælp. Anne opsøgte i første omgang ikke en privatpsykolog, men egen læge hvor hun blev henvist til CfV efter opfordring fra en veninde:

"[...] og så kommer Janni ind til mig og så har hun fundet en pjece omkring voldtægtsofre [...] og så siger hun [...] jeg synes måske du skal ringe til dem her i morgen, og så [...] læste jeg pjecen [...] og i den der stod der at jeg skulle tage kontakt til min læge, så jeg ringer til min læge næste morgen [...]"
(169-174)

Lægen henviste efterfølgende Anne til CfV (283-286). Ovenstående citat illustrerer også, hvordan Anne oplever sin pårørende som den der viste vej til at påbegynde processen med at bearbejde voldtægten, ved at søge professionel hjælp hertil. Modsat de to andre gik Mette allerede til psykolog før voldtægten, men oplevede ikke at have lyst til at tale med sin psykolog om den, da hun følte, at det var pinligt at tage op i terapien (287-288). For Mette var det en pårørende, der støttede hende i at gøre det alligevel. I følgende citat fortæller hun om den pårørendes indflydelse, og hvorfor det ikke var tilstrækkeligt udelukkende at snakke om voldtægten med hende:

"Hmm jeg tror måske min [pårørende] ligesom pressede mig lidt til at få det gjort, fordi sådan jeg kunne ikke snakke med hende om det [...] jeg tror heller ikke hun kunne håndtere at høre om det [...] ja jeg kunne heller ikke overskue

at snakke om [...] sådan nogle seksuelle detaljer som er, ubehagelige [...]"
(420-423)

Det 'det' Mette henviser til i citatet, er at åbne op for sin psykolog om voldtægterne. Ovenstående fortæller også, at Mette har en forståelse af, at psykologer kan andet og mere end pårørende, blandt andet det at gennemgå de detaljer, som hun selv finder ubehagelige. Selvom Mette altså allerede havde kontakt til en psykolog inden voldtægterne, så er det også i hendes tilfælde, først da en pårørende kommer på banen, at voldtægtsoplevelsen bliver bearbejdet med faglig hjælp. Et skub fra en pårørende virker tilsyneladende til at have en central funktion hos Mette i relation til efterfølgende hjælp hos en fagperson.

På baggrund af dette afsnit har jeg fundet, at til trods for de tre kvinder har forskellige historier og udgangspunkter, har de alle haft mindst en person i sit netværk, der har haft en central rolle i relation til hjælp fra fagpersoner. Dette altså til at vejlede den voldtægtsramte til at få professionel hjælp til at håndtere de efterreaktioner og udfordringer, som voldtægten har medført.

3.2. Overvejelse om anmeldelse

I følgende afsnit søger jeg at belyse de overvejelser kvinderne delte med mig, i relation til at anmelde deres voldtægt til politiet. Da anmeldelse til politiet i udgangspunktet er en del af det formelle hjælpesystem, vurderer jeg, at deltagernes overvejelser om anmeldelse er et relevant element at belyse i nærværende undersøgelse. Jeg vil derfor belyse, hvordan de tre kvinder betragter og forstår anmeldelse, og om det for dem betragtes som hjælp i relation til voldtægten. Til dette formål er overtemaet 'Overvejelser om anmeldelser' delt ind i fire temaer, fordi jeg i det analytiske arbejde fandt emnet komplekst og nødvendigt at se opdelt for at belyse det fyldestgørende. Først vil jeg belyse, hvorfor det kan betragtes som hjælpsomt at anmelde i afsnittet 'Frygt for nye voldtægter'. Herefter belyser jeg,

hvordan deltagerne forstår kontaktvoldtægt som udfordrende at anmelde i afsnittet 'Kontaktvoldtægt som svær at anmelde'. Det næste afsnit 'Psykiske ressourcer' beskriver deltagernes oplevelse af, hvad det kræver af mentalt overskud at anmelde. I fjerde og sidste afsnit 'Frygt for mistænkeliggørelse' belyser jeg de reaktioner, som kvinderne frygter i relation til kontakt med politiet. Med de fire temaer undersøger jeg altså, hvorfor det for deltagerne ikke blev forstået som hjælpsomt at anmelde den voldtægt som de var ude for, samt nogle af de fordele, de dog alligevel ser ved det.

3.2.1. Frygt for nye voldtægter

De tre deltagere fortalte i interviewsne om forskellige årsager til at overveje anmeldelse af voldtægterne. I nærværende afsnit præsenteres det, hvordan Anne og Sofie overvejede at anmelde med baggrund i en frygt for, at voldtægtsmanden ville voldtage andre. Det præsenteres også, hvordan Mette netop ikke overvejede at anmelde, blandt andet fordi hun netop ikke havde denne frygt. En belysning af Annes frygt ses i følgende citat. Citatet skal ses i kontekst af, at Annes voldtægt skete mens voldtægtsmandens partner sov ved siden af, hvilket Anne oplevede som en øget sandsynliggørelse af risikoen for, at han kunne finde på at voldtage andre:

"[...] fordi det var jo også det der sådan spøjte lidt, okay hvis han gør det, hvis han har gjort det her ved mig imens Beate lå lige ved siden af og sov, så kunne han jo gøre det på alle mulige andre og [...] hvis jeg skulle anmelde det, så skulle det være for at stoppe ham [...]" (394-397)

Af citatet fremgår det, at Anne direkte selv siger, at den begrundelse hun ser for anmeldelse af hendes voldtægt, er at stoppe voldtægtsmanden fra at gøre det samme mod andre. Samtidig giver hun udtryk for, at omstændighederne hvorpå hun blev voldtaget, i sig selv skaber grundlag for en reel frygt for gentagelse fra mandens side. I stedet for at anmelde voldtægten valgte Anne at konfrontere ham, der voldtog hende, i håbet om at han ikke ville

voldtage andre. Hun beskriver det som en forløsning at hun konfronterede ham med hvad han havde gjort, og afslørede ham og hans handling (398-399). Sofie giver i højere grad udtryk for at fortryde, at hun ikke anmeldte sin voldtægtsmand (511). Ligesom Anne sætter hun også ord på frygt for gentagelser fra mandens side:

”[...] det skræmmer mig [...] jeg føler på en eller anden måde også et ansvar over for andre piger [...] det føler jeg faktisk jeg har fordi [...] hvad så hvis han gør det med den næste, hvor mange kan han ikke nå at gøre det mod, hvor mange har han ikke gjort før [...] så, derfor ærgrer jeg mig rigtig meget [...]” (519-525)

Sofie fortæller i interviewet (525), at hun på et tidligere tidspunkt har haft behov for retfærdighed, men at en anmeldelse i dag ville være for at tage ansvar for og beskytte fremtidige voldtægtsramte. Hun ønsker at advare andre imod, at det også kan ske for dem (526). Hendes mange overvejelser om potentielle tidligere og fremtidige voldtægter (526), som citatet også giver et indblik i, giver et indtryk af, at frygten stadig er aktuel for hende. Ud fra dette perspektiv kan en politianmeldelse også betragtes som hjælpende, i form af at kunne frigøre Sofie fra frygten og ansvarsfølelsen over for mandens fremtidige handlinger. Dette er dog min tolkning, og ikke noget hverken hun eller Anne i citatet ovenfor selv lægger vægt på. Som præsenteret indledende er Mettes perspektiv en del forskellig fra de to andre kvinders, og i nedenstående citat fortæller hun i kontrast til de to andre, hvordan hun netop ikke tænker, at der er sandsynlighed for at voldtægtsmændene ville gentage deres forbrydelse. Uden at jeg spørger ind til tanker om potentielle gentagelser, fortæller hun mig selv i kontekst af refleksioner om anmeldelse til politiet, at hun ikke ser sandsynlighed for gentagelser:

”[...] havde jeg haft en fornemmelse af at [...] det var noget de gjorde ofte, hvis jeg sådan kunne fornemme at det var sådan et pattern, og ikke bare en fuld

stodder [...] så havde jeg helt klart haft en anden overvejelse om det [...]"

(507-510)

Med ovenstående citat illustreres det også, at Mettes tanker omkring anmeldelse af voldtægten er påvirket af hendes vurdering af muligheden for gentagelse, og at det for hende gør en forskel. På den måde er opfattelsen af fordele ved politianmeldelser ikke nødvendigvis forskellig fra Anne og Sofies, men blot mindre aktuel. Dette understreges ligeledes i nedenstående citat, hvor Mette fortæller hvordan det, hun havde fået ud af at melde ham, netop havde givet mening såfremt det handlede om at hjælpe andre:

"[...] men nej, jeg vil ikke, hvis jeg havde været opmærksom på det med det samme ville jeg måske godt kunne have overvejet det, men jeg ved ikke rigtig hvor meget gavn, jeg selv havde fået ud af det heller, hvis ikke det var for at hjælpe andre [...]" (518-521)

Ovenstående citat illustrerer, at anmeldelse altså havde været hjælpsomt for Mette, såfremt det kunne gavne andre potentielt fremtidige voldtægtsramte. Dog med baggrund i, at Mette havde oplevet erkendelsen af voldtægerne umiddelbart efter, at de var sket. Anne fortæller i interviewet, at hendes fravalg af anmeldelse også bundede i, at hun ikke kunne overskue at skulle i retten (1477-1478). Trods det, at hun konfronterede voldtægtsmanden og fik mere ro i, at han ikke ville voldtage fremadrettet, fortæller hun i det følgende, hvordan man principielt altid bør anmelde. Dette for at sikre, at hvis vedkommende voldtager igen, bliver der reageret mere på det:

"[...] principielt synes jeg alle der har begået en voldtægt, også selvom det ikke kan bevises, alle der har begået en voldtægt skal egentlig anmeldes, fordi [...] så har de, politiet, den anmeldelse på dem [...] [I: Så hvis det sker igen eller?] Præcis, så hvis det bliver ved, altså [...]" (1479-1483)

Tanken om at man bør anmelde, fra Annes side, synes at være med hjemmel i,

at det kunne gøre en forskel for fremtidige voldtægtsramte. Således på baggrund af, at flere anmeldelser ville tydeliggøre og inkriminere en potentiel voldtægtsforbryder.

Som afsnittet belyser, har frygten for at man i et eller andet omfang bliver ansvarlig for fremtidige voldtægter, en indvirkning på overvejelserne om anmeldelse hos de tre kvinder. Selvom de giver udtryk for forskellige overvejelser i relation til anmeldelse, har de det til fælles, at de reflekterer over gentagelse af voldtægt hos gerningsmanden. Måske har dette altså indvirkning på, hvorvidt man tænker anmeldelse som hjælp. Hjælp der på den ene side er central i at hjælpe andre, men potentielt også er til for ens eget fremtidige jeks skyld, så man således ikke skal plages af ubehag eller frygt for mulige fremtidige voldtægtsramte.

3.2.2. Kontaktvoldtægt som svær at anmelde

I følgende afsnit beskrives det, hvordan de tre deltagere ser kontaktvoldtægten som svær at anmelde. Dette med baggrund i forståelsen af, at den er mindre tydelig som voldtægt end eksempelvis overfaldsvoldtægten.

Sofie giver i interviewet udtryk for, at en overfaldsvoldtægt er det, som andre mennesker betragter som voldtægt, hvorimod kontaktvoldtægt er omringet af formidlende omstændigheder, der fjerner dens aktualitet som en 'rigtig voldtægt' (346-349). I det følgende citat uddyber Sofie denne forståelse:

"[...] jeg tror at [...] de fleste der anmelder måske er dem hvor det ikke er en kæreste [...] fordi man møder jo ikke bare en fremmed på gaden som overfalder én og så tænker man, nå det er nok bare mig der havde lyst [...] det er meget sådan, skitseret op i, det her det er helt forkert det ved man, så derfor anmelder man [...]" (623-629)

Sofie forklarer i det ovenstående hvordan det, at det er en fremmed der voldtager tydeliggør voldtægten, så man ikke betvivler hvad det er, der er sket. Idet Sofie oplevede voldtægt i en kontekst, hvor man ofte ligeledes har en seksuel relation, oplevede

hun ikke en tydelig skitsering af, hvad der var rigtigt eller forkert. Den manglende relation til voldtægtsmanden tydeliggør altså for Sofie, at voldtægten netop er helt forkert, og ikke er præget af tvivlsspørgsmål. Tvivl Sofie selv mærkede efter voldtægten (40-41). Hun fortæller i interviewet, at det ved kontaktvoldtægt ikke er så tydeligt, at det er forkert, at ikke-lyst er ikke-lyst uanset situationen (643-644). Netop tydeligheden af hvad det er der er sket, anser Sofie altså som relevant i forhold til at anmelde. Hun uddyber i interviewet hvordan det er den sort hvide streg mellem forkert og ikke forkert, der gør udfaldet (673-675). Hun uddyber dette ved at fortælle om, hvordan hun tænker, at hun ville have været mere tilbøjelig til at anmelde det, såfremt hun havde forstået, at voldtægter også kan begås inden for forhold (540-545).

I det følgende ses Annes oplevelse af, at kontaktvoldtægt kan være svært at anmelde. Her er fokus i stedet på, hvordan det komplicerer en eventuel anmeldelse eller retssag, at der er en relation mellem den voldtægtsramte og voldtægtsmanden. Anne mødte, modsat Sofie og Mette, op hos CfV dagen efter voldtægten. Her gennemgik hun voldtægten med det sundhedsfaglige personale, der anbefalede hende ikke at anmelde voldtægten. På den ene side på baggrund af mangel på beviser, men ligeledes fordi Anne havde en relation til voldtægtsmanden:

"[...] da jeg har forklaret hele forløbet så siger de [...] det kan være svært og bevise og når det så samtidig er ens i ens vennekreds, så kan det [...] bare gøre det rigtig kompliceret, øhm, så på den måde så var de ret hurtige til at sige, vi anbefaler ikke at du skal gå den vej [...]" (222-226)

I ovenstående citat beskrives det, hvordan Anne oplevede at også sundhedspersonalet så kontaktvoldtægten som kompliceret at anmelde. Anne får altså forståelsen af, at sundhedspersonalet er af den opfattelse, at kontaktvoldtægter gør det mere kompliceret at anmelde, fordi personen er en del af hendes sociale netværk. Anne beskriver

dog senere, at hun aldrig tænkte det som en mulighed at anmelde voldtægten alligevel, hvorfor deres anbefaling ikke ændrede hendes tanker om anmeldelse (333-334). Anne fortæller i følgende citat, at havde hun i stedet været udsat for en overfaldsvoldtægt, havde hun i højere grad tænkt, at anmeldelse ville have givet mening for hende:

”[...] var jeg blevet, øh voldtaget [...] af en fremmed fyr ude på gaden, hvor jeg var blevet trukket ind i en baggård, så tror jeg, at så havde jeg haft en, den mand, skal (fnysrer) anholdes og i fængsel og så [...] havde det måske været mere, i min, bevidsthed [...]” (1023-1028)

Ovenstående citat tyder på, at anmeldelse ved en overfaldsvoldtægt også havde været behjælpelig ved at lade voldtægtsmanden opleve juridiske konsekvenser. I citatet ses der, lignende Sofies tanker om overfaldsvoldtægt, også en forståelse af, at overfaldsvoldtægt synes mere skarpt skitseret. I Annes tilfælde dog i den forstand, at hun havde ønsket øjeblikkelig retsforfølgelse af manden, der voldtog hende. I forlængelse af Annes refleksioner omkring muligheden for anmeldelse er der en tydelig genklang i, hvad Mette giver udtryk for. I følgende citat belyser hun nogle af de refleksioner, som hun gør sig i forhold til typen af voldtægt. Hun giver udtryk for, at også hendes forståelse havde været anderledes, hvis hun ikke havde kendt sin voldtægtsmand. Selvom hun mener, at de mænd der har voldtaget hende bør straffes, så er forudsætningerne forskellige:

”[...] eller jeg ved ikke hvad jeg skal sige altså, selvfølgelig fortjener de at blive straffet for det de har gjort synes jeg egentlig, men sådan, det var jo ikke fordi at jeg blev overfaldet på gaden eller sådan, eller jeg var bange for de ville gøre det mod en anden igen [...]” (458-461)

Mette giver i ovenstående citat indtrykket af, at der er en graduering i

alvorligheden i voldtægter. En graduering hvor overfaldsvoldtægten ses som værre eller i hvert fald anderledes. Dette understreges også i forbindelse med Mettes refleksioner omkring mennesker, der begår overfaldsvoldtægter:

” [...] ja altså jeg tror måske jeg tænker at [...] der må være et eller andet galt med vedkommende hvis de kan overfalde en på gaden ikke, [...] ikke for at mindske at de andre ting også var, rigtige og skete og, og lige så vigtige, men det er bare ikke lige så rystende måske en oplevelse tænker jeg [...]” (526-529)

Mette udviser i ovenstående citat en forståelse af, at overfaldsvoldtægter er mere rystende som oplevelse end kontaktvoldtægter. Mettes forståelse af overfaldsvoldtægten som mere rystende kan potentielt hænge sammen med, at den umiddelbart synes mere åbenlyst kriminell, eller at de der begår den muligvis er mere åbenlyst kriminelle. Hvorfor kontaktvoldtægten potentielt kan ses som sværere at anmelde, da den ikke er lige tydelig som overfaldsvoldtægten. Dette lig Sofies tanker om, at overfaldsvoldtægten synes mere skarpt skitseret end kontaktvoldtægten (673-675). Mette understreger det komplicerede i at anmelde kontaktvoldtægter i nedenstående citat:

”Det er aldrig okay at gå over nogens grænser på den måde, så det er ikke [...] for at mindske [...] det der er blevet gjort mod mig [...] jeg tror også bare jeg forstår bare meget mere at det er ikke bare sort og hvidt [...]” (546-549)

Mette fortæller i ovenstående citat også noget om, at der i hendes oplevelse er nogen nuancer, der gør, at kontaktvoldtægten hun var udsat for ikke synes skarpt skitseret. Sofie fortæller i nedenstående citat ligeledes om de nuancer, der opstår i det, at der er en relation før voldtægten. Hun sætter i det følgende ord på hendes oplevelse af tvivl, og de spørgsmål hun stillede sig selv efter voldtægten:

”[...] når du har en eller anden form for relation til et menneske [...] kan der hurtigt [...] ske nogen nuancer, [...] var det mig der ikke gjorde det klart nok,

hvor [...] er det en fremmed så er det meget klart [...] når man siger nej, hvor at, der kan godt være nogen, nogen gråzoner fordi, måske fik jeg ikke sagt nej, så han hørte det eller, måske forstod han det ikke og sådan er han jo ikke [...]"
(654-660)

Sofie beskriver i ovenstående citat hvordan hendes forståelse er, at tvivlen ved en kontaktvoldtægt er mere present end ved en overfaldsvoldtægt. Hun tydeliggør også, at den personlige relation for hende betød, at hun i højere grad tvivlede på sig selv efterfølgende og oplevede tvivl grundet hendes tanker om, at han jo ikke var en voldtægtsmand. Således komplicerer relationen altså de tydelige grænser.

Indeværende afsnit har søgt at belyse, hvordan en kontaktvoldtægt synes svær at anmelde, blandt andet med baggrund i, at en relationen for deltagerne synes at fungere som en komplicerende faktor for tydeligheden i voldtægten.

3.2.3. Psykiske ressourcer

I nærværende afsnit vil jeg belyse, hvad de tre deltagere hver især forstår kræves, hvis man ønsker at anmelde en voldtægt. De italesætter forskellige ting herunder særligt mod, psykisk overskud og ressourcer som nødvendige i en anmeldelsessituation, og ydermere opfattelsen af, at anmeldelse af voldtægt er en hård oplevelse. Sofie beskriver i det følgende hendes forståelse af at anmelde:

"[...] og skulle blive ved med at genleve [...] og skulle blive hængende i det, og sidde fast i det lige efter det er sket, så tror jeg man kan mærke det i hele kroppen, altså så er det som om det sker igen og at nogen kan det, det synes jeg er meget modigt [...]" (618-621)

Sofie beskriver i det ovenstående hvordan hun forbinder det at anmelde en voldtægt, med at fortælle om den, og hvordan det, at fortælle om voldtægten, i hendes forståelse er at genleve den. Netop det at skulle genleve voldtægten, umiddelbart efter den er

sket, er i hendes forståelse noget, der vurderes som værende meget ubehageligt. Med dette udgangspunkt bliver det at anmelde altså også et spørgsmål om ressourcer. Sofie tilføjer en yderlig detalje i relation hertil, da jeg spørger hende ind til hvad hun tænker om, at andre vælger at anmelde:

”Det synes jeg de skal gøre, altså, jeg har stor respekt for dem der gør det, det kræver meget mod [...]” (614-615)

Således finder Sofie det imponerende at anmelde, men ovenstående citater tyder ligeledes på, at det kan synes krævende. Mette fortæller i det følgende, at hun forstår det at anmelde som svært, blandt andet fordi det kræver overskud, dette i en sensitiv situation:

”[...] bare det at skulle melde det er så uoverskueligt [...] så overvældende når man er så sårbar, særligt når det skal ske så kort tid efter [...] så kræver det altså virkelig en hel masse og både tro på sig selv [...] og hvad der er sket og sådan, tro på at der er nogen der vil hjælpe en [...]” (640-644)

Mette forstår i ovenstående citat det at anmelde som værende en overvældende handling. Hun ser det således som krævende og vanskeligt, og at det ligeledes stiller krav til egen selvtillid samt at tro på, at politiet ønsker at hjælpe. Mette udtrykker, at det især er gældende, idet anmeldelsen skal forefalde så kort tid efter selve voldtægten. Mette forstår altså den første periode som mere sårbar end den senere, hvilket kan vise sig at være en problematik såfremt en anmeldelse skal ske hurtigst muligt. I citatet udtrykker Mette også, at hun oplever, at det at skulle tro på sig selv i en anmeldelsessituation i sig selv kræver overskud. Hendes forståelse er derved, at man før en anmeldelse både skal have erkendt det, man har været udsat for som voldtægt, og altså ikke være i tvivl. Netop erkendelse af voldtægten har i Mettes forståelse taget lang tid for hende (561-562). Mette fortæller dog senere, at hun mener, at man skal anmelde voldtægt, hvis man kan (578). Dette kan altså forstås som, at såfremt man har de psykiske ressourcer, der skal til for at anmelde, bør man

også gøre det. Anne fortæller i det følgende citat, noget lig Mette og Sofie, hvordan det at anmelde, er en hård situation at sætte sig selv i:

"[...] politiet og en jurist [...] de skal bygge en sag op, og det kan de kun gøre, hvis de helgarderer sig, hvis de også gendriver, altså hvis de også har alle de andre argumenter, så på den måde [...] det at anmelde er også en hård situation at sætte sig selv i [...]" (1474-1477)

Anne understreger, i ovenstående citat, også sin forståelse for hvorfor politiet eller juristen vil være nødt til at gennemgå argumenterne, både for og imod. Hun fortæller dog ligeledes, hvordan hun oplever netop den situation som hård at sætte sig i som voldtægtsramt. Hårdt måske netop med henblik på psykiske ressourcer. På den måde har Anne, Sofie og Mette alle tre i udgangspunktet en forståelse af, at det i et eller andet omfang ville være ressourcemæssigt hårdt at anmelde de voldtægter, som de har været udsat for. Det ville altså i deltagernes forståelse have krævet variationer af overskud, mod eller psykiske ressourcer. Anne fortæller i det følgende, hvordan hun i tillæg til at anmelde i forvejen oplevede sundhedssystemet som uoverskueligt. Dette i konteksten af, at Anne efter voldtægten først opsøgte egen læge, og herefter blev henvist til CfV:

"[...] men det er også et stort arbejde [...] altså der er rigtig mange mennesker inde over ens sag allerede, så det [...] også at skulle anmelde det, det er så, en politimand og politimænd, altså [...]" (1457-1463)

Anne fortæller i interviewet, at hun i forvejen var i kontakt med syv forskellige sundhedsfaglige personer efter voldtægten (1459-1462). Ovenstående citat tyder altså på, at det at Anne yderligere skulle inddrage politi i hendes sag, ville øge presset på egne ressourcer. Således bliver alene det at tilføje flere mennesker til ens sag anstrengende. Dette kan altså også tolkes som pres på de psykiske ressourcer.

Jeg har i afsnittet søgt at belyse, hvordan de tre deltagere anser det som værende svært, ubehageligt og ikke mindst noget, der kræver psykisk overskud, mod og ressourcer at anmelde voldtægten. Det kan derfor tolkes som værende mere belastende end hjælpsomt at opsøge politi. En specificering af forventede belastninger fra politiet ved anmeldelse belyses yderligere i næste afsnit 'Frygt for mistænkeliggørelse'.

3.2.4. Frygt for mistænkeliggørelse

I nærværende afsnit ønsker jeg at belyse de tre kvinders oplevelse af frygt for mistænkeliggørelse fra politiets side. Dette i forbindelse med anmeldelse af voldtægterne. I afsnittet belyses det, hvordan disse overvejelser har været en stor del af årsagen til, at de har undladt at anmelde voldtægten til politiet, og ikke har set det som hjælpsomt. Den første halvdel af afsnittet sætter fokus på deltagernes umiddelbare forståelse af anmeldelsessituationen som potentielt mistænkeliggørende, hvor anden halvdel sætter fokus på, hvor disse forståelser synes at stamme fra. Herunder hvor de har læst, hørt, eller talt med nogen, der har bekræftet dem i deres forståelse. Sofie fortæller i det følgende, hvad hendes tanker om anmeldelse er:

"[...] og så havde jeg ikke lyst til at skulle sidde og snakke med en eller anden politibetjent om at ej, men havde du ikke lidt lyst alligevel, det var jo trods alt din kæreste [...] og det havde jeg ikke lyst til, at skulle ydmyges på en eller anden måde" (321-324)

Ydmygelsen bunder altså for Sofie i, at få fortalt, at det der skete ikke var en voldtægt, og at hun selv indlod sig på det. Det kan derved tolkes som en form for mistænkeliggørelse og mistro, der gør sig gældende i hendes forståelse. Mistænkeliggørelse i form af, at politiet ikke ville tro på, at det der skete var voldtægt. Sofie uddyber sin forståelse i det følgende:

”[...] og det havde jeg bare ikke lyst til, jeg havde ikke, lyst til at skulle sidde og få at vide at min opfattelse er forkert, altså at de ting jeg føler er forkerte fordi at, hvad ved de, de var jo ikke til stede [...] så det påvirkede [mig] også meget, vil jeg sige” (365-368)

Sofie har altså en forståelse af, at hun i en anmeldelsessituation ville blive mistænkeliggjort i hendes opfattelse af, at hun havde været udsat for voldtægt. Sofie fortæller i nedenstående citat, at anmeldelse for hende også er en risiko for at blive underkendt i sin oplevelse:

”[...] det var også den følelse jeg selv havde at, hvis jeg går til politiet og de ikke tror på mig, hvem vil så tro på mig, er det mig der tager fejl altså fordi de må jo vide hvad de snakker om” (557-559)

Forståelsen hos Sofie er, at hvis politiet endte med at afvise eller mistænkeliggøre hende, ville det efterlade hende med forståelsen af, at det var hende der var noget galt med og ikke ham, der voldtog hende. Sofies ovenstående citater taget i betragtning, kan det altså tolkes som en psykisk risiko at anmelde til politiet. Noget der potentielt ville skade mere, end det kunne gavne. Mette fortæller i det følgende, hvordan hendes overvejelser omkring ikke at anmelde i høj grad lægger sig op af tanken om, at politiet ville mistænkeliggøre hende ved at forsøge at skille hendes oplevelse af voldtægten ad:

”[...] min frygt ville være, at de ville gå ind og være sådan du var jo også fuld, altså sådan på den måde [...] skille det ad [...] for at bevise at det ikke var sandt, i stedet for og bevise at det var sandt, det er sådan tilgangen til det, forestiller jeg mig [...]” (603-605)

Mettes frygt synes at bestå i, at politiet ved anmeldelse ville forsøge at bevise, at der ikke var tale om en voldtægt frem for det modsatte. Altså en form for mistænkeliggørelse af hendes fortælling fra politiets side. Dette gentager hun senere i

interviewet, da hun nævner, at hun undersøgte muligheden for anmeldelse og her fik fornemmelsen af, at man ved anmeldelse ville få pillet fortællingen af voldtægten fra hinanden (587-588). Mette forklarer med baggrund i forståelsen af dette, at hun også ville være nervøs for at fortælle, at hun ved en af voldtægterne var påvirket:

"[...] man er jo helt klart bange for at få den der, hvad havde du på, eller, jeg kan huske den første, oplevelse jeg havde der tror jeg, jeg er lidt bange for at snakke om, fordi jeg var fuld [...]" (584-586)

Mette beskriver ligeledes, hvordan hun frygter mistænkeliggørelsen i form af, at politiet kunne stille spørgsmål til hendes påklædning, potentielt fordi denne kunne relatere til et muligt ansvar for voldtægten. Dette kan fortolkes som værende netop en mistænkeliggørelse af, hvorvidt hun reelt set var udsat for en voldtægt. Netop overvejelser om mistænkeliggørelse omkring omstændighederne ved voldtægten i forbindelse med anmeldelse fortæller Anne om i nedenstående citat:

"[...] men hvorfor har du lagt dig til at sove, i en seng, sammen [...] med en mand [...] der ville være så mange ting [...] [jeg] ville skulle forsvare, altså [...] i forhold til [...] det kan jo lige så godt være han havde forventet at [...] nu var I gået i seng sammen, at det var en trekant [...]" (1124-1129)

Anne fokuserer i ovenstående citat på, hvordan hun forstår politiet ville respondere på en potentiel anmeldelse fra hendes side. Hun forklarer, at hun ville forvente at skulle forsvare sine handlinger, herunder at hun på natten for voldtægten sov i samme seng som voldtægtsmanden og vedkommendes partner. I min forståelse relaterer hendes overvejelser sig i høj grad til den mistænkeliggørelse, som hun kunne frygte, at politiet ville stille hende spørgsmål på baggrund af. Her især i relation til hvorvidt hun havde lagt op til seksuelle aktiviteter, og at voldtægten således ikke ville blive vurderet som en voldtægt fra

politiets side. Anne uddyber i det nedenstående ligeledes, hvor hun forstår politiet som modsætning til det sundhedspersonale, der fra starten var på hendes side:

"[...] alle de mennesker som jeg alligevel talte med omkring det her, de var hundrede procent på min side, fra starten [...] en politibetjent, [...] skal også [...] afdække, okay, er der mulighed for at det her det er noget som personen [...] opfinder [...] alle dem som jeg var i kontakt med i forhold til det sundhedsmæssige, [...] forholdt sig til det her som om det var sket, der var ikke sådan den der skepsis [...]" (1464-1471)

Anne fortæller altså i det ovenstående citat, hvordan sundhedspersonalet var på hendes side, derved måske også netop til for at hjælpe hende, hvor hendes forståelse af politiet i nogen grad synes modstridende. Modstridende i forhold til det sundhedsfaglige personale, fordi politiet i Annes forståelse skal være skeptiske og deraf muligvis mistænkeliggørende over for, om voldtægten er noget personen opfinder.

Såvel Sofie som Anne og Mette har oplevet at høre om situationer, hvor de kvinder, der har anmeldt voldtægt, er blevet mistænkeliggjort, hvilket har bestyrket dem i forståelsen af, at de ville opleve det samme. Sofie fortæller i det følgende hvordan hendes læsning af debatter og artikler har ført til indtrykket af, at hun i en anmeldelsessituation ville få stillet ubehagelige spørgsmål:

" [...] jeg har altid fulgt med i sådan debatter omkring de her ting, øhm, og jeg har læst mange artikler, jeg læser stadig mange artikler om, at øh, piger de har været hos politiet og så har de fået stillet en masse kritiske, upassende spørgsmål [...]" (361-363)

Ovenstående citat belyser blandt andet i hvilke kontekster Sofies frygt for kritik og mistillid fra politiets side bestyrkes. Sofies tanker om mistænkeliggørelse ved anmeldelse støttes af hendes forståelse af, at der er mange der har en udpræget mistro til voldtægtsramte

(686-687). Dette specificeres i nedenstående citat, hvor hun fortæller om hendes oplevelse med mistænkeliggørelse af voldtægtsramte:

"[...] der er meget den der med at jamen der er jo så mange falske anmeldelser, og der er jo bare så mange piger som gør det fordi så har de været utro og de vil ikke stå ved det og [...] og hvis det er den generelle holdning [...] kan [det] jo lige så [...] vel være dommeren, der tænker den tanke, eller politibetjenten, eller, advokaten for den sags skyld" (683-690)

Sofies forståelse består i, at hvis folk generelt har en mistænkeliggørende attitude overfor kontaktvoldtægter, kan dette også være tilfældet med aktører inden for retssystemet. Disse aktører er i Sofies forståelse således ikke fritaget for de mistænkeliggørende holdninger til kontaktvoldtægt, hun ellers oplever i samfundet. Sofies citat tyder på, at hun frygter, at holdningerne ligeledes kan risikere at blive afspejlet i deres faglighed, eksempelvis under en anmeldelse. Sofie specificerer i følgende citat, hvordan hun har hørt om personer, der er gået ind for at anmelde, og i denne forbindelse er blevet mistænkeliggjort:

"[...] mest fordi at man, altid, synes jeg, har hørt om sager hvor at piger de er gået ind for at anmelde og så har de fået alt muligt lort kastet i hovedet om at, jeg kan se du har en kæreste, så du har sikkert bare været dem utro og nu prøver du at dække over det og, er du sikker på du ikke havde lyst og, måske var du bare lige fuld nok til du kan huske at du sagde ja [...]" (751-755)

I ovenstående citat fortæller Sofie, hvad det er for specifikke kommentarer, hun kunne være nervøs for at modtage på baggrund af sager, hun har hørt om. Det er min tolkning, at hun her understreger en frygt for at blive mistænkeliggjort på baggrund af den relation, hun havde til voldtægtsmanden. Mette fokuserer ligeledes på, hvordan hun har hørt om, at voldtægtsramte bliver mistænkeliggjort i relation til anmeldelse. Hun beskriver i

følgende citat hvordan hun overvejede anmeldelse, men at hendes forståelse af mulig mistænkeliggørelse var noget af det, der gjorde, at hun lod være:

"[...] jeg overvejede det kort [...] jeg kunne ikke altså man tænker jo også over det der man hører folk der siger hvad havde du på og var du påvirket og hvordan kan du så være sikker på det er sket og sådan noget og, og det er jo i sig selv meget at skulle overkomme ... " (450-454)

Mette fortæller, i tråd med afsnittet 'Psykiske ressourcer', hvordan hun tænker at det er hårdt at blive mistænkeliggjort, når man har været udsat for en voldtægt, dette potentielt i relation til egne psykiske ressourcer. Her fokuserer Anne både på den kultur hun oplever der er omkring voldtægtssager i samfundet, men ligeledes på en pårørendes oplevelse af at anmelde voldtægt. På baggrund af disse forståelser har Anne tænkt, at det ikke var noget, som hun selv ville igennem:

" ... altså grunden til det ikke var i min bevidsthed, jeg tror også det har noget at gøre med hele [...] kulturen omkring voldtægtssager, og det er jo, fordi jeg har en pårørende [...] der [har] været voldtægtet før, så jeg tror, måske bare slet ikke at, altså jeg havde allerede på forhånd sagt nej, det er ikke ... "
(1385-1388)

Anne fortæller i interviewet om sin pårørende, der af en jurist blev frarådet at gå videre med anmeldelsen (1311-1312), til trods for fysiske beviser (1400-1403). Da dette ligeledes var en kontaktvoldtægt (1419), så Anne altså en parallel mellem sin egen situation og hendes pårørendes. Blandt andet fordi den pårørende droppede at gå videre med sin anmeldelse (338-339), anså Anne det derfor heller ikke som relevant at anmelde den voldtægt, som hun havde været udsat for.

På baggrund af nærværende afsnit fremgår det, at de tre kvinder på hver sin måde frygter mistænkeliggørelse fra politiets side ved anmeldelse af voldtægt. Umiddelbart

har de derved ikke en oplevelse af, at de ville blive mødt med tiltro, men i stedet mistro og ubehagelige kritiske spørgsmål. Denne frygt for at skulle forsvare sin anklage om voldtægt, har således haft en betydning for ikke at søge hjælp hos politiet.

3.3. Ansvar for at hjælpe sig selv

Sofie, Mette og Anne har alle haft psykiske efterreaktioner længe efter voldtægterne. Mette blandt andet i form af angst (722). Sofie blandt andet i form af sorg, følelsesløshed (65-66), dissociation (77-79) og undgåelse (193-196). Anne blandt andet i form af social tilbagetrækning (839-843). Deltagerne har på hver deres måde beskrevet, hvordan det ansvar for at hjælpe sig selv og håndtere konsekvenserne af voldtægten ikke holder op, men er vedvarende. Mette får eksempelvis stadig angstanfald og oplever at vågne om natten og være bange (410-411). Anne beskriver, hvordan hun har mistet lysten til at drikke sig fuld og feste (804-806, 864-868), og hvordan hun tilmed har mistet flere mandlige venner, fordi hun oplever manglende tillid til mænd (833-835). Ydermere har Anne stadig kontakt til en psykolog, fordi hun forstår voldtægten som noget hun skal bære på resten af sit liv (951-959). Sofie frygter stadig at møde voldtægtsmanden (212-213) og oplever vedvarende chikane, hvortil hun beskriver at have vænnet sig til det (215-218).

Nærværende afsnit omhandler, hvordan deltagerne forstår det ansvar, de har haft og til stadighed har for at hjælpe dem selv og løse eller mildne konsekvenserne af voldtægten. Første tema 'Undgåelse af vedvarende psykiske reaktioner' tager fat i deltagernes forståelse af deres ansvar i at sørge for hjælp til dem selv. Dette med henblik på de psykiske efterreaktioner, de har forsøgt at undgå eller mildne efter voldtægten. Andet tema 'Uretfærdighed i ansvaret' lægger vægt på to af deltagernes forståelse af, at konsekvenserne af voldtægten og derved ansvaret, synes fejlplaceret.

3.3.1. Undgåelse af vedvarende psykiske efterreaktioner

I nærværende afsnit beskrives det, hvordan kvinderne har forholdt sig til de psykiske konsekvenser af voldtægten, hvad de havde behov for og hvordan de bedst kunne komme videre. De overvejelser der er beskrevet, er i høj grad med udgangspunkt i en følelse af ansvar for at hjælpe sig selv til at undgå vedvarende psykiske efterreaktioner. Samtlige deltagere har inddraget vinkler på dette, uden at det eksplicit har været et tema i min interviewguide, og det er således heller ikke et emne, jeg på forhånd havde forberedt at spørge ind til (se bilag 3). I det følgende forklarer Anne, hvordan hun mødte op hos CfV for at undgå at blive syg efter at have været udsat for en voldtægt:

"[...] jeg var der egentlig mest på [CfV] for ikke selv at blive, blive dårlig, altså blive syg af det [...]" (351—352)

Anne understreger i ovenstående citat, at det hun havde fokus på i hendes besøg på centret, var hendes eget ve og vel. I citatet specificerer hun, at det var for ikke at blive syg af det, noget jeg tolker som henvisende til psykisk sygdom. Hun fortæller i interviewet, at hun fandt det fint at centeret frarådede hende at anmelde, da det ikke var derfor, at hun var der (349-351). Hun valgte derved at bruge de ressourcer hun havde på at tage ansvar for sit eget psykiske helbred og fravalgte således anmeldelse. At det for Anne var fokus ikke at blive syg efter voldtægten, havde, som det fremgår af følgende citat, særlig relation til at undgå posttraumatisk stress:

"[...] i min bevidsthed der handlede det mere om, et, at jeg skulle undgå at få posttraumatisk stress ligesom min [pårørende] havde fået, af hendes overgreb, og to, [...] hvad gør jeg herfra rent prak-, altså det var meget praktisk [...] hvad gør jeg, nu, eller sådan [...]" (995-998)

Det centrale for Anne synes at bunde i at sørge for, at hendes psyke ikke led så meget skade, at det ville resultere i en psykisk lidelse. Hun var derfor meget aktiv i at tage

ansvar for at undgå psykiske efterreaktioner. Hendes motivation for at møde op hos CfV belyses yderligere i følgende citat:

"[...] så selvom jeg var mødt op på [CfV] så [...] var min bevæggrund [...] for at komme der [...] det var ligesom for min egen skyld, det handlede om, jeg ikke selv skulle blive syg, og ikke, skulle [...] blive så skadet af denne her situation, personligt at, jeg ville få svært ved at være i verden [...]" (1029-1033)

I ovenstående citat gentages Annes forståelse af, at hendes fokus har været at tage ansvar for sit eget helbred. Citatet belyser, at Anne anså efterreaktioner efter voldtægt som noget, hun var meget nervøs for. Så nervøs, at hun frygtede at ville have svært ved at være til. Den frygt fik hende således til at tage sagen i egen hånd, og gøre hvad hun så muligt for, at det ikke ville få den konsekvens. Dermed var hendes fokus undgåelsen af at lide unødigt skade udover den skade, der i forvejen var forvoldt hende. Sofie oplevede oprindeligt, at det i højere grad var en pårørende, der gjorde opmærksom på hendes psykiske efterreaktioner:

"Jamen han udtrykte egentlig bare en bekymring for at [...] jeg [...] aldrig ville kunne være i et forhold igen, og, at jeg ville afskærme mig helt fra verden, og det gav jo god mening jeg kunne godt se det sådan rationelt, men jeg havde bare ikke, den boble der, den havde jeg jo bare ikke lyst skulle springes" (223-227)

Sofie kunne, som vist i ovenstående citat, altså godt forstå den pårørende, men havde samtidig ikke lyst til, at boblen skulle springes. Boblen beskriver Sofie tidligere i interviewet som en tilstand af følelsesløshed (136). Hun fortæller, hvordan boblen i udgangspunktet var måden hvorpå, hun kunne passe på sig selv for simpelthen at undgå, at lukke dårlige følelser ind (137-138). Sofie valgte dog alligevel, som tidligere nævnt, at starte i psykologisk behandling (247-248), og gik på sin vis ind til noget, der på længere sigt

nødvendiggøre at hun skulle springe boblen. Hun tog altså ansvar for at få det bedre, selvom det for hende ikke var associeret med noget rart. Hun fortæller i det følgende, hvordan hun under selve behandlingen også tog ansvar for at komme videre:

"[...] og det endte med at jeg opfordrede til at nu vil jeg bare gerne, ind og snakke om problemet fordi nu vil jeg gerne ud af det, nu gider jeg ikke have det sådan her mere, nu vil jeg gerne kunne være glad og, ked af det og, bare føle et eller andet [...]" (277-280)

Sofie forklarer her, at hun virkelig ønskede, og tog ansvar for, ikke længere at være følelsesløs, da det var det, der var hendes oplevelse af sig selv på det pågældende tidspunkt. Hun ønskede at komme væk fra de efterreaktioner, som voldtægten i hendes forståelse havde ført med sig. Netop dette tog hun ansvar for at gøre i terapien, da hun bad om at tage mere fat i selve oplevelsen af voldtægten (282). Mette oplevede, som tidligere nævnt, at det var pinligt at tage voldtægterne op i terapien (287-288). I det følgende belyses det, hvordan Mette, lignende Sofie, også i udgangspunktet ønskede at ignorere de følelser og den angst, hun stod med efter voldtægten. Hun fortæller ligeledes, hvordan det på et tidspunkt går op for hende, at det er nødvendigt at gå til sin psykolog for at få det bedre:

"[...] jeg tænkte jeg kunne lige så godt bare ignorere det, altså så ville det forhåbentlig gå væk, men det var da jeg begyndte at blive mere og mere angst at jeg var sådan shit det går ikke bare væk, det bliver kun værre faktisk, hvis ikke jeg får det bearbejdet [...]" (377-380)

Mette fortæller i ovenstående citat, at hun i en længere periode håbede, at hun kunne ignorere angsten efter voldtægten væk. Da hun indså, at hun var nødt til at bearbejde voldtægten for at få det bedre, tog hun ansvar for at netop dette skete, ved at dele det med sin psykolog. At dele voldtægten med psykologen var i Mettes forståelse nødvendigt, fordi hun ikke kunne have fået det bedre uden psykologen (374-375). Mette fortæller dog også, at hun

gjorde meget selv (375). Mette forklarer i det følgende, at det ikke blot var hos psykologen, at hun skulle forholde sig til voldtægten, men ligeledes når hun var i nærheden af det sted, hvor voldtægten foregik. Hun fortæller i det følgende hvordan hun til en fest, i det område hvor voldtægten var sket, var nødt til at gå på grund af angst:

"[...] og der gik jeg ned fra festen på et tidspunkt fordi jeg blev, jeg blev så angst, jeg blev så bange, jeg brød fuldstændig sammen men jeg pressede mig selv kan jeg huske, jeg udfordrede mig selv til at gå derhen [...]" (136-139)

Citatet ovenfor belyser hvordan Mette på trods af at opleve kropslige reaktioner såsom angst, alligevel valgte at presse sig selv og derved eksponere sig selv ved at gå hen til det sted, hvor voldtægten foregik. Det kan fortolkes således, at hun derved selv fandt en måde hvorpå hun kunne tage ansvar for at få det bedre. Mette fortæller i det følgende citat, hvad det var der ansporede hende til at eksponere sig selv:

"[...] jeg synes ikke at, nogen skal holde mig væk fra og leve det skal ikke gå ud over min hverdag, eller sådan, jeg kan ikke undgå [bydel] altid bare fordi, en anden person der har gjort noget ubehageligt ved mig, det synes jeg ikke rigtig de skal have rettigheden til [...]" (140-142)

Ovenstående citat kan tolkes i retning af, at det var Mettes følelse af retfærdighed, der ansporede hende til at eksponere sig selv. Voldtægtsmanden skulle således ikke have mulighed for at bestemme over hende, og blandt andet dette agerede altså som drivkraft i at overvinde den angst, hun oplevede i området hvor voldtægten fandt sted.

Nærværende afsnit beskriver deltagerens forståelse af, hvordan de selv har haft ansvar i at undgå vedvarende psykiske efterreaktioner efter voldtægten. Flere af deltagerne giver udtryk for ikke at have haft lyst til at forholde sig til hvad der var sket, ikke at have lyst til at snakke om det, og åbne op for hvad det har medført for dem, at de er blevet udsat for voldtægt. Som det fremgår i afsnittet, giver deltagerne dog også udtryk for at være kommet

frem til, at de var nødt til at tage ansvar for deres eget velbefindende, og dermed konfrontere voldtægten, blandt andet ved at åbne op omkring den. Dette altså for deres eget helbreds og fremtidige livs skyld.

3.3.2. Uretfærdighed i ansvaret for eget helbred

I nærværende afsnit beskrives det, hvordan to af deltagerne, Sofie og Anne, oplevede ansvaret for hjælp efter voldtægten uretfærdigt placeret. Her i forhold til personlige omkostninger i relation til tid og eksponerede følelser, samt, for Anne, de økonomiske omkostninger i forbindelse med efterfølgende behandling. Sofie fortæller i nedenstående citat om, hvordan hun oplevede det som uretfærdigt, at ham der voldtog hende, ikke var tvunget til at løfte noget af ansvaret eller tage andel i den hjælp, hun havde behov for efterfølgende. At det var Sofie, det var gået ud over, der skulle kæmpe for egen overlevelse og at ham, der voldtog hende, kunne fortsætte sit liv som før:

”[...] jeg syntes bare det var så uretfærdigt at mit liv var ødelagt [...] mens han bare kunne fortsætte som han altid har gjort [...] han vidste godt det var det han havde gjort [...] men at han også så en retfærdighed i det, at jeg havde fortjent det [...] det synes jeg bare, det var ikke retfærdigt i min verden, at jeg skulle kæmpe med bare at overleve og han bare kunne, fortsætte som om ingenting var sket” (417-422)

Sofie giver i ovenstående citat udtryk for en følelse af uretfærdighed over, at hun skulle kæmpe for at eksistere, mens intet af ansvaret tilfaldt voldtægtsmanden. Sofie oplevede ligeledes, at voldtægtsmanden godt vidste hvad han havde gjort, og at dette var medvirkende til følelsen af uretfærdighed. Hun beskriver det som værende meget ubehageligt at have følelsen af, at han fandt voldtægten fortjent og deraf kan tolkes til at have fået noget positivt ud af at voldtage hende, hvorimod hun skulle kæmpe for at overleve. Dette kan fortolkes som en forståelse af, at ansvaret for, at hun skulle undgå samt kæmpe med

vedvarende psykiske efterreaktioner, var fejlplaceret hos hende. Anne fortæller i det følgende om, hvordan hun anser det som uretfærdigt, at hun, også økonomisk, har skulle tage ansvar for at holde sig rask på baggrund af noget en anden har gjort mod hende:

”[...] jeg har brugt mange penge, på psykologer [...] altså der har jeg faktisk lyst til at sende regningen et andet sted hen, fordi jeg synes faktisk det er uretfærdigt, at det er mig der skal betale, for en behandling som jeg er nødt til at være i, for at kunne [...] holde mig rask, fordi at der er en anden der har gjort noget mod mig, altså det synes jeg faktisk er uretfærdigt [...]” (1155-1161)

Anne beskriver i ovenstående citat, hvordan det ansvar det har pålagt hende, både at skulle i behandling samt betale for den, har følt uretfærdigt. Hun fortæller, hvordan hun har lyst til sende regningen til ham, der voldtog hende fordi hun mener, at det økonomiske ansvar er fejlplaceret. Især fejlplaceret og uretfærdigt idet, at hun forstår det som, at det er den eneste måde hvorpå hun kan holde sig rask efter det han har gjort mod hende. Anne fortæller senere i interviewet, hvordan hun derfor ønsker, at han på en eller anden måde står til regnskab for sine handlinger (1165). Ikke nødvendigvis i form af en dom, men potentielt i form af psykologhjælp således, at han ikke voldtager andre (1172-1175). Dette taler ligeledes ind i Sofies oplevelse af, at voldtægtsmanden ikke umiddelbart har oplevet nogle konsekvenser hverken personlige eller økonomiske, hvilket ikke synes retfærdigt for de to deltagere.

I nærværende overtema fremgår det, at deltagerne oplever at ansvaret for at modtage og bruge hjælp, i høj grad tilfalder dem selv. Dette både i relation til behandling, bearbejdning, eksponering og for en enkelt deltager også eksplicit økonomi.

4. Diskussion

I analysen undersøgte jeg hvilke overvejelser, forståelser og oplevelser kvinderne havde af, hvad der var vigtigt for dem i forhold til hjælp efter voldtægten. Disse fund ønsker jeg således at tydeliggøre og diskutere nærmere i diskussionens første del. Jeg har i analysen forsøgt at holde mig på deltagernes oplevelser og vil i diskussionens første del bevæge mig ud i en mere fortolkende og diskuterende retning. Dette med inddragelse af studier jeg har fundet relevante i at belyse analysens fund med undersøgelsens overordnede spørgsmål som centrum. Jævnført undersøgelsens udgangspunkt, deltagernes forståelse af hjælp efter voldtægten og processen i at søge denne, er overtemaerne i analysen relateret til dette, og diskussionen vil derfor tage udgangspunkt i disse.

I diskussionens anden del ønsker jeg først at belyse undersøgelsens styrker og begrænsninger, hvilket vil lede op til en diskussion af, hvorledes undersøgelsens fund kan have implikationer for praksis. Herefter vil jeg fremsætte forslag til fremtidig forskning. Med afsæt i diskussionen vil jeg til slut fuldende nærværende speciale med den endelig konklusion på undersøgelsens problemformulering.

Da mit fokus i analysen var at tydeliggøre deltagernes oplevelser, forståelser og overvejelser, som de kunne ses i sig selv, udvalgte jeg først studier relevante for diskussionen efter analysens færdiggørelse. Derfor vil nogle af de studier, der præsenteres i diskussionen være nye for læseren, og der vil således løbende redegøres for disse.

4.1. Del 1

4.1.1. Pårørendestøtte

I analysen belyses det, at støtte fra pårørende havde en vigtig funktion for deltagerne i perioden efter voldtægten. Dette både i form af emotionel støtte, men ligeledes ved at være katalysator for erkendelse af voldtægten, samt i relation til at søge hjælp. Dette kom på forskellig vis til udtryk under samtlige interviews.

De pårørende var altså en central del af, at de voldtægtsramte selv forstod hvilken hændelse, de havde været udsat for. Denne erkendelse af voldtægten var for deltagerne efterfølgende en forudsætning for at søge hjælp til at bearbejde efterreaktionerne. Flere af deltagerne beskriver, hvordan det ikke var deres umiddelbare intention at fortælle om voldtægten, men at det i stedet var bekymrede pårørende, der spurgte ind, hvilket ansporede dem til at fortælle om hændelsen. Således var det altså en utilsigtet deling af hændelsen over for 'den rigtige' pårørende, der førte til en erkendelse af, at de havde været udsat for voldtægt. Herefter havde de pårørende endvidere en hjælpefunktion. Samtlige deltagere oplevede, at det var deres pårørende der vejledte dem i, pressede dem til eller på anden vis anbefalede dem at søge professionel hjælp. Dette i lighed med studiet af Lyngby (2009) der viser, at opmærksomhed, anerkendelse og handlekraftighed fra netop de voldtægtsramtes pårørende, kunne gøre en forskel i forhold til, om de voldtægtsramte søgte og modtog hjælp (Lyngby, 2009). Ligeledes ses det på i statusrapporten fra Center for Seksuelle Overgreb (2020), at halvdelen af deltagerne i et projekt var blevet opfordret til at søge hjælp hos CSO af netop pårørende. Et andet dansk studie undersøgte effekten af et behandlingsprogram for kvindelige ofre for interpersonel vold i parforhold (Hansen et al., 2014). Interpersonel vold defineres i studiet eksempelvis som seksuel vold begået af en partner (Hansen et al., 2014). Behandlingsprogrammet bestod af tre faser, herunder individuel eller gruppeterapi skræddersyet til kvinder, der havde været udsat for interpersonel vold. Studiet udførtes i ønsket om at undersøge effekten af behandlingsprogrammet, dette blandt andet på oplevet social støtte samt reduktion af psykologiske symptomer såsom posttraumatisk stress syndrom (herefter: PTSD), angst og depression (Hansen et al., 2014). Dette med baggrund i forskning der viser, at netop øget social støtte og positive sociale interaktioner kan være en vigtig del af at mindske psykologiske efterreaktioner efter en traumatisk begivenhed. (Robinaugh et al., 2011). Studiet fandt signifikant effekt for, at man ved hjælp af interventionsprogrammet både

reducerede psykologiske symptomer og øgede oplevet social støtte. Således kan det antydes, at de to variable kan hænge sammen, og derved være relevante i forhold til hinanden. Et andet dansk studie, der belyste sammenhæng mellem risikofaktorer og symptomer på PTSD efter seksuelle overgreb fandt, at oplevet social støtte i udgangspunktet korrelerede negativt med PTSD-symptomer i den akutte traumefase (Elklit & Christiansen, 2013). Dog var resultatet ikke signifikant i deres videre analyse, hvilket i studiet tilskrives, at oplevet social støtte i andre studier har større indvirkning i senere traumefaser (Elklit & Christiansen, 2013). I nærværende undersøgelse har pårørende også en vigtig funktion for de voldtægtsramte, dette både i relation til emotionel støtte, men ydermere i form af at vejlede den voldtægtsramte til at søge professionel behandling. Deraf kan de pårørende altså antydes at have betydning for at mindske psykiske efterreaktioner.

Som nævnt i introduktionen fandt Ahrens et al. (2007) ved interviews af 102 voldtægtsramte, at næsten tre fjerdedele oplevede, at deres første deling af hændelsen var til uformelle støttegivere såsom pårørende. Netop dette mønster gør sig også gældende i nærværende undersøgelse. Ahrens et al. (2007) fandt ligeledes, at en tredjedel af gruppen der først delte voldtægten med pårørende, oplevede, at det var de pårørende der igangsatte dette. Lignende ses det i nærværende undersøgelse, at det er Sofies pårørende der igangsætter erkendelsesprocessen ved at spørge ind til hendes velbefindende og altså ikke Sofie selv, der oprindeligt ønskede at fortælle om den. Ahrens et al. (2007) belyser dog, at de pårørendes reaktioner på den første fortælling om voldtægten påvirkede de voldtægtsramte, dette såvel helende som skadende. Således kan reaktionens karakter fra de pårørende også være relevant for de voldtægtsramte. I dette speciale har fokus i høj grad været de pårørendes hjælp og vejledning og således de positive aspekter af pårørendes reaktioner. Det belyses som rart eller behageligt for deltagerne at dele hændelsen med pårørende, dette muligvis i lyset af deres positive reaktioner. I Ullman (1996) belyses det at positive sociale reaktioner på fortælling

om voldtægten blandt andet er sammenhængende med mindre skamfølelse og mindre ubehag efter voldtægten og det i første omgang at have delt voldtægten med en ven eller anden pårørende. Her var negative sociale reaktioner blandt andet associeret med kvinder, der startede med at fortælle politiet om voldtægten. Negative sociale reaktioner fra andre er i et andet studie ligeledes fundet sammenhængende med øget sværhedsgrad af PTSD-symptomer hos voldtægtsramte (Ullman et al., 2007). Forståelse af sammenhæng mellem negative sociale reaktioner og politiet diskuteres yderligere i nedenstående afsnit 'Overvejelser om anmeldelse'.

Dette afsnit tyder således på, at positive, støttende og vejledende pårørende kan være centrale som hjælp for voldtægtsramte efter voldtægt. Dette både ved at støtte de voldtægtsramte og således potentielt mindske skamfølelse eller ubehag efter voldtægten, men ligeledes i relation til at anerkende voldtægten og søge hjælp

4.1.2. Overvejelser om anmeldelse

Som belyst i analysen var overvejelser om anmeldelse et tema deltagerne havde flere forskellige vinkler på. Selvom deltagerne forstod anmeldelsesprocessen som risiko for at være skadelig, uoverskuelig og drænende, belyste de ligeledes, at anmeldelse i kontekst af at hjælpe andre kunne ses som gavnlig. Dette illustreres i afsnittet 'Frygt for nye voldtægter', hvor deltagerne, hver på sin unikke vis, fortæller om, at anmeldelse synes hjælpsomt såfremt man frygter, at andre bliver udsat for voldtægt af samme voldtægtsmand. Noget lignende er beskrevet i et udenlandsk studie fra 2020, der belyser hvordan man som voldtægtsramt kan anmelde på baggrund af følelsen af at skulle gøre 'det rigtige' i forhold til fremtidige voldtægtsramte (Brooks-Hay, 2020). Her interviewes kvinder, der har anmeldt voldtægten, deres årsager hertil. I studiet nævnes det ligeledes som et ansvar, alle burde føle for at gøre noget aktivt mod seksuel vold. Forfatterne beskriver denne attitude som relativt ubeskrevet i anden litteratur, og at oplevelsen af at burde anmelde for at stoppe fremtidig seksuel vold

muligvis har noget at gøre med nylige kulturelle bevægelser såsom #metoo (Brooks-Hay, 2020). Bevægelser, der blandt andet opfordrer til at stå frem som voldtægtsramt og være med til at stoppe seksuel vold ved at dele sin oplevelse (Mendes et al., 2018). Dette taler muligvis ind i oplevelser hos deltagerne i nærværende undersøgelse hvor to af deltagerne beskriver, hvordan de føler ansvar over for andre, der kunne blive voldtaget af den samme person som dem. Flere af deltagerne beskriver ydermere det at anmelde som modigt eller respektværdigt. Således er dette muligvis en del af et relativt nyt fænomen, hvor ansvaret for andre kvinder kan ses i et skær af kulturelle og sociale bevægelser såsom #metoo der beder voldtægtsramte stå frem for at stoppe seksuel vold og dermed potentielt tilskriver dem et vist ansvar.

Til trods for, to af deltagerne frygtede nye voldtægter, valgte de ikke at anmelde. I relation til deres forståelse af hvorfor de ikke gjorde det, ses tre temaer; kontaktvoldtægt som svær at anmelde, psykiske ressourcer og frygt for mistænkeliggørelse. Disse beskrives i nedenstående.

Temaet 'Kontaktvoldtægt som svær at anmelde' omhandler deltagernes oplevelse af, at en forudgående relation til voldtægtsmanden gør anmeldelse mere indviklet end ellers. Dette blandt andet med baggrund i forventninger fra udefrakommende om, at det, de havde været udsat, for ikke var en 'rigtig' voldtægt. En 'rigtig' voldtægt her forstået som en overfaldsvoldtægt. Det belyses, at havde deltagerne været udsat for en overfaldsvoldtægt, hvor de derved var blevet overfaldet af en fremmed, havde de i deres egen forståelse været mere tilbøjelige til at anmelde. Flere interviewede i studiet af Lyngby (2009) giver ligeledes udtryk for, at det havde været lettere at anmelde såfremt voldtægten havde levet op til deres forestilling om en mere typisk voldtægt såsom et overfald af en fremmed mand. Dette ses også i nærværende undersøgelse, hvor Anne fortæller, at var hun blevet overfaldet på gaden, havde anmeldelse i højere grad været i hendes bevidsthed. Som nævnt i introduktionen belyses det gennem interviews i Rust (2005) at den oftest forekommende årsag til at undlade

anmeldelse er, at vedkommende er en nær bekendt. Mette var i nærværende undersøgelse ikke nær bekendt med de, der voldtog hende, men førnævnte studie tyder dog på, at det har en indvirkning på lysten eller muligheden for at anmelde, når der forekommer en form for relation. Dette ses også i et andet studie, der viser, at en af årsagerne til ikke at anmelde netop er, at det er en kæreste, partner, ven med videre (Pedersen et al., 2017). Der synes altså at være en forskel i tilbøjeligheden til anmeldelse, når voldtægtsmand og voldtægtsramt har en relation. Men hvorfor? Noget i nærværende undersøgelses analyse tyder på, at deltagerne i grundet relationen til voldtægtsmanden har haft svært ved at erkende, at de var udsat for en voldtægt, selvom de ikke var i tvivl om, at de ikke havde lyst til at have sex med voldtægtsmanden og ydermere fandt hændelsen voldsomt ubehagelig. Dette belyses ved Sofies oprindelige forståelse af, at voldtægt ikke kan forekomme i parforhold, hvorfor det ikke kunne være det, der var sket. Dette kan ses i relation til Lyngby (2009) der inspireret af Rozée (1993) fremsætter eksemplet på den 'ikke-accepterede voldtægt' såsom overfaldsvoldtægt, der mere tydeligt ikke er inden for normerne af seksuelle relationer, modsat den mere 'accepterede voldtægt' såsom kontaktvoldtægt. I studiet fremsættes som eksempel voldtægt inden for parforhold, hvor der ofte i forvejen forekommer seksuelle relationer, hvorfor denne kan være sværere at se som voldtægt. Således kan andre relations voldtægter også synes sværere at se som voldtægt, da der ved relationer kan være flere argumenter for, at det skulle have været en almindelig seksuel situation. Dette eksemplificeret i Sofies oplevelse af tvivlstanker om hvorvidt voldtægtsmanden mon havde overhørt eller misforstået hendes signaler. Et studie viser i relation til dette signifikant sammenhæng mellem manglende erkendelse af voldtægten og det ikke at anmelde (Cohn et al., 2013). Altså kan den manglende erkendelse fra deltagerne, på baggrund af relationen, have haft indflydelse på at de ikke anmeldte. I nærværende undersøgelse med den tilføjelse at også fraværet af den mere stereotypiske overfaldsvoldtægt besværliggør anmeldelsen.

Analysens tema om psykiske ressourcer omhandler deltagernes oplevelse af, hvad en anmeldelse ville kræve af dem personligt. Her belyses anmeldelse som henholdsvis uoverskueligt, hårdt, potentielt ubehageligt og noget der kræver overvindelse. Man kan her belyse hvad en anmeldelse 'koster' af psykiske ressourcer, over for hvad man potentielt får ud af den. Dette kan ses i relation til undersøgelsen af Pedersen et al. (2017), der belyser de voldtægtsramtes forståelse af, at fravalget af anmeldelse kan hænge sammen med at anmeldelse ikke ville hjælpe dem, eller at de ikke havde lyst. Jeg vil argumentere for, at når en anmeldelse kan ses som noget der dræner ressourcer frem for at tilføre dem, er det ikke noget der i udgangspunktet anses som hjælpsomt. I et andet studie, der ligeledes undersøgte hvorfor voldtægtsramte ikke søger formel hjælp, herunder hjælp fra politiet, fandt man lignende konklusioner (Patterson et al., 2009). I studiet interviewedes 29 kvindelige voldtægtsramte, der ikke søgte formel hjælp efter voldtægten. Det belyste, at de voldtægtsramte havde forståelsen af, at de formelle sociale systemer ikke ville eller kunne hjælpe dem, og tilmed psykisk ville skade dem (Patterson et al., 2009). Her var især de voldtægtsramte, der ikke havde oplevet den mere stereotypiske overfaldsvoldtægt, af denne forståelse. Lignende belyses det i nærværende undersøgelse, hvor anmeldelse både anses som svært grundet kompleksiteten i kontaktvoldtægten, og samtidig ville kræve psykiske ressourcer. I Patterson et al. (2009) beskrives det, hvordan de voldtægtsramte frygtede, at personale i systemet, herunder politibetjente, kunne tilføre dem yderligere psykologisk skade ved ikke at tro på dem, hvorfor det at undlade at anmelde kan ses som beskyttelsesadfærd. Dette en beskyttelse af eksisterende psykiske ressourcer, dette lig nærværende analyses fund, hvor eksempelvis Anne ved sin henvendelse hos CfV fravalgte anmeldelse men tilvalgte psykologisk hjælp, med fokus på ikke at blive syg af voldtægten.

I afsnittet 'Frygt for mistænkeliggørelse' fandt jeg, at deltagerne frygtede, at en potentiel anmeldelse af voldtægten ville skade dem på forskellig vis. Dette blandt andet ved

mistænkeliggørelse. Det belyses eksempelvis ved Sofies frygt for, at politiets potentielle mistro til hendes fortælling ville skabe yderligere mistro til hende i andre sociale sammenhænge og ydermere ville resultere i følelse af ydmygelse. Mettes frygt består i, at hendes beruselse på gerningstidspunktet ville føre til at politiet ikke ville tro hende. Annes frygt ses ved en formodning om, at politiet ville anse voldtægtssituationen som noget hun selv havde lagt op til ved at overnatte hos ham, der voldtog hende. Denne form for nervøsitet for mistænkeliggørelse er beskrevet i flere studier. I et studie fandt man, at barriererne for at anmelde blandt andet var, at de voldtægtsramte frygtede, at politiet ikke ville tage voldtægten seriøst, at de ikke ville blive troet på samt at de ville opleve fjendtlig behandling (Lievore, 2003). I et andet studies ses det ligeledes, at en anmeldelse er mere sandsynlig, såfremt den findes gavnlig for en selv, dette blandt andet ved en tro på, at man bliver behandlet på en positiv måde (Feldman-Summers & Norris, 1984). Idet deltagerne i nærværende undersøgelse overordnet set ikke har haft en tro på, at det ville være gavnligt for dem at anmelde, men at det tværtimod kan anses som en risiko for mistænkeliggørelse, synes resultaterne fra foregående studier lignende at belyses i nærværende.

I Danmark har Kyvsgaard (2018) forsøgt at måle utilfredshed med anmeldelser efter indførelsen af Justitsministeriet (2016)s tiltag blandt andet vedrørende politiets måder at håndtere voldtægtsanmeldelser på, i udspillet 'Respekt for Voldtægtsofre'. Her beskrives det, at den generelle utilfredshed er faldet fra år 2016 til 2017 efter indførelsen af nye retningslinjer. Således var 30 % utilfredse eller meget utilfredse i år 2016, mens det året efter var faldet til 15 %. I politiets egen tryghedsundersøgelse foretaget i 2019 var 47 % af voldtægtsanmeldere dog utilfredse med politiets håndtering af sagen, hvoraf 22 % ikke oplevede, at politiet under anmeldelsen tog dem seriøst (Rigspolitiet, 2020). Dette kan ydermere ses som problematisk idet denne utilfredshed kan vække genklang hos andre voldtægtsramte, der overvejer at anmelde, men i stedet fravælger dette på baggrund af andres

oplevelse med anmeldelse. Dette lignende nærværende undersøgelse hvor Anne blandt andet fravalgte anmeldelse grundet hendes pårørendes oplevelser af det. I 2019 udkom der ligeledes en rapport fra Amnesty, hvor det beskrives, at der stadig opleves problemer ved anmeldelse; således oplevede nogle voldtægtsramte at blive mistænkeliggjort blandt andet ved oplevelsen af at politiet mente der var tale om en falsk anmeldelse (Amnesty International, 2019). I lighed med foregående belyses det i nærværende undersøgelse, hvordan flere deltagere frygter at politiet ikke vil tro på dem, ej heller forsøge at bygge sagen op, men snarere møde dem med skepsis og mistro. I Amnestys rapport nævnes Rigspolitiets nationale kampagne fra 2017, henvendt til 14-25-årige, der skulle opfordre, også kontaktvoldtægtsramte, til at anmelde og finde information om dette på siden anmeldvoldtaegt.dk (Amnesty International, 2019). Siden er taget ned nu, men videoer samt tekst er overgået til en anden side under politi.dk (Rigspoliet, s.d.-b). Fra offentlig side har man altså inden for de seneste år søgt at øge informationsniveauet om anmeldelse af voldtægt til dansk politi. Alligevel belyses det i nærværende undersøgelse at deltagerne har en oplevelse af, at de ville blive mistænkeliggjort eller på anden måde opleve ubehag ved anmeldelse. Forståelsen af hvordan det ville være at anmelde er derved potentielt stadig en udfordring i relation til formel hjælp efter voldtægt i Danmark.

4.1.3. Ansvar for at hjælpe sig selv

I nærværende afsnit belyses fund fra overtemaet, herunder hvorledes deltagerne fandt sig selv ansvarlige for at undgå psykiske efterreaktioner, og hvordan to af deltagerne oplevede ansvaret for at hjælpe sig selv som uretfærdigt. Det skal understreges, at ingen af deltagerne selv formulerede, at de havde ansvar for at hjælpe sig selv, men at dette kom frem i relation til andre emner. Deltagerne havde i højere grad fokus på, at de jo var nødt til at tage dem af sig selv, for ikke at få det værre eller stå stille på status quo. Dette er således i min fortolkning et udtryk for selv at tage ansvar for at få det bedre. Da jeg finder, at ansvaret for

at hjælpe i sig selv også opstår i relation store dele af andre overtemaer, inddrages dele af disse på at kunne belyse hvor dette ansvar opstår. Nærværende afsnittet belyses nedenstående i tre dele.

Først tyder nærværende undersøgelse på, at man som voldtægtsramt skal have erkendt hændelsen som voldtægt eller seksuelt overgreb for at søge hjælp. Erkender man det ikke som voldtægt, anmelder man det selvsagt ikke og bliver således ikke henvist til anden offentlig hjælp. Den svære erkendelsesproces synes at relatere sig til forestillingen om, at voldtægt i højere grad skal ligne en overfaldsvoldtægt. I nærværende analyse belyses det at samtlige deltagere oprindeligt var i tvivl om, hvad de havde været udsat for. De forbandt ikke hændelsen med voldtægt grundet fraværet af dele af den mere stereotypiske overfaldsvoldtægt. Det nødvendiggjorde således, at deltagerne pårørende var med til at sætte ord på, hvad der var sket, for herefter at påbegynde erkendelses- og hjælpeprocessen. Voldtægtsramte der er i tvivl om hvorvidt hændelsen var voldtægt, kan således være i en situation hvor hjælp og behandling synes afhængig af uformel hjælp såsom pårørendestøtte.

Dernæst synes et fund at binde sig til manglende viden om offentlige hjælpemuligheder efter voldtægt. Således var ingen af deltagerne efter erkendelsen af voldtægt oprindeligt klar over, at de kunne opsøge gratis hjælpetilbud såsom CfV. En deltager var dermed heldig, at en pårørende kunne vejlede vedkommende deri, mens de resterende deltagere tog ansvar ved at vende sig mod privat psykologhjælp. Dette kan synes problematisk på flere måder, blandt andet idet tre fjerdedele af dem, der bliver udsat for voldtægt er under 35 år (Pedersen et al., 2017) og statistisk set ligeledes tjener færre penge end øvrige aldersgrupper (Pedersen et al., 2013). Frem til det 28. år er mange ligeledes i gang med en uddannelse, og deraf på SU (Ahlers, 2019). En deltager ønskede her at sende regningen til voldtægtsmanden fordi hun oplevede de økonomiske konsekvenserne uretfærdige. Udvidelse af information om eksisterende hjælpetilbud kan altså synes

fornuftigt, således at voldtægtsramte har kendskab til muligheden for eksempelvis gratis psykologhjælp (Center for Seksuelle Overgreb, 2020).

Til sidst fandt nærværende undersøgelse, at deltagerne opfattede politiet som mistænkeliggørende. Jeg vil argumentere for, at en naturlig reaktion på oplevelsen af en forbrydelse i Danmark ofte indebærer et opkald til politiet og herefter en anmeldelse. I forbindelse med en anmeldelse er der i alle politikredse en offerrådgivning, der kan tilbyde en telefonisk samtale og vejledning om yderligere hjælpeforanstaltninger, og henvises desuden til CfV af politiet, hvor også den retsmedicinske undersøgelse kan foregå, efterfulgt af medicinsk og psykologisk hjælp (Kvysgaard, 2018; Parding, 2014). Hvis man har været udsat for en kontaktvoldtægt og har erkendt, at man er blevet voldtaget kan det med baggrund i ovenstående synes fornuftigt at ringe til politiet og få offentlig hjælp derfra. Dog har samtlige deltager vurderet, at det at anmelde på forskellig vis ville blive ubehageligt, herunder mistænkeliggørende. Har man som voldtægtsramt således en opfattelse af, at anmeldelse potentielt kan skade frem for at gavne, hvorfor der ikke anmeldes, igangsættes den offentlige hjælpeproces altså ikke ved politiet, og man står således selv med ansvaret for at fremsøge hjælp. Dette potentielt lige efter voldtægten hvor man, som en deltager nævnte, har meget få ressourcer. Her må man i stedet håbe på oplyste og støttende pårørende.

Ovenstående tre fund belyser forskellige dele af hvorfor de voldtægtsramte kan opleve ansvar for at hjælpe dem selv efter voldtægten. Dette skal belyses i relation til deres individuelle forklaringer af, at det var nødvendigt for dem at få psykologisk hjælp efter voldtægten. To af deltagerne ønskede oprindeligt at undgå at tale om voldtægten, men valgte ultimativt, blandt andet med hjælp fra pårørende, alligevel at prikke hul på boblen og tage ansvar for at opsøge psykologisk hjælp for at undgå psykiske efterreaktioner. De voldtægtsramte kan altså risikere at gå med efterreaktionerne i længere tid, og således opleve efterreaktionerne blive så tydelige, at pårørende spørger ind til deres psykiske helbred,

hvorefter erkendelse og hjælpeproces startes. Problematisk er det dog, at netop senfølger af ikke-akut angivet voldtægt er en risiko, idet belastningssymptomer over tid kan udvikle sig og, som beskrevet i et projekt i statusrapporten fra Center for Seksuelle Overgreb (2020), således blive sværere at håndtere.

Mette belyser behandlingen som noget hun var nødt til for at undgå at angsten forværredes, Anne, at behandlingen var nødvendig for at hun kunne holde sig rask og for Sofie var tiden efter en kamp for at overleve. Nærværende afsnit beskriver hvorfor voldtægtsramte kan belyses som særligt ansvarlig i at få det bedre. Et ansvar der muligvis havde været lettere med øget information om voldtægt, hjælpetilbud og en positiv forståelse af anmeldelse.

4.2. Del 2

4.2.1. *Styrker og begrænsninger*

En af styrkerne ved nærværende undersøgelse er det kvalitative fokus, hvor der efter ønsket om at gå tæt på deltagernes oplevelser og forståelser er foretaget en grundig udforskning af disse. Undersøgelsen tilføjer en kvalitativ uddybning af nyere danske kvantitative studier i forhold til overvejelser om ikke at anmelde en voldtægt. Ydermere tilføjer den dansk viden om pårørendes centrale rolle i at søge hjælp.

En af undersøgelsens begrænsninger må ses i lyset af min egen forforståelse på området. Selvom jeg har forsøgt at udfordre denne på forskellige måder, er det dog relevant at analysens fund kan være præget af en forforståelse og fortolkning, jeg ikke selv har fundet mulig at beskrive. Derfor er det altså muligt, at den omformning af viden jeg har foretaget, ikke ville være fortolket på samme måde af en anden forsker.

En begrænsning ved undersøgelsen er endvidere, at jeg i den oprindelige systematiske litteratursøgning søgte for snævert, og i stedet overgik til kædesøgning hvorfor jeg muligvis har udeladt central litteratur der med fordel kunne have været inkluderet i såvel

introduktion som diskussion. Dette skal undersøgelsen, og ligeledes afsnit såsom forslag til fremtidig forskning, derved ses i lyset af.

Sammensætningen af undersøgelsens deltagere kan ses som en styrke.

Deltagerne sig tilfældigvis befandt sig i den aldersgruppe, der oftest oplever voldtægt. Derudover havde de tre deltagere oplevet hver sin variation af kontaktvoldtægt. Dette fra en person, som vedkommende havde kendt i under 24 timer, til en person som vedkommende var i et længerevarende parforhold med. På trods af den store spredning af, hvem voldtægtspersonen var, sås store ligheder blandt deltagerne i relation til undersøgelsens overtemaer. Netop disse ligheder var overraskende, og jeg har derfor brugt mere tid på at uddybe disse, end de forskelle, der sås i interviewsne. Det kan således ses som en svaghed i undersøgelsen, at jeg i nogen grad har fravalgt at bruge tid på at analysere og tydeliggøre de forskelle der ses deltagerne imellem og således udelades nogle nuancer, der kunne have været relevante for undersøgelsens overordnede spørgsmål.

4.2.2. Implikationer for praksis

I udgangspunktet er det grundet undersøgelsens udformning svært direkte at relatere de fremkomne fund til praksis. Dette blandt andet med baggrund i, at det er med afsæt i tre deltageres oplevelser vedrørende oplevelsen af hjælp efter voldtægt, at jeg har indsamlet min empiri. Det lader dog til, at de voldtægtsramte, jeg i nærværende undersøgelse har talt med, generelt har manglet information, blandt andet om hvor mange forskellige scenarier en voldtægt kan indebære. Her har de pårørende især været centrale, men jeg vil argumentere for, at det er nødvendigt at øge niveauet af information således, at man som kontaktvoldtægtsramt i højere grad også selv har værktøjerne til at påbegynde erkendelsesprocessen og samtidig finde hjælp. Eller potentielt således at fremtidige pårørende til voldtægtsramte også har mulighed for at hjælpe. Man kunne således overveje at øge uddannelsen af unge inden for netop voldtægt, dette på skoler, ved hjælp af kampagner eller

andet. Der er allerede forskellige tilbud, eksempelvis fra Center for Voldtægts ofre ved Aarhus Universitetshospital, der tilbyder undervisning til skoleelever, fagpersoner og studerende på videregående uddannelser (Center for Voldtægts ofre, 2019c). Dette kunne med fordel udvides således, at det potentielt kunne blive en mere permanent del af undervisningen i eksempelvis grundskolen eller på ungdomsuddannelserne.

En yderligere implikation er, at de voldtægtsramtes overvejelser omkring anmeldelse har været præget af en forståelse af, at politiet ikke vil kunne hjælpe dem i netop deres proces. Det belyses tværtimod, at de forestiller sig, at det kunne skade dem at anmelde voldtægten eksempelvis i form af mistænkeliggørelse. Korresponderende viser statistik at der trods forskellige tiltag ses stor utilfredshed med politiets håndtering af voldtægter. Denne forbedring kan potentielt findes ved at udvide den eksisterende uddannelse, politibetjente får i at hjælpe voldtægtsramte. Dette eksempelvis af psykologer med viden og uddannelse inden for dette tema således, at der i fremtiden blandt andet kan viderefortælles færre dårlige eksempler på uhensigtsmæssig håndtering af voldtægtsramte og flere gode.

Såfremt man som voldtægtsramt anmelder voldtægten får man tilbudt yderligere hjælp. Anmelder man ikke, står man i højere grad selv med ansvaret for at finde et behandlingstilbud. To af deltagerne har udelukkende benyttet sig af hjælp fra psykologer i privat praksis for at få udfyldt deres behov for hjælp, og har således også stået økonomisk til ansvar for deres psykiske efterreaktioner. Dette implicerer således øget information om gratis hjælp efter voldtægt.

4.2.3. Forslag til fremtidig forskning

I nærværende undersøgelse belyses pårørende som centrale, både i relation til erkendelse af voldtægten samt i forhold til at blive vejledt i at søge hjælp. Jeg har i min litteratursøgning ikke fundet mange studier, der i dansk kontekst sætter direkte fokus på pårørendes rolle i hjælpeprocessen. Derfor ses der altså en mulighed for, at man i fremtidig

forskning, også i Danmark, laver flere studier med fokus på netop de pårørendes rolle i relation til hjælp efter en voldtægt.

Nærværende undersøgelses fokus på eget ansvar i relation til psykiske efterreaktioner efter voldtægten synes relativt ubeskrevet. Dette muligvis med baggrund i, at området omkring voldtægt i de senere år har været igennem en udvikling med øget fokus, eller fordi det er en anden vinkel på et allerede beskrevet kapitel. Dog kunne undersøgelsens fund tyde på, at der i relation til at søge hjælp hviler et stort ansvar på de voldtægtsramtes egne skuldre, hvor man med fordel kunne uddybe og undersøge netop denne følelse af ansvar, og hvad det potentielt bringer med sig. Temaet kan også belyses ud fra de manglende konsekvenser for voldtægtsmanden. Det kan således fortolkes, at de voldtægtsramte i nærværende undersøgelse i noget omfang oplever større grad af ansvar for konsekvenserne af voldtægten, fordi der ikke fra samfundets side er placeret skyld i form af en potentiel dom. Netop dette kunne potentielt også være interessant at undersøge nærmere.

Fordi nærværende undersøgelse sætter fokus på temaer, der ikke er så nært beskrevne i den danske litteratur, kunne man med fordel gentage en lignende undersøgelse eller potentielt udvide deltagerantallet. Dette for at se, om der således er andre overvejelser og forståelser af hjælp efter kontaktvoldtægter, der ville have været i fokus med andre og flere deltageres øjne. Man kunne således undersøge, om andre deltagere, med andre oplevelser af kontaktvoldtægt, ville dele flere af kvindernes forståelse af hjælp.

Det kunne derudover give mening i en lignende undersøgelse at udvide et enkelt af de forhåndenværende overtemaer, og således fordybe sig i en af de angivne former for hjælp. Dette med baggrund i, at hver af de beskrevne overtemaer i sig selv rummer mulighed for udvidelse. Her kunne det eksempelvis være interessant at uddybe overtemaet 'Frygt for nye voldtægter', hvor de tre kvinder sætter fokus på et form for ansvar for at forebygge fremtidige voldtægter. Dette, som nævnt i diskussionen, muligvis med baggrund i

en nyere kulturel udvikling eller større kampagner såsom #metoo, hvor man ved voldtægtsramtes deling af deres oplevelser ønsker at stoppe seksuel vold. Således kunne det tema være et hint om, at der hos voldtægtsramte er ved at ske en udvikling, hvor voldtægten også kommer med et ansvar for andre fremtidige ramte.

5. Konklusion

Nærværende speciale søgte at undersøge, hvordan voldtægtsramte kvinder forstår hjælp efter en voldtægt, og hvordan de oplever processen i at søge den. Jeg vil her præsentere en sammenfatning af de væsentligste pointer i denne besvarelse.

Jeg belyste i undersøgelsen, at kvinderne overordnet set forstod pårørende, psykologisk behandling, samt dem selv som centrale i deres forståelse af, og overvejelser om, hvad hjælp var for dem i deres proces. I deres overvejelser forstod de overordnet set ikke anmeldelse til politiet, som værende hjælpsomt efter voldtægten.

Undersøgelsen belyste, at kontaktvoldtægt blandt deltagerne sås som svær at anmelde, blandt andet fordi voldtægten i deres forståelse ikke levede op til det stereotypiske billede af en voldtægt. De forstod desuden anmeldelse som en risiko for at blive mistænkeliggjort af politiet, og frygtede at en anmeldelsessituation i højere grad ville skade, end at hjælpe dem i deres proces for at få det bedre. De vurderede ligeledes, at det ville kræve overskud og psykiske ressourcer at anmelde voldtægten. I lighed med andre studier tyder det således på, at forståelsen af politiet i forhold til anmeldelse kan være problematisk.

De tre kvinder gav dog på forskellig vis udtryk for, at anmeldelse af voldtægt til politiet kunne have en præventiv effekt i relation til potentielt fremtidige voldtægtsramte. Dette synes relativt uudforsket og kan således have gavn af videre undersøgelse.

Det er tydeligt, at de voldtægtsramte har fundet støtte og hjælp i pårørende, både i erkendelsen af voldtægten og i at søge behandling. Fordi erkendelsen af voldtægten har været central i, at deltagerne har søgt hjælp efterfølgende, er dette fund ligeledes

essentielt for de voldtægtsramtes forståelse af hjælp. Yderligere har de pårørendes vejledning i og pres for at deltagerne skulle søge professionel hjælp til at håndtere potentielle reaktioner, været afgørende for, at de har gjort netop dette. Specialet synes derfor at tale ind i især udenlandsk litteratur om vigtigheden af pårørende som udslagsgivende i hjælpeprocessen, og lægger således op til yderligere fokus på pårørende i fremtidig dansk forskning.

Jeg fandt ligeledes, at den psykologiske behandling efter voldtægten har været hjælpsom. Psykologisk behandling har altså for alle de voldtægtsramte været en vigtig del af at få det bedre efter voldtægten.

I undersøgelsen fandt jeg desuden, at de voldtægtsramte oplevede vedvarende ansvar for at hjælpe dem selv. Dette både i at erkende voldtægten, søge hjælp, betale for den og løbende selv tage ansvar at undgå eller mindske psykiske efterreaktioner. Man kan overveje om dette giver anledning til øget oplysning om, og uddannelse i, hvad voldtægt kan være, samt hvilke muligheder der er for gratis hjælpetilbud. Dette så der potentielt er flere, der også hurtigere, får tilbudt gratis hjælp efter voldtægt.

6. Litteraturliste

- Ahlers, T. (2019, 26. februar). *UFU Alm.del - endeligt svar på spørgsmål 102 - Gennemsnitsalderen for fuldførte opgjort på fuldførelsestidspunktet, 2000-2017*
<https://www.ft.dk/samling/20181/almDEL/ufu/spm/102/svar/1560026/2020862.pdf>
- Ahrens, C. E., Campbell, R., Ternier-Thames, N. K., Wasco, S. M., & Sefl, T. (2007).
Deciding whom to tell: Expectations and outcomes of rape survivors' first disclosures.
Psychology of Women Quarterly, 31(1), 38-49. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.2007.00329.x>
- Almen Praksis Region Hovedstaden. (2020). *Henvisningsregler til psykologhjælp*. Fundet 21. juli 2020 på <https://www.sundhed.dk/sundhedsfaglig/information-til-praksis/hovedstaden/almen-praksis/patientforloeb/visitation-hovedside/henvisningsregler/henvisningsregler-psykologhjelp/>
- Amnesty International, L. (2019). *Adgang til retfærdighed for kvindelige voldtægtsoverlevende i Danmark*. <https://www.amnesty.org/en/documents/eur18/9784/2019/da/>
- Bachman, R. (1993). Predicting the reporting of rape victimizations: Have rape reforms made a difference? *Criminal Justice and Behavior*, 20(3), 254-270.
<https://doi.org/10.1177/0093854893020003003>
- Bachman, R. (1998). The factors related to rape reporting behavior and arrest: New evidence from the National Crime Victimization Survey. *Criminal Justice and Behavior*, 25(1), 8-29. <https://doi.org/10.1177/0093854898025001002>
- Bachmann, C. L. (2019, 12. juli). Knap halvdelen af voldtægtsagerne ender hos politiet: »Kvinder er blevet bevidste om, at der kun meget sjældent falder dom«. *Berlingske Tidende*. <https://www.berlingske.dk/samfund/knap-halvdelen-af-voldtaegtsagerne-ender-hos-politiet-kvinder-er-blevet>
- Brinkmann, S. (2014). *Det kvalitative interview* (1 ed.). Hans Reitzels Forlag.

- Brooks-Hay, O. (2020). Doing the “Right Thing”? Understanding Why Rape Victim-Survivors Report to the Police. *Feminist criminology*, 15(2), 174-195.
<https://doi.org/10.1177/1557085119859079>
- Browne, A. (1991). The victim's experience: Pathways to disclosure. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 28(1), 150. <https://doi.org/10.1037/0033-3204.28.1.150>
- Campbell, R., & Adams, A. E. (2009). Why do rape survivors volunteer for face-to-face interviews? A meta-study of victims' reasons for and concerns about research participation. *Journal of Interpersonal Violence*, 24(3), 395-405.
<https://doi.org/10.1177/0886260508317192>
- Campbell, R., Adams, A. E., Wasco, S. M., Ahrens, C. E., & Sefl, T. (2009). Training interviewers for research on sexual violence: A qualitative study of rape survivors' recommendations for interview practice. *Violence against women*, 15(5), 595-617.
<https://doi.org/10.1177/1077801208331248>
- Center for Seksuelle Overgreb, & Center for Voldtægtsofre. (s.d.). *Center for Voldtægtsofre - Er du i tvivl?* Fundet 5. august 2020 på <http://erduivivl.dk/>
- Center for Seksuelle Overgreb, R. (2020). *Statusrapport 2017 - 2019*.
<https://www.rigshospitalet.dk/afdelinger-og-klinikker/julianemarie/center-for-seksuelle-overgreb/for-fagfolk/Documents/Aarsrapporter/statusrapport-2017-2019.pdf>
- Center for Seksuelle Overgreb, R. (s.d.). *Viden, rapporter og publikationer*. Rigshospitalet. Fundet 21. juli 2020 på <https://www.rigshospitalet.dk/afdelinger-og-klinikker/julianemarie/center-for-seksuelle-overgreb/for-fagfolk/Sider/publikationer.aspx>
- Center for Voldtægtsofre, A. U. (2019a). *Bøger, rapporter og artikler*. Aarhus Universitetshospital. Fundet 21. juli 2020 på <https://www.voldtaegt.dk/fa-viden/boger-rapporter-og-artikler/>

- Center for Voldtægtsofre, A. U. (2019b). *Kontaktoplysninger på de 9 Centre for Voldtægtsofre*. Aarhus Universitetshospital. Fundet 21. juli 2020 på <https://www.voldtaegt.dk/udsat-for-et-seksuelt-overgreb/her-kan-du-fa-hjalp2/>
- Center for Voldtægtsofre, A. U. (2019c). *Undervisning*. Aarhus Universitetshospital. Fundet 31. juli 2020 på <https://www.voldtaegt.dk/fa-viden/undervisning/>
- Cohn, A. M., Zinzow, H. M., Resnick, H. S., & Kilpatrick, D. G. (2013). Correlates of reasons for not reporting rape to police: Results from a national telephone household probability sample of women with forcible or drug-or-alcohol facilitated/incapacitated rape. *Journal of Interpersonal Violence, 28*(3), 455-473. <https://doi.org/10.1177/0886260512455515>
- Deen, L., Johansen, K. B. H., Møller, S. P., & Laursen, B. (2018). *Vold og seksuelle krænkelse*r. Statens Institut for Folkesundhed SDU. https://www.lokk.dk/media/nd3npllu/vold_og_seksuelle_kraenkelse-1.pdf
- Elklit, A., & Christiansen, D. M. (2013). Risk factors for posttraumatic stress disorder in female help-seeking victims of sexual assault. *Violence and Victims, 28*(3), 552-568. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.09-135>
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF, Databeskyttelsesforordningen (2016). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679&from=DA>
- Feldman-Summers, S., & Norris, J. (1984). Differences between rape victims who report and those who do not report to a public agency. *Journal of Applied Social Psychology, 14*(6), 562-573. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.1984.tb02260.x>

- Fisher, B. S. (2009). The effects of survey question wording on rape estimates: Evidence from a quasi-experimental design. *Violence against women*, 15(2), 133-147.
<https://doi.org/10.1177/1077801208329391>
- Gilje, N. (2017). Hermeneutik - teori og metode. I M. Järvinen & N. Mik-Meyer (Eds.), *Kvalitativ analyse - syv traditioner* (1 ed., pp. 127-153). Hans Reitzels forlag.
- Gupta, R. (2014). 'Victim' vs 'Survivor': feminism and language. Open Democracy. Fundet 20. februar 2020 på <https://www.opendemocracy.net/en/5050/victim-vs-survivor-feminism-and-language/>
- Hansen, N. B., Eriksen, S. B., & Elklit, A. (2014). Effects of an intervention program for female victims of intimate partner violence on psychological symptoms and perceived social support. *European Journal of Psychotraumatology*, 5(1), 24797.
<https://doi.org/10.3402/ejpt.v5.24797>
- Heinskou, M. B. (2010). *En kompleks affære: Anmeldte voldtægter i Danmark* [Ph.d.-afhandling, Københavns Universitet].
- Heinskou, M. B., Marie, S. L., Ejbye-Ernst, P., Friis, C. B., & Liebst, L. S. (2017). *Seksuelle krænkelse: Omfang og karakter* (978-87-92966-48-3).
https://dkr.dk/media/12694/seksuelle_kraenkelse.pdf
- Helweg-Larsen, K., & Frederiksen, M. L. (2008). *Vold mod mænd i Danmark. Omfang og karakter-2008* (978-87-92142-26-9). https://www.sdu.dk/sif/-/media/images/sif/sidste_chance/sif/udgivelser/2008/vold_mod_maend_april.pdf
- Howitt, D. (2019). *Introduction to qualitative research methods in psychology: Putting theory into practice* (4 ed.). Pearson Education Limited.
- Justitsministeriet. (2016, 27. januar). *Respekt for voldtægts ofre*
<https://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Pressemeddelelser/pdf/2016/Respekt%20for%20voldt%C3%A6gtsofre.pdf>

Lov om supplerende bestemmelser til forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger LOV nr 502 af 23/05/2018 Databeskyttelsesloven (2018).

<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2018/502>

Bekendtgørelse af straffeloven LBK nr 976 af 17/09/2019, (2019).

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=209398>

Justitsministeriet. (2020). *Straffelovsrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse* (Betænkning nr. 1574).

https://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Pressemeddelelser/pdf/2020/betaenkning_1574_final.pdf

Justitsministeriet. (s.d.). *Rapporter fra Forskningskontoret*. Fundet 21. juli 2020 på

<https://www.justitsministeriet.dk/arbejdsomraader/forskning/rapporter-fra-forskningskontoret>

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Interview: Introduktion til et håndværk* (2 ed.). Hans Reitzels Forlag.

Kyvsgaard, B. (2018). *Ny undersøgelse af ofres oplevelser ved anmeldelse af seksuelle overgreb til politiet* (978-87-93469-21-1).

https://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Arbejdsomraader/Forskning/Forskningsrapporter/2018/ofres_oplevelse_2018.pdf

Lievore, D. (2003). *Non-reporting and hidden recording of sexual assault: An international literature review*. Commonwealth Office of the Status of Women.

<https://www.dss.gov.au/our-responsibilities/women/publications-articles/reducing-violence/non-reporting-and-hidden-recording-of-sexual-assault>

Lyngby, M. (2009). *Barrierer for at søge hjælp efter voldtægt*. Center for Voldtægtsofre Århus Universitetshospital. <https://www.voldtaegt.dk/siteassets/center-for->

voldtagtsofre/gammel-struktur/videncenter/publikationer/barrierer-for-at-soge-hjalp-efter-voldtagt.pdf

Mannov, J. (s.d.). *Fakta om voldtægt*. Det Kriminalpræventive Råd. Fundet 21. juli 2020 på

<https://dkr.dk/vold-og-voldtaegt/fakta-om-voldtaegt/>

Mendes, K., Ringrose, J., & Keller, J. (2018). # MeToo and the promise and pitfalls of challenging rape culture through digital feminist activism. *European Journal of Women's Studies*, 25(2), 236-246. <https://doi.org/10.1177/1350506818765318>

National Videnskabetisk Komité, N. (2020). *Hvad skal jeg anmelde?* Fundet 4. januar 2020

på <https://www.nvk.dk/forsker/naar-du-anmelder/hvilke-projekter-skal-jeg-anmelde>

Norris, F. H., Kaniasty, K. Z., & Scheer, D. A. (1990). Use of mental health services among victims of crime: Frequency, correlates, and subsequent recovery. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 58(5), 538. [https://doi.org/10.1037/0022-](https://doi.org/10.1037/0022-006X.58.5.538)

[006X.58.5.538](https://doi.org/10.1037/0022-006X.58.5.538)

OfferRådgivningen Danmark. (s.d.). *Forside*. Fundet 31. juli 2020 på

<https://offerraadgivning.dk/forside/er-du-offer/>

Parding, S. (2014). *Efter overgreb*. Center for Voldtægtsofre, Aarhus Universitetshospital.

Fundet 10. juli 2020 på <https://www.voldtaegt.dk/siteassets/center-for-voldtagtsofre/efter-overgreb-til-nettet.pdf>

Patterson, D., Greeson, M., & Campbell, R. (2009). Understanding rape survivors' decisions not to seek help from formal social systems. *Health & Social Work*, 34(2), 127-136.

<https://doi.org/10.1093/hsw/34.2.127>

Paul, L. A., Walsh, K., McCauley, J. L., Ruggiero, K. J., Resnick, H. S., & Kilpatrick, D. G. (2013). College women's experiences with rape disclosure: A national study.

Violence against women, 19(4), 486-502. <https://doi.org/10.1177/1077801213487746>

- Pedersen, A.-J. B., Kyvsgaard, B., & Balvig, F. (2017). *Udsathed for vold og andre former for kriminalitet: Offerundersøgelserne 2005-2016* (978-87-93469-02-0).
https://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/pictures/offerrapport_2016.pdf
- Pedersen, S. B., Boye, M., Schneider, J., & Østberg, C. (2013). *Befolkningens løn* (978-87-501-2105-3). Danmarks Statistik.
<http://www.dst.dk/pukora/epub/upload/19581/befloen.pdf>
- Rasmussen, N. (1981). Voldtægt i retshistorisk belysning. I G. Carstensen, A. Kongstad, S. Larsen, & N. Rasmussen (Eds.), *Voldtægt - på vej mod en helhedsforståelse*. Delta.
- Rasmussen, P. (2018). *Kombination af typer af sædelighedsforbrydere og risikovurderinger; en komparativ analyse i to niveauer* [Upubliceret manuskript]. Syddansk Universitet, Institut for Psykologi.
- Rasmussen, P. (2019). *K07 Metodeopgave - Hvordan forstår unge kvinder begrebet voldtægt?* [Upubliceret manuskript]. Syddansk Universitet, Institut for Psykologi.
- Rigspolitiet. (2020). *Kriminalitetsramte borgeres tilfredshed med politiet*. <https://politi.dk/-/media/mediefiler/landsdaekkende-dokumenter/landsdaekkende/nyheder/kriminalitetsramte-borgernes-tilfredshed-med-politiet.pdf?la=da&hash=39830927C0BAC7A745589B56533607BBF7FA3F98>
- Rigspolitiet. (s.d.-a). *Anmeld voldtægt*. Fundet 28. juli 2020 på <https://politi.dk/anmeld/seksualforbrydelser/anmeld-voldtaegt>
- Rigspolitiet. (s.d.-b). *Voldtægt og seksuelle overgreb*. Fundet 24. juli 2020 på <https://politi.dk/anmeld/seksualforbrydelser/voldtaegt-og-seksuelle-overgreb>
- Robinaugh, D. J., Marques, L., Traeger, L. N., Marks, E. H., Sung, S. C., Beck, J. G., Pollack, M. H., & Simon, N. M. (2011). Understanding the relationship of perceived

- social support to post-trauma cognitions and posttraumatic stress disorder. *Journal of anxiety disorders*, 25(8), 1072-1078. 10.1016/j.janxdis.2011.07.004
- Rozée, P. D. (1993). FORBIDDEN OR FORGIVEN? Rape in Cross-Cultural Perspective. *Psychology of Women Quarterly*, 17(4), 499-514. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1993.tb00658.x>
- Rust, A. (2005). Voldtægtsfres begrundelser for ikke at politianmelde. *Retfærd, Nordisk Juridisk Tidsskrift, Årg. 28, nr. 108*, 42-56.
- Smith, J. A., Flowers, P., & Larkin, M. (2012). *Interpretative phenomenological analysis: Theory, method and research*. SAGE. (Originalt udgivet i 2009)
- Ullman, S. E. (1996). Correlates and consequences of adult sexual assault disclosure. *Journal of Interpersonal Violence*, 11(4), 554-571. <https://doi.org/10.1177/088626096011004007>
- Ullman, S. E., & Filipas, H. H. (2001). Correlates of formal and informal support seeking in sexual assault victims. *Journal of Interpersonal Violence*, 16(10), 1028-1047. <https://doi.org/10.1177/088626001016010004>
- Ullman, S. E., Filipas, H. H., Townsend, S. M., & Starzynski, L. L. (2007). Psychosocial correlates of PTSD symptom severity in sexual assault survivors. *Journal of traumatic stress*, 20(5), 821-831. <https://doi.org/10.1002/jts.20290>
- Walby, S., & Allen, J. (2004). *Domestic violence, sexual assault and stalking: Findings from the British Crime Survey*. Home Office Research, Development and Statistics Directorate. <https://www.lancaster.ac.uk/fass/resources/sociology-online-papers/papers/walby-hors.pdf>
- Walby, S., Olive, P., Towers, J., Francis, B., Strid, S., Krizsan, A., Lombardo, E., May-Chahal, C., Franzway, S., & Sugarman, D. (2015). *Stopping rape: Towards a*

comprehensive policy. Policy Press.

<https://eprints.lancs.ac.uk/id/eprint/84492/1/648060.pdf>

Zahavi, D. (2003). *Fænomenologi* (1 ed.). Roskilde Universitetsforlag.

Zahavi, D., & Grünbaum, T. (2011). Fænomenologisk psykologi - den filosofiske tradition. I

B. Karpatschof & B. Katzenelson (Eds.), *Klassisk og moderne psykologisk teori* (2 ed., pp. 85-100). Hans Reitzels Forlag.

Øland, M. R. (2017). *Anmeldelsestilbøjelighed blandt ofre for seksuelle overgreb* (978-87-93469-07-5).

http://justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Pressemeddelelser/pdf/2017/anmeldelsestilboejelighed_blandt_ofre_for_seksuelle_overgreb.pdf

Bilag 1: Samtykkeerklæring

Samtykkeerklæring til deltagelse i et interview i forbindelse med specialeprojekt på Institut for Psykologi, Syddansk Universitet

Hvem er jeg og hvad skal interviewet bruges til?

Jeg er psykologistuderende på Syddansk Universitet og skriver i dette forår specialeprojekt. Det er årsagen til at jeg har kontaktet dig som mulig deltager i et interview. Interviewet skal anvendes og behandles i specialet. Det er muligt at selve specialet eller en eller flere videnskabelige artikler udgives efterfølgende.

Hvad handler studiet om og hvad skal undersøgelsen bidrage med?

Interviewet er ét ud af en lille håndfuld interviews med det formål at undersøge:

Hvordan kvinder oplever tiden efter de har været udsat for voldtægt, hvilke overvejelser de gør sig om ikke at anmelde voldtægten og hvordan de oplever den proces.

Især inden for de sidste årtier er man i Danmark blevet opmærksom på, at mange kvinder vælger ikke at anmelde voldtægten. Der har været forskellige forskningsprojekter med fokus på barrierer eller årsager til ikke at anmelde voldtægt og i nærværende projekt vil jeg gerne dykke dybere ned i hvordan man forstår sit valg og hvilke overvejelser man har i relation til det. Jeg ønsker at udbrede den viden der er på området og gå åbent ind i de forståelser og overvejelser kvinder der har været udsat for voldtægt har efter denne.

Hvad får du ud af det?

Med samtalen skaber vi et rum, hvor du har fri taletid til at reflektere over den oplevelse du har haft og kan være med til at øge den viden der findes på området. Da vi kan komme til at berøre områder der kan vække ubehagelige følelser er der mulighed for efterfølgende at afholde en samtale for at tale om det. Hvis det er tilfældet, må du endelig kontakte mig.

Hvad med fortrolighed?

Interviewsamtalerne vil blive optaget, sådan at de kan analyseres efterfølgende. Jeg vil være den eneste, som kommer til at have adgang til optagelserne, og de vil blive slettet, når transskriptionerne er færdige og indholdet af transskriptionerne er færdigbehandlet.

Transskription er interviewet i nedskrevet format. Optagelser og øvrig data vil opbevares på en låst disk. I selve specialet citerer fra samtalerne blive benyttet, men alle deltagere vil få et pseudonym. Andre informationer, som kan bruges til at identificere dig vil i videst muligt omfang blive ændret eller slettet. Du har ret til at trække dit samtykke til deltagelse tilbage, hvis du skulle skifte mening, også efter interviewet.

Får du adgang til dine egen data?

Du kan til enhver tid bede om at se den transskription, jeg har lavet af vores samtale. Hvis du er interesseret, må du også gerne se det færdige speciale efter bedømmelsen.

SAMTYKKEERKLÆRING

Jeg vil gerne deltage i specialeprojektet og giver hermed tilladelse til at mine oplysninger anvendes som beskrevet ovenfor.

Navn på deltager

Dato

Underskrift

Navn på erklærings modtager

Dato

Underskrift

Bilag 2: Invitationer til interviews

Opslag i gruppe for voldtægts ofre og deres pårørende:

Kære gruppe.

Jeg håber det er okay at jeg skriver her i gruppen i forbindelse med min specialeafhandling. Om ikke andet så sig til så fjerner jeg selvfølgelig opslaget. Jeg er psykologistuderende og i forbindelse med mit speciale afholder jeg i uge 5, 6 og 7 samtaler med kvinder der har været udsat for voldtægt og ikke har anmeldt voldtægten hos politiet. Det gør jeg blandt andet med henblik på at afdække de mange forskelligartede overvejelser i perioden efter voldtægten samt overvejelser i relation til ikke at anmelde.

Jeg holder selv til i Københavnsområdet men ser lige så gerne kvinder fra Sjælland eller Fyn. Da jeg allerede har indgået aftaler med flere søger jeg kun 1-2 kvinder der kunne være interesserede i at indgå i mit speciale.

Om muligt vil jeg gerne at selve overgrebet er sket efter 2013.

Interviewet vil selvfølgelig foregå på personens præmisser, herunder også tid og sted og jeg medbringer gerne kaffe/te/snacks i den forbindelse 😊

Jeg håber nogen kunne få lyst til at være med, og jeg tænker ved henvendelse at afholde en telefonisk forsamling for at høre lidt om personen og informere om det mere praktiske herunder samtykkeerklæring, interviewguide mv.

De bedste hilsner

Puk Rasmussen

Psykologistuderende og pårørende til voldtægtsramt

Opslag i gruppe for psykologistuderende:

Kære gruppe.

Jeg skriver herinde, da jeg søger deltagere til mit speciale.

Jeg har i specialet valgt at fokusere på kvinder der har oplevet voldtægt men ikke har anmeldt dette. Det gør jeg blandt andet med henblik på at afdække de mange forskelligartede overvejelser i perioden efter voldtægten samt overvejelser i relation til ikke at anmelde.

Da jeg allerede har indgået aftaler med flere søger jeg kun 1-2 kvinder der kunne være interesserede i at indgå i mit speciale gennem interviews.

Om muligt vil jeg gerne at voldtægten er sket inden for de sidste 10 år, samt at personen var over 15 da voldtægten fandt sted.

Jeg holder selv til i Københavnsområdet men tager lige så gerne rundt på Sjælland eller Fyn.

Interviewet vil selvfølgelig foregå på personens præmisser, herunder også i relation til tid og sted og jeg medbringer gerne kaffe/te/snacks i den forbindelse 😊

Jeg håber nogen kunne få lyst til at være med, og jeg tænker ved henvendelse at afholde en uforpligtende telefonisk forsamling hvori man også kan høre mere om mine tanker med interviewet.

Jeg kan både kontaktes her på facebook samt på mailen rasmussen.puk@gmail.com.

De bedste hilsner

Puk Rasmussen

Bilag 3: Interviewguide

Introduktion og formål

Til at starte med vil jeg sige tak for, at du har lyst til at være med i interviewet.

Interviewet kommer til at handle om din oplevelse af perioden efter voldtægten. Det vil især omhandle dine tanker om det at lade være med at anmelde voldtægten, men ligeledes dine oplevelser med dine venner, dine pårørende og dit netværk i relation til perioden efter voldtægten.

Jeg er, som du ved, psykologistuderende og som både dette samt som person pårørende til en voldtægtsramt, har jeg forståelse for, at det kan være et svært emne at tale om, hvorfor du i løbet af interviewet er mere end velkommen til at bede om en pause. Interviewet kommer til at fokusere på dine oplevelser og dine tanker om det, da det er det der er værdifuldt for projektet, men det er samtidig vigtigt for mig at understrege at der ikke er noget du skal fortælle. Hvis jeg stiller et spørgsmål som du ikke har lyst til at svare på må du endelig sige til. Hvis du oplever at jeg kommer lidt for tæt på eller på anden måde oplever at der er noget du ikke føler behag ved må du også endelig sige til. De spørgsmål jeg stiller er udelukkende invitationer til at fortælle og altså ikke noget du skal. Under interviewet kommer jeg ikke til at spørge ind til selve voldtægten, ikke fordi det ikke kan være relevant, men fordi jeg ikke vil presse dig til at fortælle noget du ikke har lyst til at fortælle. Du må altså gerne fortælle om det, men jeg kommer ikke til at spørge direkte ind til det.

Samtykke

Om lidt skal vi i gang med interviewet, men før det vil jeg gerne tale med dig om samtykkeerklæringen. Den handler om dine rettigheder i relation til det her interview og det er vigtigt for mig at du har læst dem inden du underskriver den. Har du læst den? Har du nogle spørgsmål til den? Ellers tænker jeg det giver mening at underskrive den nu.

Som jeg skriver i samtykkeerklæringen vil dit interview komme til at indgå i mit speciale samt muligvis efterfølgende videnskabelige artikler. I disse vil det oplyses at specialet er udarbejdet i samarbejde med unge kvinder men altså ikke dig helt specifikt. Du får et pseudonym, eksempelvis "Benedikte" og din præcise alder vil ikke blive oplyst og jeg vil derudover sørge for at jeg i videst mulige omfang fjerner oplysninger om dig der kan identificere dig som person. Det betyder dog ikke, at der ikke kan være en risiko for at nogen kan gætte din identitet. Hvis du er henvist af en jeg kender kan denne måske genkende dig. Derfor er det også vigtigt for mig at understrege, igen, at du altid må springe et spørgsmål over. Det der er vigtigt for mig i det her er at du har en god følelse i løbet af interviewet og ligeledes efterfølgende.

Det er min tanke at jeg efter jeg har analyseret interviewet ringer til dig hvis jeg bliver i tvivl om noget du har sagt eller om jeg har tolket det du har fortalt korrekt. Det gør jeg for at du kan være tryk ved det materiale jeg indleverer. Hvad tænker du om det?

Lydoptagelse

Vi er ved at være nået dertil hvor jeg tænker at tænde for diktafonen. Det skal understreges at du altid må afbryde, tilføje eller stille spørgsmål til noget af det jeg spørger om. Har du umiddelbart nogen spørgsmål til det jeg har fortalt?

Okay nu tænder jeg for diktafonen.

Tema	Hovedspørgsmål
Demografiske spørgsmål	I hvilken aldersgruppe befinder du dig? 20-25, 25-30, 30-35? Må jeg høre lidt om hvad du laver til hverdag?
Motivation for at deltage	Vi har måske talt lidt om det, men jeg kunne godt tænke mig at høre lidt om din motivation og lyst til at deltage i interviewet i dag?

Baggrund	<p>Vil du fortælle mig lidt om hvornår du var udsat for voldtægten og hvor gammel du var?</p> <p>Har du lyst til at fortælle mig hvem det var for dig på det tidspunkt?</p>
Tiden efter voldtægten	<p>Hvilke overvejelser gjorde du dig om voldtægten i tiden efter?</p> <p>Hvordan opfattede du det der var sket?</p> <p>Hvordan havde du det/hvordan oplevede du at du reagerede efter voldtægten?</p>
At dele sin oplevelse	<p>Havde du lyst til at dele din oplevelse med nogen og i så fald med hvem?</p> <p>Hvordan oplevede du det var at fortælle nogen om din oplevelse?</p> <p>Har du efterfølgende fortalt det til flere i dit netværk?</p> <p>Hvordan oplevede du at dit sociale netværk reagerede efter voldtægten?</p> <p>Hvordan oplevede du den/de reaktion/er?</p>
Hjælp efter voldtægten	<p>Har du efter voldtægten søgt hjælp?</p> <p>Hvor lang tid gik der før du søgte/fik hjælp?</p> <p>Hvad gjorde at du søgte hjælp?</p> <p>Hvordan har du oplevet den hjælp?</p>
Anmeldelse	<p>Jeg ved jo at du valgte ikke at anmelde voldtægten – men var det noget du overvejede? Hvilke overvejelser gjorde du dig?</p> <p>Hvad forestillede du dig i forhold til det?</p> <p>Snakkede nogen andre om at anmelde – måske nogen af dine pårørende? Hvis ja, hvordan var det?</p> <p>Hvad tænker du der var sket hvis du havde meldt det?</p> <p>Hvad tænker du om det at andre vælger at anmelde?</p> <p>Hvad er din forståelse af hvorfor andre vælger at anmelde?</p> <p>Tænker du det giver mening i det hele taget?</p> <p>Hvad tænker du umiddelbart om politiet?</p>
Fortid/Fremtid	<p>Tænker du noget kunne være anderledes for at du havde valgt at gøre noget andet dengang? (Det værende i forhold til anmeldelse, i forhold til at fortælle om det til pårørende, i forhold til behandling)</p>

	Hvordan kunne du være blevet hjulpet? (Hvad kunne have forbedret din oplevelse af den efterfølgende proces på det tidspunkt?)
Afsluttende	<p>Nu er vi ved at komme dertil hvor jeg ikke har flere spørgsmål. Er der noget du tænker jeg mangler at få med eller noget du tænker jeg skulle have spurgt om?</p> <p>Var der noget du undrede dig over jeg spurgte til?</p> <p>Er der noget hvor du allerede nu tænker at du gerne vil undlade at have det med i transskriptionen?</p> <p>Hvis du på et senere tidspunkt tænker at der er noget du gerne vil have fjernet eller spørge om, er du altid velkommen til at skrive eller ringe.</p> <p>Hvordan har det været at tale med mig om dine oplevelser i dag?</p> <p>Udover det vil jeg egentlig bare gerne sige mange tak for din tid i dag – nu slukker jeg for mikrofonen.</p>

Bilag 4: Eksempel på transskription

137 måde jeg forstod hvad der var sket på ... så, jeg tog bare hjem og kørte videre og det, jeg tror,
138 det er det, som jeg synes jeg håber måske, og få ud ikke, det er, okay (-) man kan ikke,
139 hjælpe, altså man kan ikke ... man kan jo ikke rigtig gøre noget, man kan ikke, folk kan ikke,
140 man kan ikke sige til folk, okay, hvis det her det sker for dig (ler) så er du blevet voldtaget,
141 for det kan man ikke, man kan ikke ligesom definere, okay, hvornår er, hvornår er det på
142 forhånd, for det er ligesom i situationen, at ... at det sker at og hvis man ikke sådan ... lever, i
143 den verden at det er det der er sket fordi ... så kan jeg tror ikke rigtig man kan, sådan som
144 sådan forberede folk på det men jeg tror jeg håber på at der kan være mere åbenhed omkring
145 okay hvornår er man voldtaget, og hvornår er man ikke, fordi, jeg tror også der er mange,
146 piger der sådan ligesom ... bliver, udnyttet groft, og så tænker de, det var min egen skyld
147 eller, jeg kunne ikke, jeg sagde ikke nej ordentligt, eller et eller andet øhm ... hvor man
148 egentlig ikke har samtykke, så det er måske i virkeligheden det her med at udbrede, viden
149 omkring, hvornår, er der samtykke og hvordan kan samtykke se ud på forskellige måder,
150 fordi, hvis man, ikke ser, altså jeg er ret sådan overbevist om at ... hvis man ikke samtykker
151 så er man jo ikke med, altså, så er det en one-mans-act, og så, så er det sådan set, det ... og så
152 er det jo en voldtægt uanset, hvordan man har sagt nej, fordi ... der er mange reaktioner på ...
153 mange forskellige måder man kan reagere på, når nogen, overskrider, en på den måde, så det
154 tror jeg det er det

155 I: Ja

156 D: (ler) det var meget langt (ler)

157 I: Nej men det var rigtig fint det er rigtig dejligt det giver mig sådan, ja noget større forståelse
158 for sådan, mange ting

159 D: Ja

160 I: Øhm, du sagde det her med øh nu tænker jeg bare lige at følge op på noget af det du har
161 sagt du siger det her med at, at øh ... øh sådan noget med at sådan at øh, du burde have taget
162 ned på cfv, ligesom på en eller anden måde med det samme

163 D: Ja

164 I: Og det havde været bedre, kan du på en eller anden måde uddybe det, eller har du lyst til at

165 D: Ja, altså, det der jo så sker, jeg kan så lige forklare forløbet eller sådan i grove træk ... jeg
166 har lavet aftensmad med Janni og Janni siger til mig, jeg synes det lyder som om du er blevet
167 voldtaget, øhm, og der bryder jeg sådan lidt sammen, det er der det går op for mig, det har du
168 egentlig ret i, øhm, og det, altså så går Janni, jeg laver aftensmad færdig og vi spiser og vi
169 snakker om alle mulige andre ting også og sådan, altså, øhm, og så kommer Janni ind til mig
170 og så har hun fundet en pjece omkring voldtægtsofre ... og så (hoster) og så siger hun, jeg

Bilag 5: Transskriptionsnøgle

Der skrives med dobbelt linjeafstand og hver linje er nummereret fortløbende.

Der transskriberes relativt ordret, således er gentagelser 'øh' og lignende medtaget i transskriptionerne. Opbremsninger i personens ord er markeret med tankestreg. Interviewer og deltager er præsenteret ved initialer, henholdsvis 'D' for deltager eller 'I' for interviewer. Navne, bynavne, områder med videre er taget ud af transskriptionerne og erstattet med andre. Specifikke arbejdspladser er erstattet med mindre specificerede arbejdspladser. Således er specifikke studier på konkrete uddannelsessteder også erstattet med mindre specificerede studier.

I øvrigt bruges følgende angivelser:

' ,' indikerer en kort pause, under 1 sekund

'... ' indikerer en kort pause på 1-2 sekunder

'(-)' indikerer en pause på 3 sekunder og derover

'()' indikerer et lydord

'[]' indikerer forklaring af lyd eller handling inden for disse klammer, og kan ligeledes indikere et eller flere anonymiserede ord der er erstattet med andre

'■' indikerer at noget er taget ud af transskriptionen på baggrund af ønsket om størst mulig anonymisering